

Inventarislijst

Nr.	Document	Beoordeling	Woo	Afzender	Ontvanger
1	20210406 - Agenda Klankbordgroep Maatwerk in de Awb 8 april 2021	Deels openbaar	5.1.2.e		JenV
2	Bijlage 1 - Deelnemerslijst Klanbordgroep Maatwerk in de Awb - (versie 8 april)	Deels openbaar	5.1.2.e		JenV
3	Bijlagen 2 tm 4 - Klankbordgroep Maatwerk in de Awb 8 april 2021	Deels openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
4	Verslag Klankbordgroep 8 april 2021	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
5	20210408 - OCW	Deels openbaar	5.1.2.e	JenV	OCW
6	Bijlagen 2 tm 4 - Klankbordgroep Maatwerk in de Awb 8 april 2021 (002)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		
7	Nederlands Tijdschrift voor Bestuursrecht, Empathisch bestuursrecht	Reeds openbaar: zie https://www.navigator.nl/document/ida3373585f560402abca536f0c38364ae/nederlands-tijdschrift-voor-bestuursrecht-empathisch-bestuursrecht			
8	20210413 - CAK	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	JenV	CAK
9	20210422 IenW-RWS vooroverleg sessie maatwerk in de Awb 22 april	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i; Buiten reikwijdte	JenV; I&W; CBR; RWS	I&W
10	Bijlage 3 - Discussienota evenredigheid (002)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
11	20210429 VWS	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	JenV; BZK	VWS
12	20210430 CAK-PERSOONSNAAM	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	CAK; JenV	

13	Agenda Klankbordgroep Maatwerk in de Awb 22 april 2021	Deels openbaar	5.1.2.e		JenV
14	Bijlage 1 - Deelnemerslijst Klankbordgroep Maatwerk in de Awb - (versie 22 april)	Deels openbaar	5.1.2.e		JenV
15	Bijlage 2_ Concept verslag Klankbordgroep 8 april 2021	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
16	Bijlage 3 - Discussienota evenredigheid	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
17	Concept verslag Klankbordgroep 22 april 2021	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
18	20210601 - IenW	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	JenV; EZK; RVO; NVWA; BUZA; MINFIN; OCW; CAK; CBR; UWV; SVB; DUO; SBA; SBR; VWS; IND; RWS; BZK	JenV
19	Agenda Klankbordgroep Maatwerk in de Awb 11 mei 2021	Deels openbaar	5.1.2.e		JenV
20	Bijlage 1 - Deelnemerslijst Klankbordgroep Maatwerk in de Awb - (versie 6 mei)	Deels openbaar	5.1.2.e		
21	Bijlage 2 - Concept verslag Klankbordgroep 22 april 2021	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
22	Bijlage 3 - Discussienota evenredigheid	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		
23	Bijlage 4 - Reflectie nav Klankbordgroep 22 april (versie 30 april)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		
24	Verslag Klankbordgroep 11 mei 2021	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
25	20210531 IenW	Deels openbaar	5.1.2.e	BZK; JenV	
26	Reactie op klankbordgroep 18 mei 2021 (002)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		IenW
27	20210601 - UWV	Deels openbaar	5.1.2.e	JenV; EZK; RVO; NVWA; BUZA; MINFIN; OCW; VWS; CAK; SZW; IenW; CBR; RWS; SVB; DUO; BZK	UWV

28	Input UWV en maatwerk klantbordgroep v5 (002)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		UWV
29	Verdiepingsnota 'Regels zijn regels ' (002)	Deels en reeds openbaar: zie https://www.uwv.nl/overuwv/images/bijlage-2-verdiepingsnotitie-regels-zijn-regels.pdf	5.1.2.e		UWV
30	reactie op concept Kamerbrief POK INITIALEN PERSOONSNAAM (002)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		UWV
31	20210607 - OCW op discussienota's laatste twee bijeenkomsten	Deels openbaar	5.1.2.e	JenV	OCW
32	20210607 - OCW op discussienota's laatste twee bijeenkomsten (bijlage)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		OCW
33	20210611 - IenW - CBR	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i; Buiten reikwijdte	JenV; BZK; RWS; IenW; CBR	
34	Agenda Klankbordgroep Maatwerk in de Awb 18 mei 2021	Deels openbaar	5.1.2.e		JenV
35	Bijlage 1 - Deelnemerslijst Klankbordgroep Maatwerk in de Awb (versie 6 mei)	Deels openbaar	5.1.2.e		JenV
36	Bijlage 2 - Discussienota formele rechtskracht, hoorplicht, beleidsregels	Deels openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
37	Concept verslag Klankbordgroep 18 mei 2021 opm RWS	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
38	Agenda Klankbordgroep Maatwerk in de Awb 27 mei 2021	Deels openbaar	5.1.2.e		JenV
39	Bijlage 1 - Deelnemerslijst Klankbordgroep Maatwerk in de Awb (versie 27 mei)	Deels openbaar	5.1.2.e		JenV
40	Bijlage 2 - Concept verslag Klantbordgroep 11 mei 2021	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
41	Bijlage 3 - Discussienota aanvulling motiveringsplicht	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
42	Bijlage 4 - Discussienota informele geschilbeslechting	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		

43	Verslag Klankbordgroep 27 mei 2021	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
44	00. agenda interdepartementaal overleg maatwerk Awb 22 nov. 2021	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		
45	03. concept verslag Klankbordgroep 27 mei 2021	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
46	04. JenV-BZK gedachten kernboodschap en visie wetsvoorstel	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
47	05. tekstvoorstel afwijken van beleidsregels bij motiveringsplicht	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
48	06. tekstvoorstel uitbreiding motiveringsplicht	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
49	07a. Groslijst en stand van zaken	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
50	07b. Schema processtappen wetsvoorstel aanpassing Awb	Openbaar			
51	00. agenda interdepartementaal overleg maatwerk Awb 10 januari 2022	Deels openbaar	5.1.2.e		
52	02. concept verslag interdepartementaal overleg maatwerk Awb 22 november 2021	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
53	03a. bijlage 1 tekstvoorstel aanpassing Awb op onderwerp geldschulden	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
54	03a. bijlage 2 actief aanbieden betalingsregeling	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
55	03a. memo aanbieding voorstellen geldschuldentitel	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
56	03b. evaluatie geldschuldentitel	Reeds openbaar: zie https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/1967/2171-volledige-tekst_tcm28-72360.pdf?sequence=3&isAllowed=y			
57	03c. verslag pioniertraject Behoorlijke en effectieve invordering (1)	Reeds openbaar: zie			

		https://www.prettigcontactmetdeoverheid.nl/sites/default/files/Verslag%20pioniertraject%20Beknopte%20effectieve%20invordering.pdf			
58	04a. schema processtappen wetsvoorstel aanpassing Awb	Openbaar			
59	04b. groslijst en planning klankbordgroepen	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
60	input FIN Voorstel maatwerk bestuursrechtelijke geldschulden	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	JenV; BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; UWV; SVB; DUO; OCW; VNG: RWS	
61	input JenV burgergerichte overheid geldschuldentitel	Deels openbaar	5.1.2.e	JenV; BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; UWV; SVB; DUO; OCW; VNG: RWS	JenV
62	input bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb maandag 10 januari 2022 (002)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		JenV
63	Vragen ter verduidelijking geldschuldtitel SVB	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW	SVB

64	00. agenda interdepartementaal overleg maatwerk Awb 24 januari 2022	Deels openbaar	5.1.2.e		
65	02a. concept verslag interdepartementaal overleg maatwerk 10 januari 2022	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
66	02b. Kamervragen Van Dijk en Palland	Reeds openbaar: zie Handelingen II 2021/22, nr. 1206, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20212022-1206.html			
67	02c. Kamervragen Arib	Reeds openbaar: zie Handelingen II 2021/22, 2021Z22113, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kv-tk-2021Z22113.html			
68	02d. aangepast verslag interdepartementaal overleg maatwerk Awb 22 november 2021	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		
69	03. Voorstel verschoonbare termijnoverschrijding (versie 17 januari 2022)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
70	04a. schema processtappen wetsvoorstel aanpassing Awb	Openbaar			
71	04b. groslijst en planning klankbordgroepen	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
72	concept verslag interdepartementaal overleg maatwerk Awb 24 januari 2022	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
73	input EZK LNV verschoonbare termijnoverschrijding	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND;	EZK

				SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW	
74	03. Voorstel verschoonbare termijnoverschrijding (versie 17 januari 2022) INITIALEN PERSOONSNAAM (003)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
75	03. Voorstel verschoonbare termijnoverschrijding (versie 17 januari 2022) com INITIALEN PERSOONSNAAM	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
76	ECLI_NL_RBNNE_2021_4418 (1)	Reeds openbaar: zie https://uitspraak. en.rechtspraak. nl/#!/details?id =ECLI:NL:RBNN E:2021:4418			
77	input FIN verschoonbare termijnoverschrijding	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW	
78	03. Voorstel verschoonbare termijnoverschrijding (versie 17 januari 2022) INITIALEN PERSOONSNAAM (002)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
79	input NVWA verschoonbare termijnoverschrijding	Deels openbaar	5.1.2.e	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW	NVWA
80	03. Voorstel verschoonbare termijnoverschrijding (versie 17 januari 2022) (002)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
81	input RWS termijnoverschrijding	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA;	RWS

				FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW	
82	input UWV verschoonbare termijnoverschrijding	Deels openbaar	5.1.2.e	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW	UWV
83	UWV over verschoonbare termijnoverschrijding (002)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		UWV
84	Reactie DUO op voorstel tot wijziging artikel 6_11 Awb (bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb 24 januari 2022)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW	DUO
85	Reactie DUO op voorstel tot wijziging artikel 611 Awb	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		DUO
86	00. agenda interdepartementaal overleg maatwerk Awb 7 maart 2022	Deels openbaar	5.1.2.e		
87	02a. concept verslag interdepartementaal overleg maatwerk Awb 24 januari 2022	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
88	02b. kamervragen Van Dijk-Palland	Reeds openbaar: zie Handelingen II 2021/22, nr. 1206, https://zoek.officielebekendmak ingen.nl/ah-tk- 20212022- 1206.html			
89	02c. kamervragen Arib	Reeds openbaar: zie			

		Handelingen II 2021/22, 2021Z22113, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kv-tk-2021Z22113.html			
90	03. aangepast voorstel termijnen (ter bespreking klankbordgroep 7 maart 2022)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
91	input UWV nieuw voorstel verschoonbare termijnoverschrijding	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		UWV
92	RVO memo persoonlijke omstandigheden bij te late bezwaren	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		RVO
93	input BZK omgevingswet nieuw voorstel termijnoverschrijding	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW	
94	03. aangepast voorstel termijnen (ter bespreking klankbordgroep 7 maart 2022) + INITIALEN PERSOONSNAAM	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
95	input CBR aangepast voorstel verschoonbare termijnoverschrijding	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW	
96	input FIN nieuw voorstel verschoonbare termijnoverschrijding	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	JenV; BZK	
97	03. aangepast voorstel termijnen (ter bespreking klankbordgroep 7 maart 2022) INITIALEN PERSOONSNAAM (002)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
98	00. agenda interdepartementaal overleg maatwerk Awb 19 april 2022	Deels openbaar	5.1.2.e		
99	01. actuele deelnemerslijst klankbordgroep	Deels openbaar	5.1.2.e		

100	03a. Begeleidend memo met vraag aan leden Klankbordgroep	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
101	03b. Concept artikelen met toelichting	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
102	Input EZK LNV 03b. Concept artikelen met toelichting opm INITIALEN PERSOONSNAAM	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		EZK
103	input EZK LNV. Begeleidend memo met vraag aan leden Klankbordgroep (002)-INITIALEN PERSOONSNAAM (002)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
104	input SVB Concept artikelen met toelichting SVB INITIALEN PERSOONSNAAM	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		SVB
105	input VNG 03b. Concept artikelen met toelichting	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		VNG
106	reactie FIN Voorstel maatwerk in de Awb inzake herstel van fouten	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		BZK
107	Reactie UWV op Wetsvoorstel Correctie van kennelijke fouten	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		UWV
108	UWV Vragen klankbordgroep 19 april 2022	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		UWV
109	00. agenda interdepartementaal overleg maatwerk Awb 19 april 2022	Deels openbaar	5.1.2.e		
110	02. concept verslag interdepartementaal overleg maatwerk Awb 19 april 2022	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
111	03a. memo opties evenredigheidsbeginsel	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		
112	03b. proces en planning voorjaarsbrief	Openbaar			
113	03c. bijlage optie A	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
114	03d. bijlage optie B	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
115	03e. bijlage optie C	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
116	04. concept passage voor voorjaarsbrief (hoofdlijnen Awb wetsvoorstel)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
117	Inbreng Burgergerichte overheid voor 17 mei 10-11_30 u (evenredigheidsbeginsel)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO;	

				JenV; OCW; VNG; Wagenaarhoes	
118	RWS Inbreng dinsdag 17 mei 10-11_30 u (evenredigheidsbeginsel)	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW; VNG; Wagenaarhoes	
119	schriftelijk standpunt CBR opties evenredigheidsbeginsel	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW; VNG; Wagenaarhoes	CBR
120	00. agenda interdepartementaal overleg maatwerk Awb 21 juni 2022	Deels openbaar	5.1.2.e		
121	01. actuele deelnemerslijst klankbordgroep 15062022	Deels openbaar	5.1.2.e		
122	03a. Voorstel bevorderen informele geschilbeslechting	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
123	03b. Overzicht van de fasen waarin het voorstel aanpassingen van de Awb bevat	Openbaar			
124	bijlage input EZK LNV RVO NVWA informele geschilbeslechting-INITIALEN PERSOONSNAAM	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
125	BZK omgevingsrecht opm voorstel informele geschilbeslechting	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
126	BZK omgevingsrecht Voorstel bevorderen informele geschilbeslechting + INITIALEN PERSOONSNAAM	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
127	FW_ Input Burgergerichte Overheid voor werkgroep maatwerk in de Awb 21_06	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	

128	inbreng SVB na klankbordgroep 21 juni 10.00-11.30	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW; VNG	SVB
129	inbreng UWV m.b.t. voorstellen informele geschilbeslechting	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		UWV
130	mail inbreng EZK LNV RVO NVWA 21 juni 10.00-11.30	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW; VNG	EZK
131	reactie DUO informele geschilbeslechting	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		DUO
132	00. agenda interdepartementaal overleg maatwerk Awb 28 juni 2022	Deels openbaar	5.1.2.e		
133	01. actuele deelnemerslijst klankbordgroep	Deels openbaar	5.1.2.e		
134	03. Voorstel nav motie burgerlijke lus (versie 21 juni 2022)	Deels openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
135	BZK Omgevingsrecht Opmerkingen bij voorstel voor burgerlijke lus	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
136	BZK Omgevingsrecht03. Voorstel nav motie burgerlijke lus (versie 21 juni 2022) + INITIALEN PERSOONSNAAM	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
137	00. agenda interdepartementaal overleg maatwerk Awb 11 oktober 2022	Deels openbaar	5.1.2.e		
138	01. actuele deelnemerslijst klankbordgroep	Deels openbaar	5.1.2.e		
139	02a. Verslag bijeenkomst 17 mei	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		
140	02b. Verslag bijeenkomst 21 juni	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		
141	02c. Verslag bijeenkomst 28 juni	Deels openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		
142	03. plan van aanpak Hooghiemstra	Deels openbaar	5.1.2.e		

143	04. Concept algemeen deel MvT wetsvoorstel tot aanpassing van de Algemene wet bestuursrecht 20221006	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
144	05a. voorlopige opzet preconsultatie wetsvoorstel meer mensgerichte Awb	Openbaar			
145	05b. onderzoeksagenda Awb	Openbaar			
146	RE_ stukken interdepartementale werkgroep maatwerk Awb 11 oktober 2022	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW; VNG; Wagenaarhoes	SVB
147	00. agenda interdepartementaal overleg maatwerk Awb 13 december 2022	Deels openbaar	5.1.2.e		
148	01. actuele deelnemerslijst klankbordgroep	Deels openbaar	5.1.2.e		
149	03a. concept wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb (20221201)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
150	03b. concept MvT bij wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb (20221201) met reactie SVB	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
151	03b. concept MvT bij wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb (20221201)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
152	Bijlage IND uitspraak hoorplicht bezwaar	Reeds openbaar: zie AB 2022/332, https://www.navigators.nl/document/id31c9711031c7425fbc983be381a19b6f			IND
153	BZK Omgevingsrecht 03b. concept MvT (20221201) INITIALEN PERSOONSNAAM (002)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		
154	BZK Omgevingsrecht 6 11 Awb	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		

155	BZK omgevingsrecht kbgroep Awb 13 december 09.30-11.00	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW; VNG; Wagenaarhoes	
156	EZK 03a. concept wetsvoorstel Awb (20221201)-INITIALEN PERSOONSNAAM	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		EZK
157	EZK 03a. concept wetsvoorstel Awb (20221201)-INITIALEN PERSOONSNAAM (002)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		EZK
158	EZK 03b. concept MvT bij wetsvoorstel Awb-INITIALEN PERSOONSNAAM	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		EZK
159	EZK 03b. concept MvT bij wetsvoorstel Awb-INITIALEN PERSOONSNAAM (002)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		EZK
160	EZK 03b. concept MvT bij wetsvoorstel Awb (20221201) reactie INITIALEN PERSOONSNAAM	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		EZK
161	EZK Reactie conceptwetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		EZK
162	inbreng CBR Awb 13 december 09.30-11.00	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW; VNG; Wagenaarhoes	CBR
163	inbreng IND werkgroep maatwerk Awb 13 december 09.30-11.00	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW;	IND

				VNG; Wagenaarhoes	
164	inbreng SVB stukken kbgroep 13 december 09.30-11.00	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW; VNG; Wagenaarhoes	SVB
165	input IenW klankbordgroep Awb 13 december 09.30-11.00	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW; VNG; Wagenaarhoes	IenW
166	JenV burgergerichte overheid Klankbordgroep Awb d.d. 13-12-22	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	JenV
167	SZW intern concept Aantekeningen hoorplicht (002)	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i		SZW
168	VNG input kbgroep 13 december 09.30-11.00	Niet openbaar	5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; EZK; RVO; NVWA; BUZA; FIN; CAK; IND; SZW; IenW; CBR; VWS; RWS; UWV; SVB; DUO; JenV; OCW; VNG; Wagenaarhoes	VNG
169	01a. BuZa over visa	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; IND; BUZA; SVB; UWV	
170	01b. IND over visa	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BUZA; IND; BZK; EZK; SVB; UWV	IND
171	02. CBR	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; JenV	CBR

172	03. RVO	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		RVO
173	04a. SVB - reactie	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	SVB
174	04b. SVB - beantwoording vragen	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		SVB
175	05. UWV	Reeds openbaar: zie https://www.uwv.nl/overuwv/Images/23-123-preconsultatie-wetsvoorstel-versterking-waarborgfunctie-awb.pdf			UWV
176	06a. VNG - beleidsmatige reactie	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; JenV	VNG
177	06b. VNG - uitvoeringsscan	Reeds openbaar: zie https://vng.nl/sites/default/files/2023-04/notitie-uitvoeringsscan-awb.pdf			VNG
178	06c. VNG - beantwoording vragen	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		VNG
179	07. Rijkswaterstaat	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	JenV; RWS	
180	08. KleinLef	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		KleinLef
181	09. Unie van waterschappen	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	Unie van Waterschappen
182	10a. Openbaar Ministerie - Oplegger	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	OM

183	10b. Openbaar Ministerie - Reactie	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	OM
184	11 oplegmail Schadefonds geweldsmisdrijven	Deels openbaar	5.1.2.e	BZK	
185	11a. Schadefonds Geweldsmisdrijven - reactie	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	
186	11b. Schadefonds Geweldsmisdrijven - beantwoording vragen	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	
187	12 Oplegbrief Financiën	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	FIN
188	12a. Belastingdienst en Douane - Quick scan	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		BD/Douane
189	12b. Belastingdienst en Douane - Juridische bijlage	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		BD/Douane
190	13a. DUO - reactie	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	OCW
191	13b. DUO - impactanalyse	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		OCW
192	14. SZW	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	SZW
193	15. IND	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	IND
194	16. CAK	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	JenV; BZK	CAK
195	17. Manifestgroep en KleinLef	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	Manifestgroep en KleinLef
196	18a. Toeslagen - reactie	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	FIN
197	18b. Toeslagen - quick scan	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		FIN
198	18c. Toeslagen - uitgelichte maatregelen	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		FIN
199	01. Mediatorsfederatie Nederland	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	MfN
200	02. Ombudsman Metropool Amsterdam	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	Ombudsman
201	03. Vereniging Mediators bij de Overheid (VMO)	Reeds openbaar: zie https://mfnnregi		BZK	VMO

		ster.nl/nieuws/reactie-mfn-wetsontwerp-verbetering-waARBorgfunctie-algemene-wet-bestuursrecht/			
202	04a. Vereniging Sociale Advocatuur Nederland - e-mail	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	JenV	
203	04b. Vereniging Sociale Advocatuur Nederland - brief	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	VSAN
204	05. Initiatief rechtsstaat Nederland - Caroline Raat	Reeds openbaar: zie https://www.rechtspraak.nl/nieuws/reactie-mfn-wetsontwerp-verbetering-waARBorgfunctie-algemene-wet-bestuursrecht/		BZK	C. Raat
205	06. Nationale ombudsman	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK	Nationale Ombudsman
206	01. reactie ABRvS	Reeds openbaar: zie https://www.raadvanstate.nl/publicaties/consultaties/preconsultatie-wet-versterking/		BZK	ABRvS
207	02. reactie HR aanbiedingsbrief	Deels openbaar	5.1.2.e	BZK	HR
208	02a. reactie HR preconsultatie	Reeds openbaar: zie https://www.hoogeraad.nl/over-ons/publicaties/wetgevingsadviezen-president-		BZK	HR

		procureur-generaal/			
209	03. reactie CBb	Reeds openbaar: zie https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/2023-20A-advies-cbb-inzake-wijziging-awb-waarborgfunctie-I-06042023.pdf		BZK	CBb
210	04. reactie CRvB	Reeds openbaar: zie https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/2023-20B-advies-crvb-inzake-wijziging-awb-waarborgfunctie-23032023.pdf		BZK	CRvB
211	05. reactie Raad voor de rechtspraak aanbiedingsbrief	Reeds openbaar: zie https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/2023-20-advies-preconsultatie-wetsvoorstel-wet-versterking-		BZK	RvdR

		waarborgfunctie-awb.pdf			
212	06. reactie Landelijk Overleg Belastingrechtspraak gerechtshoven	Reeds openbaar: zie https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/2023-20D-advies-lovbel-inzake-wijziging-awb-waarborgfunctie-03042023.pdf		BZK	LOVB
213	07. reactie Landelijk Overleg Vakinhoud Bestuursrecht	Reeds openbaar: zie https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/2023-20C-advies-lovb-inzake-wijziging-awb-versterking-waarborgfunctie-29032023.pdf		BZK	LOVB
214	08. reactie NVvR	Reeds openbaar: zie https://www.nvvvr.org/wp-content/uploads/Waarborgfunctie-Awb-def.pdf		BZK	NVvR
215	01a. Scheltema - Reactie op wetsvoorstel	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		Scheltema
216	01b. Scheltema - Reactie op voorstel evenredigheidsbeginsel	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		Scheltema

217	02. Addink	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		Addink
218	03. Joyce Esser en Roel Becker	Reeds openbaar: https://nl.linkedin.com/posts/joyce-esser-081833116_inbreng-preconsultatie-esser-becker-activity-7054433290253934592-SI8F			Esser en Becker
219	04. Pim Huisman en Niels Jak	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	BZK; JenV	
220	05. Tom Barkhuysen - Praktijkgroep Bestuursrecht Stibbe	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i	JenV; BZK	T. Barkhuysen
221	06. Aanbieding reactie R. Stijnen	Deels openbaar	5.1.2.e	BZK	Rechtbank Rotterdam
222	06a. R. Stijnen - reactie op wetsvoorstel	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		R. Stijnen
223	06b. R. Stijnen - reactie op voorstel evenredigheidsbeginsel	Niet openbaar	5.1.2.e, 5.2.1 en 5.1.2.i		R. Stijnen
224	06. bijlage 5 (overzicht van benaderde instanties en thema's voor expert sessies)	Deels openbaar	5.1.2.e		

JenV/DWJZ

BZK/CZW

Contactpersonen

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e

T 5.1.2.e

Datum

6 april 2021

Aantal bijlagen

4

agenda

Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

Vergaderdatum en -tijd 8 april 2021, 15.00-16.30 uur
Vergaderplaats Webex
Aan-/afwezig Zie deelnemerslijst (bijlage 1)

1. Opening en kennismaking

2. Aanleiding en achtergrond (bijlagen 3 en 4)

3. Wensen en verwachtingen Klankbordgroep

4. Eerste doorkijk inhoudelijke thema's (bijlage 2)

- Motiveringsbeginsel – toelichting 5.1.2.e
- Hoorplicht – toelichting 5.1.2.e Laagdrempelige geschilbeslechting – toelichting 5.1.2.e
- Formele rechtskracht – toelichting 5.1.2.e
- Inherente afwijkingsbevoegdheid beleidsregels – toelichting 5.1.2.e
- Algemene beginselen van behoorlijk bestuur (evenredigheidsbeginsel 3:4, 4:94a) – toelichting 5.1.2.e

5. Vervolg en concept planning

Voorlopige planning Kamerbrief voortgang versterking maatwerk in de Awb

Processtap	Datum	Toelichting
Klankbordgroep 1	8 april, 15.00-16.30	Eerste feedback
Klankbordgroep 2	22 april, 15.00-16.30	Evenredigheidsbeginsel
Klankbordgroep 3	11 mei, 9.00-10.30	Evenredigheidsbeginsel
Klankbordgroep 4	18 mei, 10.00-11.30	Overige inhoudelijke thema's
Klankbordgroep 5	27 mei, 15.00-16.30	Overige inhoudelijke thema's
Klankbordgroep 6	3 juni, 15.00-16.30	Afstemming kamerbrief

ACU (Ambtelijke commissie uitvoering)	15 juni 2021*	
MCU (Ministeriële commissie uitvoering)	22 juni 2021*	
MR	25 juni 2021*	
Deadline brief	Juni 2021	Toegezegd in voortgangsbrief POK (en eerder in aanbiedingsbrief maatwerkrapporten en kabinetsreactie POK)
Start met schrijven wetsvoorstel	Na de zomer	

Centrale Eenheid Strategie

Datum
6 april 2021

* Onderwerp is nog niet geagendeerd.

	Organisatie	Naam
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Buitenlandse Zaken (BZ)	
6	Centraal Administratie Kantoor (CAK)	
7	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
8	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
9	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
10	Financiën (FIN)	
11	Financiën (FIN)	
12	Financiën (FIN)	
13	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
14	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
15	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
16	Justitie en Veiligheid (JenV)	
17	Justitie en Veiligheid (JenV)	
18	Justitie en Veiligheid (JenV)	
19	Justitie en Veiligheid (JenV)	
20	Justitie en Veiligheid (JenV)	
21	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	
22	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)	
23	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	
24	Rijkswaterstaat (RWS)	
25	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
26	Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)	
27	Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) / Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU)	

*8 april 2021 verhinderd.

Bijlage 2 – Mogelijke inhoudelijke thema's

Motiveringsbeginsel

5.1.2.i, 5.2.1

Hoorplicht

5.1.2.i, 5.2.1

Laagdrempelige geschilbeslechting

5.1.2.i, 5.2.1

Formele rechtskracht

5.1.2.i, 5.2.1

Inherente afwijkingsbevoegdheid beleidsregels

5.1.2.i, 5.2.1

Verhouding evenredigheidsbeginsel en sectorale wetgeving

5.1.2.i, 5.2.1

Motie van de leden Jetten en Marijnissen, nr. 15, 19 januari 2021¹

De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende dat maatwerk vraagt om beginselgeleide uitvoering, omdat de wetgever nooit alle toekomstige gevallen kan overzien; overwegende dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (abbb) een veiligheidsklep vormen voor die gevallen waarin strikte toepassing van de wet tot onbillijke uitkomsten leidt; constaterende dat deze beginselen niet volwaardig zijn opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb); roept de regering op, buiten twijfel te stellen dat de abbb leidend moeten zijn indien strikte toepassing van de wet anders tot materiële onaanvaardbare uitkomsten zou leiden, ook bij wetsbepalingen van dwingend recht; roept de regering tevens op, de abbb volledig in de Awb te verankeren; roept de regering verder op, in het voorjaar van 2021 met voorstellen te komen, bij voorkeur door aanpassing van de Algemene wet bestuursrecht, die het mogelijk maken dat de rechter in een voorkomend geval wetsbepalingen van dwingend recht buiten toepassing kan laten; roept de regering ten slotte op, met voorstellen te komen voor een minder marginale toets door de bestuursrechter, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie van de leden Ploumen en Jetten, nr. 24, 19 januari 2021²

De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende dat de wetgeving op tal van terreinen hardvochtig uitpakt voor mensen; verzoekt het kabinet, een uitgebreide inventarisatie te maken van de terreinen waarop dit voorkomt en voorstellen te doen om hardheidsclausules in de verschillende wetten op te nemen, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie van het lid Van Brenk, nr. 37, 19 januari 2021³

De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende dat de wetgever wetten zo moet formuleren dat een uitvoeringsorgaan altijd enige ruimte heeft om maatwerk te leveren, en de rechter voldoende rechtsbescherming kan bieden aan de burger; verzoekt de regering, als regel in wetgeving een hardheidsclausule op te nemen en bestaande wetgeving in deze zin aan te passen, en gaat over tot de orde van de dag.

¹ Kamerstukken II, 2020-2021, 35510, nr. 15.

² Kamerstukken II, 2020-2021, 35510, nr. 24.

³ Kamerstukken II, 2020-2021, 35510, nr. 37.

Kabinetsreactie op het rapport 'Regels en Ruimte' van ABDTOPConsult, 16 januari 2020⁴

"De algemene beginselen van behoorlijk bestuur in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) geven een opdracht tot maatwerk in bepaalde gevallen. Dat wil niet zeggen dat alle besluiten door middel van maatwerk tot stand moeten komen. Dat is onmogelijk en ook niet nodig of wenselijk. Van de overheid, en zeker van de uitvoerende diensten die in het rapport zijn onderzocht, worden grote inspanningen gevraagd, die gestructureerde procedures en afdoening met behulp van automatisering vragen. Vaak wordt de structurering van die procedures neergelegd in een beleidsregel. Dat kan, zolang de beleidsregel niet de oorzaak wordt voor een gebrek aan maatwerk. Dan ontstaat een blinde vlek voor gevallen waar een specifieke benadering wenselijk is. Het kabinet benadrukt dat de in de Awb neergelegde algemene beginselen van behoorlijk bestuur de overheid de opdracht geven die blinde vlek terug te dringen. Daarbij wordt nog wel het geluid gehoord dat maatwerk in strijd zou zijn met het gelijkheidsbeginsel of met de rechtmatigheid. Dat is echter niet het geval. In onze democratische rechtstaat is het gelijkheidsbeginsel een belangrijk uitgangspunt. Maar als op grond van het evenredigheidsbeginsel bijzondere belangen tot een maatwerkoplossing leiden, is er per definitie geen sprake van gelijke gevallen⁵ en dus ook niet van strijd met het gelijkheidsbeginsel. Met betrekking tot de rechtmatigheid wordt gewezen op artikel 4:84 van de Awb, dat voorschrijft dat een beleidsregel niet wordt toegepast als de gevolgen voor een belanghebbende niet in verhouding staan tot de met de beleidsregel te dienen doelen. Bij bijzondere omstandigheden mag een bestuursorgaan niet blind zijn beleidsregel volgen. Het kabinet vindt dat in deze situatie een maatwerkoplossing gezocht moet worden, zoals de Awb ook opdraagt. Het kabinet vindt voor dat standpunt steun in de jurisprudentie van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, die steeds vaker bestuursorganen oproept tot maatwerk en toepassing van het evenredigheidsbeginsel" (p. 2-3).

"Het kabinet zal de mogelijkheden voor maatwerk in de Awb in de vorm van een «toolkit» breed onder de aandacht brengen. Samen met gemeenten en uitvoeringsorganisaties zal het kabinet de bruikbaarheid van dit instrument in de praktijk onderzoeken. Daarbij zullen de Awb en sectorregelgeving naast elkaar worden gelegd. BZK neemt hiertoe in 2020 het initiatief" (p. 8).

Kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend Onrecht' van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag, 15 januari 2021⁶

"Het rapport van de POK laat zien dat het bestaande bestuursrecht een te strikte toepassing van de regels niet heeft kunnen verhinderen. Duidelijk is dat maatwerk en de menselijke maat in het bestuursrecht moeten worden versterkt. Dit begint met de kwaliteit van de sectorale wetgeving, die immers primair de basis moet verschaffen om dat maatwerk daadwerkelijk te kunnen leveren. Het fundament hiervoor moet breed worden vormgegeven zodat hierop in sectorale wetgeving kan worden teruggegrepen. Dit betekent dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het evenredigheidsbeginsel, een betere doorwerking moeten krijgen in beleid en wetgeving, zodat wetgeving in de toepassing rechtvaardig uitpakt. Daarom zet het kabinet stappen voor een nadere regeling van de verhouding tussen het evenredigheidsbeginsel en sectorale wetten, door wijziging van de Awb of van sectorale wetgeving of een combinatie daarvan." (p. 10).

"Daarnaast is de inzet van het kabinet om strikt gebonden bevoegdheden in sectorale wetten waar nodig te vervangen door bevoegdheden met beoordelingsruimte of hardheidsclausules. Het opnemen van dergelijke «veiligheidsventielen» sluit aan bij de kabinetsreactie op het rapport «Regels en ruimte» van 16 januari 2020 waarin onder meer is uiteengezet dat bij de uitvoering van wet- en regelgeving niet het adagium «regel is regel» moet worden gehanteerd, maar dat de algemene beginselen van bestuur leidend moeten zijn, waarbij de bedoeling van de wetgever richting geeft aan de toepassing ervan." (p. 11).

⁴ Kamerstukken II, 2019-2020, 29 362, nr. 282.

⁵ Het in artikel 3:2 van de Awb neergelegde zorgvuldigheidsbeginsel vraagt dat het bestuursorgaan kennis vergaart over de relevante feiten en de af te wegen belangen. Bovendien mogen op grond van het evenredigheidsbeginsel dat in artikel 3:4, tweede lid, van de Awb is neergelegd de gevolgen van een besluit niet onevenredig nadelig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. Het uitgangspunt is niet «regel is regel». In beginsel wordt maatwerk voorgeschreven (soms wordt dit echter in een bijzondere wet uitgesloten). Het evenredigheidsbeginsel ligt mede ten grondslag aan veel in bijzondere wetten opgenomen hardheidsclausules, waarmee de wetgever ongewenste gevolgen van een wettelijk stelsel verzacht.

⁶ Kamerstukken II, 2020-2021, 35510, nr. 4.

“Het algemene bestuursrecht

Tegelijkertijd is het van belang te kijken naar de Algemene wet bestuursrecht (Awb), als centrale wet waarin de rechtsbetrekking tussen burger en overheid wordt genormeerd en de rechtsbescherming van burgers tegen beslissingen van de overheid is geregeld. Alle inspanningen moeten erop zijn gericht om in een vroeg stadium conflicten op te lossen, misverstanden uit de weg te ruimen en het gesprek aan te gaan, zodat mensen niet nodeloos in de fase van bezwaar of beroep belanden. Komt het toch tot een formeel bezwaar, dan moet de bezwaarprocedure de functie vervullen die de Awb altijd al heeft bedoeld: een laagdrempelige, niet gejuridiseerde, kosteloze voorziening voor de burger waarbij de overheid nog eens goed kijkt of het genomen besluit terecht is (integrale heroverweging). In die fase, maar ook als het geschil desondanks toch bij de rechter belandt, spant de overheid zich er steeds voor in om er met de betrokkene uit te komen via laagdrempelige vormen van geschilbeslechting, bijvoorbeeld via mediation. De Awb zal meer mogelijkheden én verplichtingen bevatten voor bestuursorganen om bij beslissingen die burgers rechtstreeks in hun belang treffen, maatwerk te leveren. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het evenredigheidsbeginsel, zijn daarbij steeds leidend. Bij de uitvoering van wet- en regelgeving kunnen dan onbedoelde gevolgen worden vermeden. De bedoeling is dat meer maatwerk wordt bevorderd én fouten van burgers niet direct worden uitgelegd als fraude.

Naar een bestuursrecht waarin de menselijke maat centraal staat

Het POK-rapport maakt duidelijk dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur een betere doorwerking moeten krijgen in beleid en wetgeving, zodat wetgeving in de toepassing rechtvaardig uitpakt. Zoals vermeld, zet het kabinet stappen voor een nadere regeling van de verhouding tussen het evenredigheidsbeginsel en sectorale wetten. Ook het rechtszekerheidsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel zijn van belang. Wetgeving moet voorspelbaar en eenduidig zijn voor burgers, bedrijven en bestuursorganen, zodat zij weten waar ze aan toe zijn (rechtszekerheid) en iedereen moet in beginsel aan wetgeving dezelfde rechten kunnen ontlelen (rechtsgelijkheid). Het creëren van “veiligheidsventielen” in wetgeving (in de vorm van beoordelingsruimte, hardheidsclausules of anderszins) moet daarom steeds worden gezien in de context van hetgeen de desbetreffende wet beoogt te normeren. Zo staat bijvoorbeeld in wetgeving over de hoogte van verkeersboetes de hoogte van de boete vast, maar moet er wel ruimte zijn op het gebied van betalingsregelingen en een redelijke invordering. Maar in die gevallen waarin de wetgeving evident onredelijk hard uitpakt, moeten instanties de ruimte krijgen om in het voordeel van de burger te beslissen” (p. 14).

Aanbiedingsbrief onderzoeken maatwerk van Universiteit Leiden en Tilburg University aan de Tweede Kamer, 15 januari 2021⁷

“De algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn deels, maar niet uitputtend, in wetgeving uitgewerkt. Zo komt het zorgvuldigheidsbeginsel onder meer terug in artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) dat voorschrijft dat het bestuursorgaan kennis vergaart over de relevante feiten en de af te wegen belangen. Bovendien mogen op grond van het evenredigheidsbeginsel, waarop artikel 3:4, tweede lid, van de Awb en veel in bijzondere wetten opgenomen hardheidsclausules zijn gebaseerd, de gevolgen van een besluit niet onevenredig nadelig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. Hoewel het nodig is om in de praktijk de uitvoering van wet- en regelgeving zodanig vorm te geven dat tijdig grote aantallen aanvragen kunnen worden verwerkt, is in sommige gevallen maatwerk noodzakelijk om recht te doen aan de omstandigheden van het geval. Het bestuursorgaan moet voor maatwerk open staan. Het uitgangspunt is een evenredige en rechtvaardige uitkomst. De toezending van deze onderzoeken is reeds aangekondigd in de kabinetsreactie op het verslag van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag. De bij deze brief gevoegde onderzoeken brengen mogelijke verbeteringen in wet- en regelgeving in beeld. Het Leidse onderzoek geeft oplossingsrichtingen voor versterking van de Awb. Het Tilburgse onderzoek heeft gekeken naar maatwerkbevorderende en maatwerkbelemmerende bepalingen in sectorale wet- en regelgeving in verhouding tot de Awb.”

“Het kabinet zal, mede op basis van deze onderzoeken, bezien op welke wijze maatwerk in de uitvoering kan worden bevorderd, daarmee uitvoering gevend aan hetgeen daarover in de kabinetsreactie op het verslag van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag is aangekondigd. Een van de te beantwoorden vragen daarbij is of aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur verdere invulling kan worden gegeven in wetgeving (in de Awb,

⁷ Kamerstukken II, 2020-2021, 29362, nr. 289.

in sectorale wetgeving of een combinatie daarvan). Ik streef ernaar om uw Kamer in het voorjaar van 2021, mede namens de Minister voor Rechtsbescherming, nader te informeren.”

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

Datum

9 april 2021

verslag

Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

Omschrijving	Klankbordgroep Maatwerk in de Awb
Vergaderdatum en -tijd	8 april 2021, 15.00 – 16.30 uur
Aan-/afwezig	Zie svp deelnemerslijst (bijlage 1)

1. Opening en kennismaking

- JenV heet iedereen welkom en geeft aan dat BZK de vergadering vanaf agendapunt 2 zal voorzitten.
 - Er vindt een korte kennismakingsronde plaats. Bijna alle departementen (op Algemene Zaken en Defensie na) zijn vertegenwoordigd en ook een aantal (middel-)grote uitvoeringsorganisaties.
 - Hopelijk kunnen de volgende keer vertegenwoordigers van de SVB, UWV en DUO aansluiten. FIN geeft aan dat naar verwachting de Belastingdienst de volgende bijeenkomst aanwezig kan zijn.
 - Rijkswaterstaat kon nog net op tijd aansluiten waarvoor veel dank.
 - De gemeenten worden in een apart traject meegenomen.
 - JenV vertelt dat in de kabinetsreactie van 15 januari 2021 op het rapport 'Ongekend onrecht' van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) o.a. is aangegeven dat maatwerk en de menselijke maat in het bestuursrecht versterkt moet worden. Onze opgave is om de mogelijkheden hiertoe in de Awb te onderzoeken.
 - Om deze reden is deze Klankbordgroep bij elkaar gebracht. Weliswaar staan de ministers voor Rechtsbescherming en Binnenlandse Zaken als eerste aan de lat, maar dit raakt alle departementen, bestuursorganen, gemeenten en de rechtspraak (waar we ook mee in gesprek gaan).
 - Het team van JenV en BZK dat de inhoudelijke voorbereiding zal verzorgen bestaat uit:
 - 5.1.2.e JenV
 - 5.1.2.e /BZK
 - 5.1.2.e BZK
 - 5.1.2.e BZK
- 5.1.2.e JenV verzorgt het 5.1.2.e

2. Aanleiding en achtergrond (bijlagen 3 en 4)

- Voorzitter geeft aan dat bij de stukken voor de Klankbordgroep de relevante passages uit Kamerstukken en moties zijn weergegeven.
- Er is een (voortgangs-)brief voor de zomer aan de Kamer toegezegd.
- Het doel van deze brede interdepartementale Klankbordgroep is om zo veel mogelijke relevante invalshoeken vanaf het begin te kunnen betrekken.

- Alle partijen zijn benodigd om dit onderwerp uit te diepen, de juridische opties/opvattingen met daarbij de voor- en nadelen te inventariseren en te bespreken. Hierbij is van belang, wat is werkbaar in de uitvoeringspraktijk?
- Daarnaast zal de inhoud van de Kamerbrief worden afgestemd.
- De brief gaat waarschijnlijk via het ACU/MCU-kanaal naar de MR. Goed om hier bij de interne afstemming mee rekening te houden.
- Het verzoek aan de Klankbordgroepleden is om actief de benodigde ambtelijke afstemming binnen het departement/de uitvoeringsorganisatie te verzorgen.
- Het is van belang dat de inbreng in de Klankbordgroep klopt met het standpunt van het departement/de uitvoeringsorganisatie en dat alle invalshoeken op tafel komen. Inbreng in de Klankbordgroep kan natuurlijk met een voorbehoud, we kunnen in dit gremium niet tot het hoogste niveau de discussie voeren, maar Klankbordgroepleden kunnen intern wel de positie verkennen/afstemmen.
- Er zijn een aantal vergaderingen t/m begin juni gepland om met elkaar qua thematiek en onderwerpen op vlieghoogte te komen.

3. Wensen en verwachtingen Klankbordgroep

- Voorzitter vraagt of er andere verwachtingen zijn dan hierboven geschetst.
- CBR vraagt of 2 losse inbrengen van departement en uitvoeringsorganisatie in de Klankbordgroep mogelijk zijn. Tussen het betreffende departement en de uitvoeringsorganisatie zou verschil van inzicht kunnen zijn. Ja, voor het werken aan de Awb is het zicht op verschillende invalshoeken en werelden van belang. Uiteindelijk zijn het de ministers die beslissen of zij zich kunnen vinden in de inhoud van een brief aan de Kamer (met inachtneming van de input van uitvoeringsorganisaties en beleidsdirecties), de departementen gaan zelf over die interne afstemming.
- JenV vult aan dat we naast meningen/opvattingen ook op zoek zijn naar feiten. Wat betekent het voor de uitvoering, zonder dat daar een oordeel over is of iets goed/slecht is. Aanpassingen in de Awb kunnen verstrekende gevolgen hebben. We zijn op zoek naar zo veel mogelijk informatie en het is goed dat uitvoeringsorganisaties al enige bekendheid hebben met evt. wijzigingsvoorstellen voor de Awb. Dat maakt een uitvoeringstoets en -advies rijker.
- IenW, focust de Klankbordgroep zich alleen op de Awb of gelet op het 2^e onderdeel verhouding evenredigheidsbeginsel/bijzondere wetten ook op aanpassingen in sectorale wetgeving? Voorzitter licht toe dat er een verzoek van de TK ligt om een inventarisatie te maken van hardheden in wetgeving. Elk departement dient dat voor de eigen wetgeving inzichtelijk te maken. SZW en BZK zijn in overleg hoe dit te coördineren. Deze opdracht ligt niet bij de Klankbordgroep. Het heeft wel samenhang met elkaar.
- IenW merkt op dat er verschillende beelden zijn bij wat onder een hardheid in wetgeving wordt verstaan. Het zou meerwaarde hebben als in de coördinatie richting wordt gegeven, naar welke elementen gekeken moet worden. Voorzitter vindt dit een goed punt, met SZW/BZK/JenV bezien of een gezamenlijk stuk kan worden opgesteld waar alle departementen gebruik van kunnen maken. IenW biedt aan om hierover mee te denken. SZW gaat bij een collega na wat de stand van denken is. WaU merkt op dat dit punt ook de aandacht heeft van Werk aan Uitvoering, goed om daar onderling contact over te hebben.

4. Eerste doorkijk inhoudelijke thema's

5.1.2.i, 5.2.1

A) Motiveringsbeginsel – toelichting BZK

- 5.1.2.i, 5.2.1

5.1.2.e 5.1.2.i, 5.2.1

B) Hoorplicht – toelichting BZK

- Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

■

■

■

C) *Laagdrempelige geschilbeslechting - toelichting BZK*

○ Woo 5.1.2.i en 5.2.1

■

■

■

■

D) Formele rechtskracht - toelichting BZK

- Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

E) Inherente afwijkingsbevoegdheid beleidsregels - toelichting JenV

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

F) Verhouding evenredigheidsbeginsel en sectorale wetgeving – toelichting

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

Voorzitter geeft aan dat dit een inkijkje was in een aantal thema's. Missen we nog onderwerpen om meer maatwerk te realiseren?

- CAK zet het punt inzake werking van art. 4.6 op de mail (13/4 gedaan). BZK heeft dit punt op het netvlies.
- Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- IenW zet zijn punt gelet op de tijd op de mail (**actie IenW**).

5. Vervolg en concept planning

- De volgende bijeenkomst 22 april. De discussienota *verhouding evenredigheidsbeginsel en sectorale wetgeving* wordt begin die week verzonden.
- SZW vraagt wat de bredere ambitie van de Awb is. In welke richting zou de Awb zich moeten ontwikkelen? Dan komen er ook systeemvragen naar boven. Het zou mooi zijn om daar een visie op te hebben. Voorzitter vindt dit een goed punt.

Voorlopige planning Kamerbrief voortgang versterking maatwerk in de Awb

Processtap	Datum	Toelichting
Klankbordgroep 1	8 april, 15.00-16.30	Eerste feedback
Klankbordgroep 2	22 april, 15.00-16.30	Evenredigheidsbeginsel
Klankbordgroep 3	11 mei, 9.00-10.30	Evenredigheidsbeginsel
Klankbordgroep 4	18 mei, 10.00-11.30	Overige inhoudelijke thema's
Klankbordgroep 5	27 mei, 15.00-16.30	Overige inhoudelijke thema's
Klankbordgroep 6	3 juni, 15.00-16.30	Afstemming kamerbrief
ACU (Ambtelijke commissie uitvoering)	15 juni 2021*	
MCU (Ministeriële commissie uitvoering)	22 juni 2021*	
MR	25 juni 2021*	
Deadline brief	Juni 2021	Toegezegd in voortgangsbrief POK (en eerder in aanbiedingsbrief maatwerkrapporten en kabinetsreactie POK)
Start met schrijven wetsvoorstel	Na de zomer	

* Onderwerp is nog niet geagendeerd.

Actiepuntenlijst

Nr.	Datum bespreking	Actie	Wie	Wanneer/status
1.	08-04-2021	Schriftelijk input op vraag missen we nog thema's	IenW	

Bijlage 1 Deelnemerslijst Klankbordgroep 'Maatwerk in de Awb'

	Organisatie	Naam
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Buitenlandse Zaken (BZ)	
6	Centraal Administratie Kantoor (CAK)	
7	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
8	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
9	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
10	Financiën (FIN)	
11	Financiën (FIN)	
12	Financiën (FIN)	
13	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
14	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
15	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
16	Justitie en Veiligheid (JenV)	
17	Justitie en Veiligheid (JenV)	
18	Justitie en Veiligheid (JenV)	
19	Justitie en Veiligheid (JenV)	
20	Justitie en Veiligheid (JenV)	
21	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	
22	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)	
23	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	
24	Rijkswaterstaat (RWS)	
25	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
26	Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)	
27	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU) en KleinLef	

*8 april 2021 verhinderd.

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e - BD/PPAC
Onderwerp: Bijlagen 2 tm 4 - Klankbordgroep Maatwerk in de Awb 8 april 2021.docx
Datum: donderdag 8 april 2021 17:29:10
Bijlagen: [Bijlagen 2 tm 4 - Klankbordgroep Maatwerk in de Awb 8 april 2021.docx](#)
[Nederlands Tijdschrift voor Bestuursrecht, Empathisch bestuursrecht.pdf](#)

Beste 5.1.2.e

Bijgaand een aantal reacties op bijlage 2 die we vandaag bij de klankbordgroep hebben besproken. Een aantal punten heb ik al kunnen inbrengen; een aantal vanwege de beknopte bespreking nog niet.

Aanvullend zou ik bijgaand artikel willen aanbevelen, omdat op basis daarvan misschien ook nog ideeën opborrelen. De kitkat-vraag vind ik bijvoorbeeld een hele mooie, die je kunt vergelijken met het 'buikpijncriterium' dat de laatste tijd ook wel wordt gebruikt.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

» WJZ werkt actief mee aan effectief OCW-beleid, vanuit de beginselen van de rechtsstaat en juridische kwaliteit «

5.1.2.e | Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap | Directie WJZ / afdeling HBS |

8ste verdieping | Postbus 16375 | 2500 BJ Den Haag |

5.1.2.e | ✉ 5.1.2.e @minocw.nl

NB: op vrijdagen werk ik niet.

Motiveringsbeginsel

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]

Hoorplicht

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

- [Redacted list item]
- [Redacted list item]

Laagdrempelige geschilbeslechting

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

→ Zie artikel NTB over verschillende beginselen voor empathisch bestuursrecht.

Nederlands Tijdschrift
voor Bestuursrecht, Er

→ Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

Formele rechtskracht

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

- [Redacted list item]
- [Redacted list item]

Inherente afwijkingsbevoegdheid beleidsregels

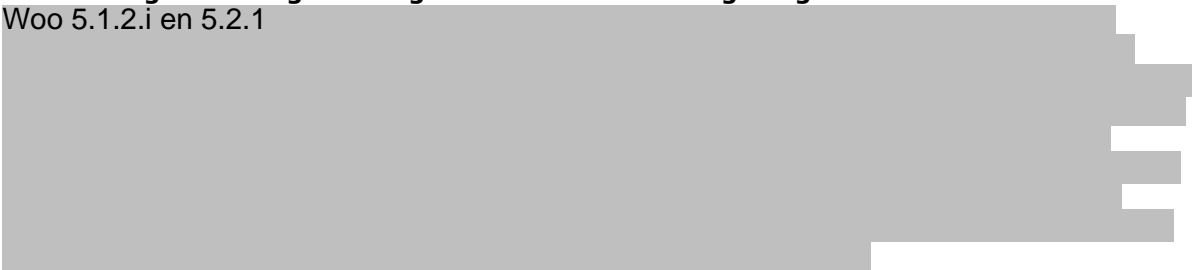
Woo 5.1.2.i en 5.2.1

-

Verhouding evenredigheidsbeginsel en sectorale wetgeving

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

-

Motie van de leden Jetten en Marijnissen, nr. 15, 19 januari 2021¹

De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende dat maatwerk vraagt om beginselgeleide uitvoering, omdat de wetgever nooit alle toekomstige gevallen kan overzien; overwegende dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (abbb) een veiligheidsklep vormen voor die gevallen waarin strikte toepassing van de wet tot onbillijke uitkomsten leidt; constaterende dat deze beginselen niet volwaardig zijn opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb); roept de regering op, buiten twijfel te stellen dat de abbb leidend moeten zijn indien strikte toepassing van de wet anders tot materiële onaanvaardbare uitkomsten zou leiden, ook bij wetsbepalingen van dwingend recht; roept de regering tevens op, de abbb volledig in de Awb te verankeren; roept de regering verder op, in het voorjaar van 2021 met voorstellen te komen, bij voorkeur door aanpassing van de Algemene wet bestuursrecht, die het mogelijk maken dat de rechter in een voorkomend geval wetsbepalingen van dwingend recht buiten toepassing kan laten; roept de regering ten slotte op, met voorstellen te komen voor een minder marginale toets door de bestuursrechter, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie van de leden Ploumen en Jetten, nr. 24, 19 januari 2021²

De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende dat de wetgeving op tal van terreinen hardvochtig uitpakt voor mensen; verzoekt het kabinet, een uitgebreide inventarisatie te maken van de terreinen waarop dit voorkomt en voorstellen te doen om hardheidsclausules in de verschillende wetten op te nemen, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie van het lid Van Brenk, nr. 37, 19 januari 2021³

De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende dat de wetgever wetten zo moet formuleren dat een uitvoeringsorgaan altijd enige ruimte heeft om maatwerk te leveren, en de rechter voldoende rechtsbescherming kan bieden aan de burger; verzoekt de regering, als regel in wetgeving een hardheidsclausule op te nemen en bestaande wetgeving in deze zin aan te passen, en gaat over tot de orde van de dag.

¹ Kamerstukken II, 2020-2021, 35510, nr. 15.

² Kamerstukken II, 2020-2021, 35510, nr. 24.

³ Kamerstukken II, 2020-2021, 35510, nr. 37.

Kabinetsreactie op het rapport 'Regels en Ruimte' van ABDTOPConsult, 16 januari 2020⁴

"De algemene beginselen van behoorlijk bestuur in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) geven een opdracht tot maatwerk in bepaalde gevallen. Dat wil niet zeggen dat alle besluiten door middel van maatwerk tot stand moeten komen. Dat is onmogelijk en ook niet nodig of wenselijk. Van de overheid, en zeker van de uitvoerende diensten die in het rapport zijn onderzocht, worden grote inspanningen gevraagd, die gestructureerde procedures en afdoening met behulp van automatisering vragen. Vaak wordt de structurering van die procedures neergelegd in een beleidsregel. Dat kan, zolang de beleidsregel niet de oorzaak wordt voor een gebrek aan maatwerk. Dan ontstaat een blinde vlek voor gevallen waar een specifieke benadering wenselijk is. Het kabinet benadrukt dat de in de Awb neergelegde algemene beginselen van behoorlijk bestuur de overheid de opdracht geven die blinde vlek terug te dringen. Daarbij wordt nog wel het geluid gehoord dat maatwerk in strijd zou zijn met het gelijkheidsbeginsel of met de rechtmatigheid. Dat is echter niet het geval. In onze democratische rechtstaat is het gelijkheidsbeginsel een belangrijk uitgangspunt. Maar als op grond van het evenredigheidsbeginsel bijzondere belangen tot een maatwerkoplossing leiden, is er per definitie geen sprake van gelijke gevallen⁵ en dus ook niet van strijd met het gelijkheidsbeginsel. Met betrekking tot de rechtmatigheid wordt gewezen op artikel 4:84 van de Awb, dat voorschrijft dat een beleidsregel niet wordt toegepast als de gevolgen voor een belanghebbende niet in verhouding staan tot de met de beleidsregel te dienen doelen. Bij bijzondere omstandigheden mag een bestuursorgaan niet blind zijn beleidsregel volgen. Het kabinet vindt dat in deze situatie een maatwerkoplossing gezocht moet worden, zoals de Awb ook opdraagt. Het kabinet vindt voor dat standpunt steun in de jurisprudentie van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, die steeds vaker bestuursorganen oproept tot maatwerk en toepassing van het evenredigheidsbeginsel" (p. 2-3).

"Het kabinet zal de mogelijkheden voor maatwerk in de Awb in de vorm van een «toolkit» breed onder de aandacht brengen. Samen met gemeenten en uitvoeringsorganisaties zal het kabinet de bruikbaarheid van dit instrument in de praktijk onderzoeken. Daarbij zullen de Awb en sectorregelgeving naast elkaar worden gelegd. BZK neemt hiertoe in 2020 het initiatief" (p. 8).

Kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend Onrecht' van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag, 15 januari 2021⁶

"Het rapport van de POK laat zien dat het bestaande bestuursrecht een te strikte toepassing van de regels niet heeft kunnen verhinderen. Duidelijk is dat maatwerk en de menselijke maat in het bestuursrecht moeten worden versterkt. Dit begint met de kwaliteit van de sectorale wetgeving, die immers primair de basis moet verschaffen om dat maatwerk daadwerkelijk te kunnen leveren. Het fundament hiervoor moet breed worden vormgegeven zodat hierop in sectorale wetgeving kan worden teruggegrepen. Dit betekent dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het evenredigheidsbeginsel, een betere doorwerking moeten krijgen in beleid en wetgeving, zodat wetgeving in de toepassing rechtvaardig uitpakt. Daarom zet het kabinet stappen voor een nadere regeling van de verhouding tussen het evenredigheidsbeginsel en sectorale wetten, door wijziging van de Awb of van sectorale wetgeving of een combinatie daarvan." (p. 10).

"Daarnaast is de inzet van het kabinet om strikt gebonden bevoegdheden in sectorale wetten waar nodig te vervangen door bevoegdheden met beoordelingsruimte of hardheidsclausules. Het opnemen van dergelijke «veiligheidsventielen» sluit aan bij de kabinetsreactie op het rapport «Regels en ruimte» van 16 januari 2020 waarin onder meer is uiteengezet dat bij de uitvoering van wet- en regelgeving niet het adagium «regel is regel» moet worden gehanteerd, maar dat de algemene beginselen van bestuur leidend moeten zijn, waarbij de bedoeling van de wetgever richting geeft aan de toepassing ervan." (p. 11).

⁴ Kamerstukken II, 2019-2020, 29 362, nr. 282.

⁵ Het in artikel 3:2 van de Awb neergelegde zorgvuldigheidsbeginsel vraagt dat het bestuursorgaan kennis vergaart over de relevante feiten en de af te wegen belangen. Bovendien mogen op grond van het evenredigheidsbeginsel dat in artikel 3:4, tweede lid, van de Awb is neergelegd de gevolgen van een besluit niet onevenredig nadelig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. Het uitgangspunt is niet «regel is regel». In beginsel wordt maatwerk voorgeschreven (soms wordt dit echter in een bijzondere wet uitgesloten). Het evenredigheidsbeginsel ligt mede ten grondslag aan veel in bijzondere wetten opgenomen hardheidsclausules, waarmee de wetgever ongewenste gevolgen van een wettelijk stelsel verzacht.

⁶ Kamerstukken II, 2020-2021, 35510, nr. 4.

“Het algemene bestuursrecht

Tegelijkertijd is het van belang te kijken naar de Algemene wet bestuursrecht (Awb), als centrale wet waarin de rechtsbetrekking tussen burger en overheid wordt genormeerd en de rechtsbescherming van burgers tegen beslissingen van de overheid is geregeld. Alle inspanningen moeten erop zijn gericht om in een vroeg stadium conflicten op te lossen, misverstanden uit de weg te ruimen en het gesprek aan te gaan, zodat mensen niet nodeloos in de fase van bezwaar of beroep belanden. Komt het toch tot een formeel bezwaar, dan moet de bezwaarprocedure de functie vervullen die de Awb altijd al heeft bedoeld: een laagdrempelige, niet gejuridiseerde, kosteloze voorziening voor de burger waarbij de overheid nog eens goed kijkt of het genomen besluit terecht is (integrale heroverweging). In die fase, maar ook als het geschil desondanks toch bij de rechter belandt, spant de overheid zich er steeds voor in om er met de betrokkene uit te komen via laagdrempelige vormen van geschilbeslechting, bijvoorbeeld via mediation. De Awb zal meer mogelijkheden én verplichtingen bevatten voor bestuursorganen om bij beslissingen die burgers rechtstreeks in hun belang treffen, maatwerk te leveren. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het evenredigheidsbeginsel, zijn daarbij steeds leidend. Bij de uitvoering van wet- en regelgeving kunnen dan onbedoelde gevolgen worden vermeden. De bedoeling is dat meer maatwerk wordt bevorderd én fouten van burgers niet direct worden uitgelegd als fraude.

Naar een bestuursrecht waarin de menselijke maat centraal staat

Het POK-rapport maakt duidelijk dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur een betere doorwerking moeten krijgen in beleid en wetgeving, zodat wetgeving in de toepassing rechtvaardig uitpakt. Zoals vermeld, zet het kabinet stappen voor een nadere regeling van de verhouding tussen het evenredigheidsbeginsel en sectorale wetten. Ook het rechtszekerheidsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel zijn van belang. Wetgeving moet voorspelbaar en eenduidig zijn voor burgers, bedrijven en bestuursorganen, zodat zij weten waar ze aan toe zijn (rechtszekerheid) en iedereen moet in beginsel aan wetgeving dezelfde rechten kunnen ontlelen (rechtsgelijkheid). Het creëren van “veiligheidsventielen” in wetgeving (in de vorm van beoordelingsruimte, hardheidsclausules of anderszins) moet daarom steeds worden gezien in de context van hetgeen de desbetreffende wet beoogt te normeren. Zo staat bijvoorbeeld in wetgeving over de hoogte van verkeersboetes de hoogte van de boete vast, maar moet er wel ruimte zijn op het gebied van betalingsregelingen en een redelijke invordering. Maar in die gevallen waarin de wetgeving evident onredelijk hard uitpakt, moeten instanties de ruimte krijgen om in het voordeel van de burger te beslissen” (p. 14).

Aanbiedingsbrief onderzoeken maatwerk van Universiteit Leiden en Tilburg University aan de Tweede Kamer, 15 januari 2021⁷

“De algemene beginselen van behoorlijk bestuur zijn deels, maar niet uitputtend, in wetgeving uitgewerkt. Zo komt het zorgvuldigheidsbeginsel onder meer terug in artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) dat voorschrijft dat het bestuursorgaan kennis vergaart over de relevante feiten en de af te wegen belangen. Bovendien mogen op grond van het evenredigheidsbeginsel, waarop artikel 3:4, tweede lid, van de Awb en veel in bijzondere wetten opgenomen hardheidsclausules zijn gebaseerd, de gevolgen van een besluit niet onevenredig nadelig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. Hoewel het nodig is om in de praktijk de uitvoering van wet- en regelgeving zodanig vorm te geven dat tijdig grote aantallen aanvragen kunnen worden verwerkt, is in sommige gevallen maatwerk noodzakelijk om recht te doen aan de omstandigheden van het geval. Het bestuursorgaan moet voor maatwerk open staan. Het uitgangspunt is een evenredige en rechtvaardige uitkomst. De toezending van deze onderzoeken is reeds aangekondigd in de kabinetsreactie op het verslag van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag. De bij deze brief gevoegde onderzoeken brengen mogelijke verbeteringen in wet- en regelgeving in beeld. Het Leidse onderzoek geeft oplossingsrichtingen voor versterking van de Awb. Het Tilburgse onderzoek heeft gekeken naar maatwerkbevorderende en maatwerkbelemmerende bepalingen in sectorale wet- en regelgeving in verhouding tot de Awb.”

“Het kabinet zal, mede op basis van deze onderzoeken, bezien op welke wijze maatwerk in de uitvoering kan worden bevorderd, daarmee uitvoering gevend aan hetgeen daarover in de kabinetsreactie op het verslag van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag is aangekondigd. Een van de te beantwoorden vragen daarbij is of aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur verdere invulling kan worden gegeven in wetgeving (in de Awb,

⁷ Kamerstukken II, 2020-2021, 29362, nr. 289.

in sectorale wetgeving of een combinatie daarvan). Ik streef ernaar om uw Kamer in het voorjaar van 2021, mede namens de Minister voor Rechtsbescherming, nader te informeren.”

Van: 5.1.2.e - HBJZ
Aan: 5.1.2.e - BD/PPAC
Cc: 5.1.2.e @cbr.nl"
Onderwerp: RE: vooroverleg sessie maatwerk in de Awb 22 april
Datum: donderdag 22 april 2021 16:35:47
Bijlagen: [Bijlage 3 - Discussienota evenredigheid.docx](#)

Beste 5.1.2.e

Ik zag in de gauwigheid nog een verschrijving die ik hierbij wil corrigeren (zie bijlage).

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e - HBJZ

Verzonden: donderdag 22 april 2021 11:55

Aan: 5.1.2.e - BD/PPAC'

CC: 5.1.2.e @cbr.nl'

Onderwerp: FW: vooroverleg sessie maatwerk in de Awb 22 april

Beste 5.1.2.e

Vanuit lenW (HBJZ, CBR, RWS) is een eerste overleg geweest over onze eerste indrukken bij de voornemens betreffende meer maatwerk in de Awb. Het zijn slechts eerste indrukken. Wij hebben nog geen vastomlijnde mening of afgestemde opvatting. De onderzoeken naar de knelpunten in onze wetgeving zijn nog bezig, andere informatie hebben we niet en de voorstellen zijn bovendien ook nog niet heel scherp. Niettemin leek het ons verstandig om al een voorzet te geven.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

Bijgaand tevens een aantal opmerkingen van mijn kant over de notitie inzake evenredigheid. Ook dit betreft mijn persoonlijke indrukken en geen afgestemde reactie.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @rws.nl>

Verzonden: maandag 19 april 2021 08:52

Aan: 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e
@minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl

Onderwerp: RE: vooroverleg sessie maatwerk in de Awb 22 april

Beste 5.1.2.e

Hieronder zoals vorige week donderdag besproken ten behoeve van een gecoördineerde lenW reactie in de klankbordwerkgroep de noties van RWS t.a **Woo 5.1.2.i en 5.2.1**

Algemene noties:

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Praktijk RWS

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

.....
BJV Expertise en RWS Advocaten
Rijkswaterstaat Corporate Dienst
Griffioenlaan 2 3526 LA Utrecht
Postbus 2232 3500 GE Utrecht
.....

m 5.1.2.e
5.1.2.e @rws.nl
www.rijkswaterstaat.nl
.....

Water.Wegen.Werken.Rijkswaterstaat
.....

5.1.2.e zijn mijn werkdagen

Van: 5.1.2.e @minienw.nl>

Verzonden: woensdag 14 april 2021 10:04

Aan: 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl; 5.1.2.e
@rws.nl>

CC: 5.1.2.e @rws.nl>

Onderwerp: RE: vooroverleg sessie maatwerk in de Awb 22 april

Goedemorgen,

Volgende week 22 april wordt er een eerste sessie over de toepassing van het

evenredigheidsbeginsel georganiseerd door BZK. JenV is bijvoorbeeld bezig om een bepaling in te voeren die geënt is op 3:4 Awb, maar dan algemeen geldt voor schulden ([Staatsblad 2020, 500 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)). Het is een alternatief op de klassieke hardheidsclausule [Aanwijzing 5.25 Hardheidsclausule | Kenniscentrum Wetgeving en Juridische zaken \(kcwj.nl\)](#) die m.i. mogelijk beter en logischer toepasbaar is. **Woo 5.1.2.i en 5.2.1**

[Redacted text block]

Wil

ik graag even met jullie bespreken.

Met groet,

5.1.2.e

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1.2.e - HBJZ

Verzonden: maandag 12 april 2021 10:13

Aan 5.1.2.e @cbr.nl; 5.1.2.e

(CD)

cc: 5.1.2.e (CD)

Onderwerp: vooroverleg sessie maatwerk in de Awb 22 april

Tijd: donderdag 15 april 2021 12:30-13:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: webex

Goedemorgen,

In het kader van de Parlementaire onderzoekscommissie kijkt BZK of in de Algemene wet bestuursrecht meer burgergericht kan worden. Zij kijken daarbij in eerste instantie naar de volgende thema's die in een aantal sessies worden besproken. De 22^e ben ikzelf niet in de gelegenheid. Hopelijk kunnen jullie op het voorgestelde tijdstip.

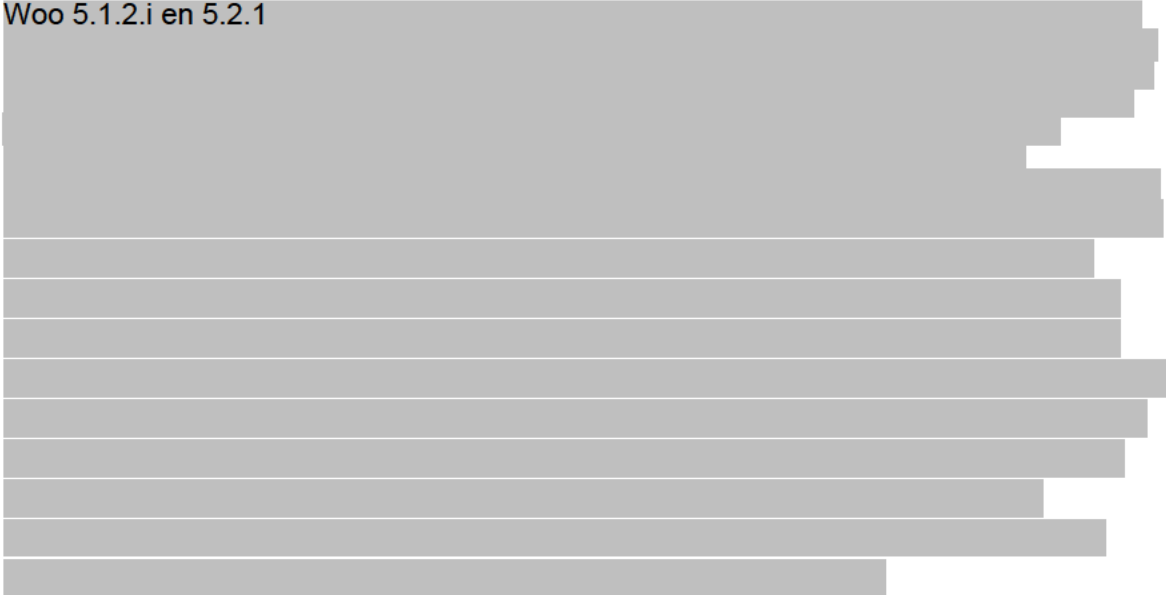
Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Code	Occurrences
5.1.2.i	10
5.1.2.j	9
5.1.2.k	10
5.1.2.l	10
5.1.2.m	9
5.1.2.n	8
5.1.2.o	10
5.1.2.p	9
5.1.2.q	10
5.1.2.r	10
5.1.2.s	10
5.2.1	5

Processtap	Datum	Toelichting
Klankbordgroep 1	8 april, 15.00-16.30	Eerste feedback
Klankbordgroep 2	22 april, 15.00-16.30	Evenredigheidsbeginsel
Klankbordgroep 3	11 mei, 9.00-10.30	Evenredigheidsbeginsel
Klankbordgroep 4	18 mei, 10.00-11.30	Overige inhoudelijke thema's
Klankbordgroep 5	27 mei, 15.00-16.30	Overige inhoudelijke thema's
Klankbordgroep 6	3 juni, 15.00-16.30	Afstemming kamerbrief
ACU (Ambtelijke commissie uitvoering)	15 juni 2021*	
MCU (Ministeriële commissie uitvoering)	22 juni 2021*	
MR	25 juni 2021*	
Deadline brief	Juni 2021	Toegezegd in voortgangsbrief POK (en eerder in aanbiedingsbrief maatwerkrapporten en kabinetsreactie POK)
Start met schrijven wetsvoorstel	Na de zomer	

Toelichting:
Woo 5.1.2.1 en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

-- De volgende tekst niet verwijderen of wijzigen. --

Buiten reikwijdte

Hebt u hulp nodig? Ga naar <http://help.webex.com>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Klankbordgroep 22 april 2021 15:00 – 16:30
deelsessie: Evenredigheid in het bestuursrecht

Maatwerk in het bestuursrecht staat al geruime tijd in de aandacht.¹ Door het POK-rapport 'Ongekend Onrecht' is dit denken in een stroomversnelling gekomen. In de kabinetsreactie op het POK-rapport 'Ongekend Onrecht' is aangekondigd dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur een betere doorwerking moeten krijgen in beleid en wetgeving. Daarbij is aangekondigd dat het kabinet "stappen [zet] voor een nadere regeling van de verhouding tussen het evenredigheidsbeginsel en sectorale wetten, door wijziging van de Awb of van sectorale wetgeving of een combinatie daarvan".²

Doel

Het uitgangspunt van dit voornemen is dat bestuursorganen, en indirect de toetsende bestuursrechter, meer ruimte krijgen om in het voordeel van de burger te beslissen als wetgeving evident onredelijk hard uitpakt. Voor zowel bestuursorganen als de rechtspraak speelt dit vraagstuk met name bij besluiten waarin toepassing wordt gegeven aan formeelwettelijke bepalingen van dwingend recht, en het bestuursorgaan bij de huidige stand van het recht geen ruimte heeft voor een belangenafweging. Bij bevoegdheden met beslissingsruimte ('kan-bepalingen') speelt dit minder. De invulling van die ruimte moet immers reeds plaatsvinden met inachtneming van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het evenredigheidsbeginsel.

Als het mogelijk wordt gemaakt om van formeelwettelijke bepaling van dwingend recht af te wijken, heeft dat ook gevolgen voor de taak en positie van de rechtspraak. Thans geldt immers dat zowel voor exceptieve toetsing (in het bestuursrecht) als voor directe toetsing (in het civiele recht) dat een wet in formele zin niet aan algemene rechtsbeginselen (waaronder het evenredigheidsbeginsel) kan worden getoetst.³ Bij lagere regelgeving, zoals AMvB's en ministeriële regelingen, geldt deze beperking niet.⁴

Modaliteiten

Nagedacht wordt over manieren om bestuursorganen, en daarmee de bestuursrechter, meer ruimte te bieden om maatwerk te leveren bij de toepassing van bevoegdheden in wetgeving in formele zin.

Tot op heden is die ruimte vooral geboden door het toekennen van beslissingsruimte bij de vormgeving van specifieke bevoegdheden ('kan-bepalingen'), of door het opnemen van geclausuleerde of algemene hardheidsclausules in sectorale wetgeving. Voor beide opties geldt dat de formele wetgever per bevoegdheid of sectorale wet bepaalt of, en in welke mate, het bestuursorgaan ruimte heeft om in concrete gevallen maatwerk te bieden. Denkbaar is dat deze praktijk wordt geïntensiveerd en voortgezet.

In de literatuur wordt echter ook gepleit voor een bredere werking van het evenredigheidsbeginsel. De meest verstrekkende variant is het algemeen van toepassing verklaren van artikel 3:4, tweede lid, Awb, zodanig dat ook bij de uitoefening van dwingendrechtelijke bevoegdheden uit een wet in formele zin toepassing kan (moet) worden gegeven aan het evenredigheidsbeginsel.⁵ Een andere

¹ Zie bijvoorbeeld de kabinetsreactie 'Regels en ruimte – Verkenning Maatwerk in dienstverlening en discretionaire ruimte (Kamerstukken II 2019/20, 29362, nr. 282) en de onderzoeken 'Bestuursrecht op maat' en 'Maatwerk en bijzondere wetgeving: ondanks of dankzij?' (bijlagen bij Kamerstukken II 2020/21, 29362, nr. 289).

² Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 4, p. 10 en 14.

³ Slechts bij bijzondere omstandigheden die niet of niet ten volle zijn verdisconteerd in de afweging van de wetgever, kan aanleiding bestaan om van een formeelwettelijke bepaling af te wijken. Mede gelet op artikel 11 van de Wet algemene bepalingen worden dergelijke omstandigheden slechts bij hoge uitzondering aangenomen (bijv. HR 14 april 1989, ECLI:NL:HR:1989:AD5725). Ook kan worden gewezen op de zgn. 'contra-legem'-jurisprudentie, waar uit volgt dat een strikte wettoepassing in bijzondere gevallen zodanig in strijd kan komen met het ongeschreven recht, dat zij op grond daarvan geen rechtsplicht kan zijn. Dat gaat echter niet om een inhoudelijke beoordeling van een wet in formele zin, maar om een toetsing van een door het bestuursorgaan genomen besluit (bijv. HR 12 april 1978, ECLI:NL:HR:1978:AC2432). Vaak gaat het dan om het gelijkheidsbeginsel of het vertrouwensbeginsel. Er wordt op dit moment niet aangestuurd op een wijziging van deze jurisprudentie.

⁴ Middels exceptieve toetsing kan een algemeen verbindend voorschrift, niet zijnde een wet in formele zin, worden getoetst op rechtmatigheid en verenigbaarheid met hogere regelgeving.

⁵ Onder meer bepleit door Scheltema in 'De responsieve rechtsstaat: het burgerperspectief', *NTB* 2019/24, p. 250. In gelijke zin Damen, 'Op naar 2GST in het bestuursrecht!', *NTB* 2020/2. Zie voor een iets andere benadering M. Scheltema, 'Een wet van Meeden en Perzen?', Preadvies Jaarvergadering NVvW 2020, waar hij

variant is dat bij de vormgeving daarvan expliciet wordt geborgd dat de bedoeling van de sectorale wetgever leidend blijft. De huidige redactie van artikel 3:4, eerste lid, Awb waarmee is beoogd het specialiteitsbeginsel te borgen, lijkt in deze gevallen een knelpunt bij het toepassen van het evenredigheidsbeginsel.

Overwegingen

5.1.2.i, 5.2.1

betoogt dat artikel 3:4, tweede lid, Awb altijd van toepassing is – ook bij gebonden bevoegdheden in een wet in formele zin.

⁶ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 15.

Politieke context

- Een tijdens het POK-debat ingediende motie-Jetten/Marijnissen is door de Tweede Kamer met algemene stemmen aangenomen. Deze motie roept de regering op:
 - buiten twijfel te stellen dat de algemene beginselen van bestuur leidend moeten zijn als strikte toepassing van de wet tot materiële onaanvaardbare uitkomsten zou leiden, ook bij wetsbepalingen van dwingend recht;
 - de algemene beginselen van behoorlijk bestuur volledig in de Awb te verankeren;
 - met voorstellen te komen, bij voorkeur door aanpassing van de Awb, die het mogelijk maken dat de rechter formele wetsbepalingen van dwingend recht buiten toepassing kan laten;
 - met voorstellen te komen voor een minder marginale toets door de bestuursrechter.

De minister-president heeft de motie oordeel Kamer gegeven, door deze zo te interpreteren “dat we nader bezien hoe de algemene beginselen sterker kunnen worden verankerd in de Awb en dat de manier waarop en de reikwijdte daarbij worden betrokken”.

- Een in datzelfde debat ingediende motie-Van Brenk is eveneens met algemene stemmen aangenomen. Deze motie verzoekt de regering als regel in wetgeving een hardheidsclausule op te nemen en bestaande wetgeving in deze zin aan te passen.
- De motie-Ploumen/Jetten roept de regering op om een inventarisatie te maken van wetgeving die hardvochtig uitpakt, en om voorstellen te doen om hardheidsclausules in de verschillende wetten op te nemen.⁹

Gespreksonderwerpen klankbordgroep

Omdat de hiervoor geschetste mogelijkheden potentieel verstrekkend zijn, wisselen we hierover graag van gedachten met de deelnemers van de klankbordgroep. Daarbij staan we in het bijzonder stil bij de consequenties van de verschillende oplossingsrichtingen. Daarbij kunnen vragen worden betrokken als:

⁷ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 37.

⁸ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 24.

⁹ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 46.

1. In welke mate wordt in de praktijk een gebrek aan ruimte ervaren bij de toepassing van formeelwettelijke bepalingen van dwingend recht?
2. Beperkt dit gebrek aan maatwerk zich tot specifieke sectorale wetten, of speelt dat op zodanige wijze dat een algemene regeling in de Awb de voorkeur heeft?
3. Is het wenselijk dat bestuursorganen, en daarmee de bestuursrechter, via een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het evenredigheidsbeginsel, dwingende formeelwettelijke bepalingen buiten toepassing kunnen laten? Hoe ver mag die bevoegdheid gaan? Wat zijn de grenzen?
4. Geldt dat ook in gevallen waarin de wil van de wetgever duidelijk is? Heeft dat gevolgen voor de verhouding tussen de wetgever, bestuursorganen, en de bestuursrechter?
5. Op welke wijze moet de verhouding tussen het specialiteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel worden geborgd?

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Zo zijn er wel meer bespiegelingen. Die bewaren we ☺.

Tot de volgende keer weer!

Met vriendelijke groet,

CAK

5.1.2.e

Stafafdeling Strategie & Beleid

T **5.1.2.e**

M **5.1.2.e**

E **5.1.2.e** [@hetcak.nl](mailto:5.1.2.e@hetcak.nl)

CAK Postbus 84030

2508 AA DEN HAAG

T (088) 711 40 00

www.hetcak.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

JenV/DWJZ
BZK/CZW

Contactpersonen

5.1.2.e
T 5.1.2.e

5.1.2.e
T 5.1.2.e

Datum
19 april 2021

Aantal bijlagen
3

agenda

Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

Vergaderdatum en -tijd	22 april 2021, 15.00-16.30 uur
Vergaderplaats	Webex
Aan-/afwezig	Zie deelnemerslijst (bijlage 1)

1. Opening

2. Concept verslag 8 april 2021 (bijlage 2)

3. Evenredigheidsbeginsel (bijlage 3)

4. Afsluiting

- Volgende bijeenkomst is 11 mei a.s.

	Organisatie	Naam
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Binnenlandse Zaken (BZK) / Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
6	Buitenlandse Zaken (BZ)	
7	CAK	
8	CAK	
9	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
10	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
11	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
12	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
13	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
14	Financiën (FIN)	
15	Financiën (FIN)	
16	Financiën (FIN)	
17	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
18	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
19	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
20	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
21	Justitie en Veiligheid (JenV)	
22	Justitie en Veiligheid (JenV)	
23	Justitie en Veiligheid (JenV)	
24	Justitie en Veiligheid (JenV)	
25	Justitie en Veiligheid (JenV)	
26	Justitie en Veiligheid (JenV)	
27	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	
28	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)	
29	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	
30	Rijkswaterstaat (RWS)	
31	Sociale Verzekeringsbank (SVB)	
32	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
33	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
34	Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)	
35	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU) en KleinLef	

*22 april verhinderd.

Klankbordgroep 22 april 2021 15:00 – 16:30
deelsessie: Evenredigheid in het bestuursrecht

Maatwerk in het bestuursrecht staat al geruime tijd in de aandacht.¹ Door het POK-rapport 'Ongekend Onrecht' is dit denken in een stroomversnelling gekomen. In de kabinetsreactie op het POK-rapport 'Ongekend Onrecht' is aangekondigd dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur een betere doorwerking moeten krijgen in beleid en wetgeving. Daarbij is aangekondigd dat het kabinet "stappen [zet] voor een nadere regeling van de verhouding tussen het evenredigheidsbeginsel en sectorale wetten, door wijziging van de Awb of van sectorale wetgeving of een combinatie daarvan".²

Doel

Het uitgangspunt van dit voornemen is dat bestuursorganen, en indirect de toetsende bestuursrechter, meer ruimte krijgen om in het voordeel van de burger te beslissen als wetgeving evident onredelijk hard uitpakt. Voor zowel bestuursorganen als de rechtspraak speelt dit vraagstuk met name bij besluiten waarin toepassing wordt gegeven aan formeelwettelijke bepalingen van dwingend recht, en het bestuursorgaan bij de huidige stand van het recht geen ruimte heeft voor een belangenafweging. Bij bevoegdheden met beslissingsruimte ('kan-bepalingen') speelt dit minder. De invulling van die ruimte moet immers reeds plaatsvinden met inachtneming van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het evenredigheidsbeginsel.

Als het mogelijk wordt gemaakt om van formeelwettelijke bepaling van dwingend recht af te wijken, heeft dat ook gevolgen voor de taak en positie van de rechtspraak. Thans geldt immers dat zowel voor exceptieve toetsing (in het bestuursrecht) als voor directe toetsing (in het civiele recht) dat een wet in formele zin niet aan algemene rechtsbeginselen (waaronder het evenredigheidsbeginsel) kan worden getoetst.³ Bij lagere regelgeving, zoals AMvB's en ministeriële regelingen, geldt deze beperking niet.⁴

Modaliteiten

Nagedacht wordt over manieren om bestuursorganen, en daarmee de bestuursrechter, meer ruimte te bieden om maatwerk te leveren bij de toepassing van bevoegdheden in wetgeving in formele zin.

Tot op heden is die ruimte vooral geboden door het toekennen van beslissingsruimte bij de vormgeving van specifieke bevoegdheden ('kan-bepalingen'), of door het opnemen van geclausuleerde of algemene hardheidsclausules in sectorale wetgeving. Voor beide opties geldt dat de formele wetgever per bevoegdheid of sectorale wet bepaalt of, en in welke mate, het bestuursorgaan ruimte heeft om in concrete gevallen maatwerk te bieden. Denkbaar is dat deze praktijk wordt geïntensiveerd en voortgezet.

In de literatuur wordt echter ook gepleit voor een bredere werking van het evenredigheidsbeginsel. De meest verstrekkende variant is het algemeen van toepassing verklaren van artikel 3:4, tweede lid, Awb, zodanig dat ook bij de uitoefening van dwingendrechtelijke bevoegdheden uit een wet in formele zin toepassing kan (moet) worden gegeven aan het evenredigheidsbeginsel.⁵ Een andere

¹ Zie bijvoorbeeld de kabinetsreactie 'Regels en ruimte – Verkenning Maatwerk in dienstverlening en discretionaire ruimte (Kamerstukken II 2019/20, 29362, nr. 282) en de onderzoeken 'Bestuursrecht op maat' en 'Maatwerk en bijzondere wetgeving: ondanks of dankzij?' (bijlagen bij Kamerstukken II 2020/21, 29362, nr. 289).

² Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 4, p. 10 en 14.

³ Slechts bij bijzondere omstandigheden die niet of niet ten volle zijn verdisconteerd in de afweging van de wetgever, kan aanleiding bestaan om van een formeelwettelijke bepaling af te wijken. Mede gelet op artikel 11 van de Wet algemene bepalingen worden dergelijke omstandigheden slechts bij hoge uitzondering aangenomen (bijv. HR 14 april 1989, ECLI:NL:HR:1989:AD5725). Ook kan worden gewezen op de zgn. 'contra-legend'-jurisprudentie, waar uit volgt dat een strikte wettoepassing in bijzondere gevallen zodanig in strijd kan komen met het ongeschreven recht, dat zij op grond daarvan geen rechtsplicht kan zijn. Dat gaat echter niet om een inhoudelijke beoordeling van een wet in formele zin, maar om een toetsing van een door het bestuursorgaan genomen besluit (bijv. HR 12 april 1978, ECLI:NL:HR:1978:AC2432). Vaak gaat het dan om het gelijkheidsbeginsel of het vertrouwensbeginsel. Er wordt op dit moment niet aangestuurd op een wijziging van deze jurisprudentie.

⁴ Middels exceptieve toetsing kan een algemeen verbindend voorschrift, niet zijnde een wet in formele zin, worden getoetst op rechtmatigheid en verenigbaarheid met hogere regelgeving.

⁵ Onder meer bepleit door Scheltema in 'De responsieve rechtsstaat: het burgerperspectief', *NTB* 2019/24, p. 250. In gelijke zin Damen, 'Op naar 2GST in het bestuursrecht!', *NTB* 2020/2. Zie voor een iets andere benadering M. Scheltema, 'Een wet van Meeden en Perzen?', Preadvies Jaarvergadering NVvW 2020, waar hij

variant is dat bij de vormgeving daarvan expliciet wordt geborgd dat de bedoeling van de sectorale wetgever leidend blijft. De huidige redactie van artikel 3:4, eerste lid, Awb waarmee is beoogd het specialiteitsbeginsel te borgen, lijkt in deze gevallen een knelpunt bij het toepassen van het evenredigheidsbeginsel.

Overwegingen

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

betoogt dat artikel 3:4, tweede lid, Awb altijd van toepassing is – ook bij gebonden bevoegdheden in een wet in formele zin.

⁶ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 15.

Politieke context

- Een tijdens het POK-debat ingediende motie-Jetten/Marijnissen is door de Tweede Kamer met algemene stemmen aangenomen. Deze motie roept de regering op:
 - buiten twijfel te stellen dat de algemene beginselen van bestuur leidend moeten zijn als strikte toepassing van de wet tot materiële onaanvaardbare uitkomsten zou leiden, ook bij wetsbepalingen van dwingend recht;
 - de algemene beginselen van behoorlijk bestuur volledig in de Awb te verankeren;
 - met voorstellen te komen, bij voorkeur door aanpassing van de Awb, die het mogelijk maken dat de rechter formele wetsbepalingen van dwingend recht buiten toepassing kan laten;
 - met voorstellen te komen voor een minder marginale toets door de bestuursrechter.

De minister-president heeft de motie oordeel Kamer gegeven, door deze zo te interpreteren "dat we nader bezien hoe de algemene beginselen sterker kunnen worden verankerd in de Awb en dat de manier waarop en de reikwijdte daarbij worden betrokken".

- Een in datzelfde debat ingediende motie-Van Brenk is eveneens met algemene stemmen aangenomen. Deze motie verzoekt de regering als regel in wetgeving een hardheidsclausule op te nemen en bestaande wetgeving in deze zin aan te passen.
- De motie-Ploumen/Jetten roept de regering op om een inventarisatie te maken van wetgeving die hardvochtig uitpakt, en om voorstellen te doen om hardheidsclausules in de verschillende wetten op te nemen.⁹

Gespreksonderwerpen klankbordgroep

Omdat de hiervoor geschetste mogelijkheden potentieel verstrekkend zijn, wisselen we hierover graag van gedachten met de deelnemers van de klankbordgroep. Daarbij staan we in het bijzonder stil bij de consequenties van de verschillende oplossingsrichtingen. Daarbij kunnen vragen worden betrokken als:

⁷ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 37.

⁸ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 24.

⁹ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 46.

1. In welke mate wordt in de praktijk een gebrek aan ruimte ervaren bij de toepassing van formeelwettelijke bepalingen van dwingend recht?
2. Beperkt dit gebrek aan maatwerk zich tot specifieke sectorale wetten, of speelt dat op zodanige wijze dat een algemene regeling in de Awb de voorkeur heeft?
3. Is het wenselijk dat bestuursorganen, en daarmee de bestuursrechter, via een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het evenredigheidsbeginsel, dwingende formeelwettelijke bepalingen buiten toepassing kunnen laten? Hoe ver mag die bevoegdheid gaan? Wat zijn de grenzen?
4. Geldt dat ook in gevallen waarin de wil van de wetgever duidelijk is? Heeft dat gevolgen voor de verhouding tussen de wetgever, bestuursorganen, en de bestuursrechter?
5. Op welke wijze moet de verhouding tussen het specialiteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel worden geborgd?

Van: 5.1.2.e HBJZ
Aan: 5.1.2.e BD/PPAC
Cc: 5.1.2.e CD; 5.1.2.e - HBJZ
Onderwerp: RE: Klankbordgroep Maatwerk in de Awb - schriftelijke ronde - afstemming passage Kamerbrief juni 2021
Datum: dinsdag 1 juni 2021 11:22:22

Beste 5.1.2.e

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e - HBJZ

Verzonden: maandag 31 mei 2021 16:17

Aan: 5.1.2.e BD/PPAC'

cc: 5.1.2.e (CD); 5.1.2.e - HBJZ

Onderwerp: RE: Klankbordgroep Maatwerk in de Awb - schriftelijke ronde - afstemming passage Kamerbrief juni 2021

Beste 5.1.2.e

Hierbij, mede namens RWS, de reactie van lenW op de concept passage in de voortgangsrapportage POK.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e - BD/PPAC

Verzonden: woensdag 26 mei 2021 07:15

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e @rvo.nl;

5.1.2.e @nvwa.nl; 5.1.2.e @minbuza.nl; 5.1.2.e

[Redacted];

5.1.2.e @minocw.nl; 5.1.2.e @hetcak.nl; 5.1.2.e@hetcak.nl 5.1.2.e

[Redacted];

5.1.2.e @cbr.nl; 5.1.2.e @cbr.nl; 5.1.2.e

[Redacted] @uwv.nl;

5.1.2.e @uwv.nl; 5.1.2.e @svb.nl; 5.1.2.e @duo.nl;

5.1.2.e @duo.nl; 5.1.2.e

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Onderwerp: Klankbordgroep Maatwerk in de Awb - schriftelijke ronde - afstemming passage Kamerbrief juni 2021

Beste leden van de Klankbordgroep,

Inmiddels is bekend dat voor eind juni een kamerbrief met een inhoudelijke voortgangsrapportage POK voorzien is, dat een eigen afstemmingsspoor kent met een SG-Stuurgroep.

De bespreking van het definitieve concept van deze brief over de moties en toezeggingen POK door de betrokken SG/pSG's staat voor 8 juni a.s. gepland en de deadline voor het aanleveren van een concept passage is de week van 31 mei...

De oorspronkelijke planning van de Klankbordgroep was om een concept passage voor een kamerbrief op 3 juni te bespreken, hetgeen qua planning te krap wordt.

Derhalve zouden we graag de concept passage via **een schriftelijke ronde** willen voorleggen. Bijgaand treffen jullie de passage aan. Vriendelijk verzoek is om uiterlijk **maandag 31 mei a.s.** schriftelijk te reageren. Zodat de reacties snel verwerkt kunnen worden en de concept passage naar de SG-Stuurgroep kan worden gestuurd. Na 8 juni vindt interne afstemming plaats langs de bewindslieden en dan gaat de brief naar de MR, eind juni.

Inhoud kamerbrief, de tekst is beperkt tot een relatief algemene tekst.

- Het onderwerp evenredigheid is in de klankbordgroep twee keer besproken (22 april en 11 mei jl.). Graag leggen we hier bij aan jullie voor op welke wijze wij de inzichten tot nu willen verwoorden in de brief aan de TK. Over de precieze uitwerking gaan we de komende maanden verder nadenken. Een concreet voorstel wordt in de Klankbordgroep besproken.
- Ten aanzien van de overige onderwerpen (formele rechtskracht, horen, motiveringsbeginsel, beleidsregels, voorzieningen voor laagdrempelige geschilbeslechting) houden we het bij een procedurele aankondiging. De gesprekken daarover in de Klankbordgroep lopen nog, en daar willen we niet op vooruit lopen. Na afronding daarvan bekijken we welke onderwerpen we verder willen uitwerken, en op welke wijze. Ook hiervoor geldt dat concrete voorstellen in de Klankbordgroep worden besproken.

5.1.2.e zal tijdens de bijeenkomst van 27 mei a.s. een verdere toelichting op de planning geven en de vraag voorleggen of behoefte is aan een bijeenkomst op 3 juni a.s.

Met dank en hartelijke groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e - BD/PPAC

Verzonden: vrijdag 21 mei 2021 12:31

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e

@minezk.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>;

5.1.2.e @nvwa.nl>; 5.1.2.e

@minbuza.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>;

5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>;

5.1.2.e @minocw.nl>; 5.1.2.e

@minvws.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e

@hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e

@minszw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>;

5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e

oort@cbr.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minvws.nl>; 5.1.2.e @rws.nl>;

5.1.2.e @uwv.nl>; 5.1.2.e

@uwv.nl>; 5.1.2.e @svb.nl>;

5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>;

5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>;

5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>;

5.1.2.e @minjenv.nl>

Onderwerp: Klankbordgroep Maatwerk in de Awb - donderdag 27 mei 2021 om 15.00 uur

Beste leden van de Klankbordgroep,

Ten behoeve van de bijeenkomst op donderdag 27 mei a.s. doen we jullie graag de volgende stukken toekomen:

- Agenda
- Bijlage 1, deelnemerslijst Klankbordgroep
- Bijlage 2, concept verslag van 11 mei 2021
- Bijlage 3, discussienota motiveringsbeginsel
- Bijlage 4, discussienota informele geschilbeslechting

Volledigheidshalve, bijgaand een aangepaste versie van het verslag van 22 april 2021 (paar tekstuele wijzigingen)

van CAK en RVO verwerkt)

Hartelijke groeten,

5.1.2.e

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Project-, Programma- en AdviesCentrum (PPAC)

Noord | Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

5.1.2.e

5.1.2.e @minjenv.nl

<http://www.rijksoverheid.nl/jenv>

Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Aanwezig op 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: woensdag 12 mei 2021 12:05

Onderwerp: stukken tbv klankbordgroep maatwerk in de Awb 18 mei

Beste leden van de Klankbordgroep,

Ten behoeve van de bijeenkomst op dinsdag 18 mei a.s. doen we jullie graag de volgende stukken toekomen:

- Agenda
- Bijlage 1, de deelnemerslijst Klankbordgroep
- Bijlage 2, de discussienota formele rechtskracht, hoorplicht en beleidsregels.

We hebben voor de bijeenkomst drie inhoudelijke onderwerpen op de agenda staan: de formele rechtskracht, hoorplicht en beleidsregels. Bijlage 2 bevat denkrichtingen en discussievragen bij deze drie onderwerpen. Het doel van de bijeenkomst is niet om instemming te krijgen op voorstellen, maar om te inventariseren welke denkrichtingen we verder kunnen uitwerken.

Aangezien het een volle agenda is, nodigen we jullie uit om de voornaamste inbreng desgewenst alvast op de mail te zetten, zodat die punten in elk geval de aandacht krijgen.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Afdeling Staatsinrichting en Bestuur

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

T 5.1.2.e

E 5.1.2.e @minbzk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

JenV/DWJZ
BZK/CZW

Contactpersonen

5.1.2.e
T 5.1.2.e

5.1.2.e
T 5.1.2.e

Datum

4 mei 2021

Aantal bijlagen

4

agenda

Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

Vergaderdatum en -tijd	11 mei 2021, 9.00-10.30 uur
Vergaderplaats	Webex
Aan-/afwezig	Zie deelnemerslijst (bijlage 1)

1. Opening

2. Concept verslag 22 april 2021 (bijlage 2)

3. Evenredigheidsbeginsel (bijlagen 3 en 4)

4. Afsluiting

- Volgende bijeenkomst is 18 mei a.s.

	Organisatie	Naam
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Binnenlandse Zaken (BZK) / Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
6	Buitenlandse Zaken (BZ)	
7	CAK	
8	CAK	
9	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
10	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
11	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
12	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
13	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
14	Financiën (FIN)	
15	Financiën (FIN)	
16	Financiën (FIN)	
17	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
18	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
19	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
20	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
21	Justitie en Veiligheid (JenV)	
22	Justitie en Veiligheid (JenV)	
23	Justitie en Veiligheid (JenV)	
24	Justitie en Veiligheid (JenV)	
25	Justitie en Veiligheid (JenV)	
26	Justitie en Veiligheid (JenV)	
27	Justitie en Veiligheid (JenV) / Programma Burgergerichte Overheid	
28	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	
29	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)	
30	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	
31	Rijkswaterstaat (RWS)	
32	Sociale Verzekeringsbank (SVB)	
33	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
34	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
35	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
36	Volksgesondheid, Welzijn en Sport (VWS)	
37	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU), Manifestgroep en KleinLef	

*11 mei verhinderd. 5.1.2.e (RVO) wordt vervangen door 5.1.2.e.

Klankbordgroep 22 april 2021 15:00 – 16:30
deelsessie: Evenredigheid in het bestuursrecht

Maatwerk in het bestuursrecht staat al geruime tijd in de aandacht.¹ Door het POK-rapport 'Ongekend Onrecht' is dit denken in een stroomversnelling gekomen. In de kabinetsreactie op het POK-rapport 'Ongekend Onrecht' is aangekondigd dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur een betere doorwerking moeten krijgen in beleid en wetgeving. Daarbij is aangekondigd dat het kabinet "stappen [zet] voor een nadere regeling van de verhouding tussen het evenredigheidsbeginsel en sectorale wetten, door wijziging van de Awb of van sectorale wetgeving of een combinatie daarvan".²

Doel

Het uitgangspunt van dit voornemen is dat bestuursorganen, en indirect de toetsende bestuursrechter, meer ruimte krijgen om in het voordeel van de burger te beslissen als wetgeving evident onredelijk hard uitpakt. Voor zowel bestuursorganen als de rechtspraak speelt dit vraagstuk met name bij besluiten waarin toepassing wordt gegeven aan formeelwettelijke bepalingen van dwingend recht, en het bestuursorgaan bij de huidige stand van het recht geen ruimte heeft voor een belangenafweging. Bij bevoegdheden met beslissingsruimte ('kan-bepalingen') speelt dit minder. De invulling van die ruimte moet immers reeds plaatsvinden met inachtneming van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het evenredigheidsbeginsel.

Als het mogelijk wordt gemaakt om van formeelwettelijke bepaling van dwingend recht af te wijken, heeft dat ook gevolgen voor de taak en positie van de rechtspraak. Thans geldt immers dat zowel voor exceptieve toetsing (in het bestuursrecht) als voor directe toetsing (in het civiele recht) dat een wet in formele zin niet aan algemene rechtsbeginselen (waaronder het evenredigheidsbeginsel) kan worden getoetst.³ Bij lagere regelgeving, zoals AMvB's en ministeriële regelingen, geldt deze beperking niet.⁴

Modaliteiten

Nagedacht wordt over manieren om bestuursorganen, en daarmee de bestuursrechter, meer ruimte te bieden om maatwerk te leveren bij de toepassing van bevoegdheden in wetgeving in formele zin.

Tot op heden is die ruimte vooral geboden door het toekennen van beslissingsruimte bij de vormgeving van specifieke bevoegdheden ('kan-bepalingen'), of door het opnemen van geclausuleerde of algemene hardheidsclausules in sectorale wetgeving. Voor beide opties geldt dat de formele wetgever per bevoegdheid of sectorale wet bepaalt of, en in welke mate, het bestuursorgaan ruimte heeft om in concrete gevallen maatwerk te bieden. Denkbaar is dat deze praktijk wordt geïntensiveerd en voortgezet.

In de literatuur wordt echter ook gepleit voor een bredere werking van het evenredigheidsbeginsel. De meest verstrekkende variant is het algemeen van toepassing verklaren van artikel 3:4, tweede lid, Awb, zodanig dat ook bij de uitoefening van dwingendrechtelijke bevoegdheden uit een wet in formele zin toepassing kan (moet) worden gegeven aan het evenredigheidsbeginsel.⁵ Een andere

¹ Zie bijvoorbeeld de kabinetsreactie 'Regels en ruimte – Verkenning Maatwerk in dienstverlening en discretionaire ruimte (Kamerstukken II 2019/20, 29362, nr. 282) en de onderzoeken 'Bestuursrecht op maat' en 'Maatwerk en bijzondere wetgeving: ondanks of dankzij?' (bijlagen bij Kamerstukken II 2020/21, 29362, nr. 289).

² Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 4, p. 10 en 14.

³ Slechts bij bijzondere omstandigheden die niet of niet ten volle zijn verdisconteerd in de afweging van de wetgever, kan aanleiding bestaan om van een formeelwettelijke bepaling af te wijken. Mede gelet op artikel 11 van de Wet algemene bepalingen worden dergelijke omstandigheden slechts bij hoge uitzondering aangenomen (bijv. HR 14 april 1989, ECLI:NL:HR:1989:AD5725). Ook kan worden gewezen op de zgn. 'contra-legem'-jurisprudentie, waar uit volgt dat een strikte wettoepassing in bijzondere gevallen zodanig in strijd kan komen met het ongeschreven recht, dat zij op grond daarvan geen rechtsplicht kan zijn. Dat gaat echter niet om een inhoudelijke beoordeling van een wet in formele zin, maar om een toetsing van een door het bestuursorgaan genomen besluit (bijv. HR 12 april 1978, ECLI:NL:HR:1978:AC2432). Vaak gaat het dan om het gelijkheidsbeginsel of het vertrouwensbeginsel. Er wordt op dit moment niet aangestuurd op een wijziging van deze jurisprudentie.

⁴ Middels exceptieve toetsing kan een algemeen verbindend voorschrift, niet zijnde een wet in formele zin, worden getoetst op rechtmatigheid en verenigbaarheid met hogere regelgeving.

⁵ Onder meer bepleit door Scheltema in 'De responsieve rechtsstaat: het burgerperspectief', *NTB* 2019/24, p. 250. In gelijke zin Damen, 'Op naar 2GST in het bestuursrecht!', *NTB* 2020/2. Zie voor een iets andere benadering M. Scheltema, 'Een wet van Meeden en Perzen?', Preadvies Jaarvergadering NVvW 2020, waar hij

variant is dat bij de vormgeving daarvan expliciet wordt geborgd dat de bedoeling van de sectorale wetgever leidend blijft. De huidige redactie van artikel 3:4, eerste lid, Awb waarmee is beoogd het specialiteitsbeginsel te borgen, lijkt in deze gevallen een knelpunt bij het toepassen van het evenredigheidsbeginsel.

Overwegingen

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

betoogt dat artikel 3:4, tweede lid, Awb altijd van toepassing is – ook bij gebonden bevoegdheden in een wet in formele zin.

⁶ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 15.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Politieke context

- Een tijdens het POK-debat ingediende motie-Jetten/Marijnissen is door de Tweede Kamer met algemene stemmen aangenomen. Deze motie roept de regering op:
 - buiten twijfel te stellen dat de algemene beginselen van bestuur leidend moeten zijn als strikte toepassing van de wet tot materiële onaanvaardbare uitkomsten zou leiden, ook bij wetsebepalingen van dwingend recht;
 - de algemene beginselen van behoorlijk bestuur volledig in de Awb te verankeren;
 - met voorstellen te komen, bij voorkeur door aanpassing van de Awb, die het mogelijk maken dat de rechter formele wetsebepalingen van dwingend recht buiten toepassing kan laten;
 - met voorstellen te komen voor een minder marginale toets door de bestuursrechter.

De minister-president heeft de motie oordeel Kamer gegeven, door deze zo te interpreteren "dat we nader bezien hoe de algemene beginselen sterker kunnen worden verankerd in de Awb en dat de manier waarop en de reikwijdte daarbij worden betrokken".

- Een in datzelfde debat ingediende motie-Van Brenk is eveneens met algemene stemmen aangenomen. Deze motie verzoekt de regering als regel in wetgeving een hardheidsclausule op te nemen en bestaande wetgeving in deze zin aan te passen.
- De motie-Ploumen/Jetten roept de regering op om een inventarisatie te maken van wetgeving die hardvochtig uitpakt, en om voorstellen te doen om hardheidsclausules in de verschillende wetten op te nemen.⁹

Gespreksonderwerpen klankbordgroep

Omdat de hiervoor geschetste mogelijkheden potentieel verstrekkend zijn, wisselen we hierover graag van gedachten met de deelnemers van de klankbordgroep. Daarbij staan we in het bijzonder stil bij de consequenties van de verschillende oplossingsrichtingen. Daarbij kunnen vragen worden betrokken als:

⁷ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 37.

⁸ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 24.

⁹ Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 46.

1. In welke mate wordt in de praktijk een gebrek aan ruimte ervaren bij de toepassing van formeelwettelijke bepalingen van dwingend recht?
2. Beperkt dit gebrek aan maatwerk zich tot specifieke sectorale wetten, of speelt dat op zodanige wijze dat een algemene regeling in de Awb de voorkeur heeft?
3. Is het wenselijk dat bestuursorganen, en daarmee de bestuursrechter, via een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het evenredigheidsbeginsel, dwingende formeelwettelijke bepalingen buiten toepassing kunnen laten? Hoe ver mag die bevoegdheid gaan? Wat zijn de grenzen?
4. Geldt dat ook in gevallen waarin de wil van de wetgever duidelijk is? Heeft dat gevolgen voor de verhouding tussen de wetgever, bestuursorganen, en de bestuursrechter?
5. Op welke wijze moet de verhouding tussen het specialiteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel worden geborgd?

Reflectie nav Klankbordgroep 22 april

Donderdag 22 april spraken wij over evenredigheid in het bestuursrecht aan de hand van een door J&V/BZK opgestelde discussienotitie waaraan aan het slot enige vragen zijn gesteld. In reactie op sommige in de discussie gestelde vragen wordt hieronder verduidelijkt wat de achtergrond is van onze opdracht. Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Context en probleemstelling

Uit de rapporten van ABDTOPConsult "Regels en Ruimte", "Werk aan Uitvoering Fase 1: Probleemanalyse" en "Werk aan Uitvoering Fase 2: Handelingsperspectieven en samenvatting analyse" blijkt dat een (ervaren) gebrek aan handelingsvrijheid in de praktijk bijdraagt aan een te strikte regeluitvoering. Deze rapporten zijn tot stand gekomen op basis van input van (met name de grote) uitvoeringsinstanties. Daarnaast zijn er onderzoeken gedaan door de universiteiten van Leiden en Tilburg. In de kabinetsreacties op de rapporten van ABDTOPConsult en ook in de kabinetsreactie op het rapport Ongekend onrecht, heeft het kabinet aangekondigd maatwerk bij de uitvoering van wet- en regelgeving te gaan bevorderen. De uitvoering is daarbij door het kabinet in de sleutel gesteld van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Het parlement heeft het kabinet bij het debat over de kabinetsreactie op het rapport Ongekend onrecht bovendien in unaniem aanvaarde moties opgeroepen hier invulling aan te geven. Naast alle initiatieven die al worden genomen op het terrein van de verbetering van de dienstverlening en de instelling van maatwerkplaatsen en een maatwerkregister, is tevens de vraag aan de orde of en hoe hieraan invulling kan worden gegeven in wetgeving.

Oplossingsrichtingen

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Oplossen knelpunten

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

¹ Bij algemeen verbindende voorschriften, zijnde geen wet in formele zin (lagere regelgeving), speelt dit probleem niet. Door middel van exceptieve toetsing kan de bestuursrechter een dergelijk voorschrift ook nu al buiten toepassing laten als deze in strijd is met hoger recht. Dat geldt ook voor bestuursorganen.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Contactpersoon

5.1.2.e
T 5.1.2.e

Datum

12 mei 2021

verslag

Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

Omschrijving

Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

Vergaderdatum en -tijd

11 mei 2021, 9.00 – 10.30 uur

1. Opening en kennismaking

- Voorzitter heet iedereen welkom en meldt dat 5.1.2.e (CAK) verhinderd is.
- Vervolgens vindt een korte kennismaking met de nieuwe deelnemers plaats, 5.1.2.e (JenV) en 5.1.2.e (UWV).
- Overige mededelingen: 5.1.2.e (SVB) is voor het eerst. 5.1.2.e (RVO) vervangt 5.1.2.e CBR en RWS zijn afwezig. 5.1.2.e is voor het eerst (DUO). 5.1.2.e is verhinderd, 5.1.2.e verzorgt dit keer het verslag.

2. Concept verslag 22 april 2021

- Op het verslag zijn opmerkingen ontvangen, die zijn verwerkt. Verdere opmerkingen bij het verslag zijn nog welkom via de mail.
- Er wordt een actiepuntenlijstje gemaakt van de inbreng in de klankbordgroep, dat wordt vanaf de volgende keer bij het verslag gevoegd.

3. Vervolg discussie evenredigheidsbeginsel, algemeen

- Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

4. Vraag 3 discussienotitie: Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

I

I

I

I

I

I

5. Vraag 4 discussienotitie: Woo 5.1.2.i en 5.2.1

I

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

■

■

■

■

■

■

6. Vraag 5 discussienotitie: Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

■

■

de

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e

Woo 5.1.2

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

7. Rondvraag en afsluiting

- Voorzitter geeft aan dat de stukken voor de volgende klankbordgroep rond woensdag op de mail komen, ook reacties op de mail zijn welkom, dat wordt meegenomen.
- SVB komt terug op de opmerking over procedurele waarborgen en geeft aan dat net begonnen is met een maatwerkregister, waarin staat wanneer wordt afgeweken van een wet, als een soort verantwoording en om zelf bij te houden.
- 5.1.2.e wijst nogmaals op de mogelijkheid om het boekje met de maatwerkrapporten aan te vragen bij 5.1.2.e
- EZK heeft een vraag over vervolgproces, hoe gaat het verder na deze discussie?
- 5.1.2.e geeft aan dat ten eerste een voortgangsbrief komt aan de Kamer in juni over de tenuitvoerlegging van de moties en ten tweede komt er voorstel van wet en dat zal worden voorgelegd.
- EZK vraagt of tussen de procedurele brief en het wetsvoorstel nog iets zit, een inhoudelijke brief?
- Voorzitter geeft aan dat we moeten kijken hoe inhoudelijk die brief al kan worden, en klankbordgroep zal mogelijkheid krijgen om mee te kijken bij wetsvoorstel. We hebben deze klankbordgroep juist om met elkaar alle invalshoeken te bespreken. Voorzitter bedankt de leden voor de aanwezigheid en inbreng en hoopt iedereen op 18 mei weer te zien.

Van:
Aan:

5.1.2.e

Onderwerp:

FW: inbreng n.a.v. klankbordgroep 18 mei

Datum:

maandag 31 mei 2021 10:25:26

Bijlagen:

[Reactie op klankbordgroep 18 mei 2021 \(002\).docx](#)

Collega's,

Hierbij een reactie van lenW. Het gaat om een reactie op de onderwerpen van vorige klankbordgroep en niet een reactie op de brief.

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e - HBJZ

Verzonden: maandag 31 mei 2021 00:19

Aan: 5.1.2.e

cc: 5.1.2.e

Onderwerp: inbreng n.a.v. klankbordgroep 18 mei

Dag 5.1.2.e

Bijgevoegd de schriftelijke input van de lenW-genodigden (met eigen inbreng netwerk). De inbreng van CBR en RWS staan afzonderlijk genoemd (te herkennen aan het kopje).

Dit kunnen jullie meenemen in de overwegingen en vormgeving van het wetsvoorstel.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e namens lenW

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Reactie klankbordgroep 18 mei

Algemeen

Op 18 mei jl. werd in de Klankbordgroep Maatwerk in de Awb een discussienota besproken waarbij deelnemers werden gevraagd naar hun reactie op voorstellen di 5.1.2.i, 5.2.1

Aangegeven werd dat eventuele andere oplossingen konden worden aangedragen en ook dat schriftelijk commentaar mogelijk was. Hierbij op schrift de inbreng vanuit IenW. 5.1.2.i, 5.2.1

Formele rechtskracht

5.1.2.i, 5.2.1

Hoorplicht

5.1.2.i, 5.2.1

¹ [CURIA - Documents \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/curia/doclist.do) ro 67

5.1.2.i, 5.2.1

A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.

[Beleidsregels:](#)

5.1.2.i, 5.2.1

A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.

[Reactie CBR](#)

5.1.2.i, 5.2.1

A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.

5.1.2.i, 5.2.1

Onderstaand nog per onderdeel van de discussie een reactie.

Formele rechtskracht: 5.1.2.i, 5.2.1

Hoorplicht: 5.1.2.i, 5.2.1

Beleidsregels: 5.1.2.i, 5.2.1

Reactie RWS

RWS heeft niet veel toe te voegen aan de mondelinge reacties die al gegeven zijn.

5.1.2.i, 5.2.1

Van:

Aan:

Cc:

Onderwerp:

Datum:

Bijlagen:

5.1.2.e

RE: Klankbordgroep Maatwerk in de Awb - verslag van 11 mei en concept verslag van 18 mei jl.

dinsdag 1 juni 2021 15:48:01

[Input UWV en maatwerk klankbordgroep v5.docx](#)

[Verdiepingsnotitie "Regels zijn regels".doc](#)

[reactie op concept Kamerbrief POK HK2.docx](#)

Hoi 5.1.2.e

Excuus voor mijn te late reactie. De stukken waren al even klaar, maar de mail was blijven hangen.

In de bijlage stuur ik de reactie op de Kamerbrief en een notitie dat als input kan dienen/aanvulling op de discussies in de klankbordgroep. In de notitie staat een verwijzing naar de notitie 'Regels zijn regels'. Daarom stuur ik deze ook mee.

Met dank aan 5.1.2.e

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e - BD/PPAC

Verzonden: maandag 31 mei 2021 11:38

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e @rvo.nl;

5.1.2.e @nvwa.nl; 5.1.2.e @minbuza.nl; 5.1.2.e @minfin.nl;

5.1.2.e @minfin.nl; 5.1.2.e @minfin.nl; 5.1.2.e @minfin.nl;

5.1.2.e @minocw.nl; 5.1.2.e @minvws.nl; 5.1.2.e @hetcak.nl; 5.1.2.e @hetcak.nl;

5.1.2.e IND/JZ/ST1; 5.1.2.e @minszw.nl; 5.1.2.e @minienw.nl;

5.1.2.e @minienw.nl; 5.1.2.e @cbr.nl; 5.1.2.e @cbr.nl; 5.1.2.e
- BD/DRB/RG; 5.1.2.e @minvws.nl; 5.1.2.e @rws.nl;

5.1.2.e @svb.nl;

5.1.2.e @duo.nl; 5.1.2.e @duo.nl; 5.1.2.e @minbzk.nl; 5.1.2.e

@minbzk.nl; 5.1.2.e minbzk.nl;

5.1.2.e @minbzk.nl; 5.1.2.e @minbzk.nl; 5.1.2.e

Onderwerp: Klankbordgroep Maatwerk in de Awb - verslag van 11 mei en concept verslag van 18 mei jl.

Goedemorgen,

Bijgaand het concept verslag van 18 mei jl.

Vriendelijk verzoek is om eventuele aanvullingen/wijzigingen op het concept binnen 2 weken naar mij te sturen.

Volledigheidshalve, bijgaand ook een aangepaste versie van het verslag van 11 mei 2021 (een opmerking van JenV verwerkt).

Hartelijke groeten,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e BD/PPAC

Verzonden: vrijdag 21 mei 2021 12:31

Aan: 5.1.2.e @minezk.nl; 5.1.2.e

@minezk.nl; 5.1.2.e @rvo.nl;

5.1.2.e @nvwa.nl; 5.1.2.e

@minbuza.nl; 5.1.2.e @minfin.nl;

5.1.2.e @minfin.nl; 5.1.2.e

@minfin.nl; 5.1.2.e @minfin.nl;

5.1.2.e @minocw.nl; 5.1.2.e @minvws.nl

5.1.2.e @minvws.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e
@hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e
@minszw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>;
5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e
@cbr.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minvws.nl>; 5.1.2.e @rws.nl>;
5.1.2.e @uwv.nl>; 5.1.2.e
@uwv.nl>; 5.1.2.e @syb.nl>;
5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>;
5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>;
5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>;
5.1.2.e @minjenv.nl>

Onderwerp: Klankbordgroep Maatwerk in de Awb - donderdag 27 mei 2021 om 15.00 uur

Beste leden van de Klankbordgroep,

Ten behoeve van de bijeenkomst op donderdag 27 mei a.s. doen we jullie graag de volgende stukken toekomen:

- Agenda
- Bijlage 1, deelnemerslijst Klankbordgroep
- Bijlage 2, concept verslag van 11 mei 2021
- Bijlage 3, discussienota motiveringsbeginsel
- Bijlage 4, discussienota informele geschilbeslechting

Volledigheidshalve, bijgaand een aangepaste versie van het verslag van 22 april 2021 (paar tekstuele wijzigingen van CAK en RVO verwerkt)

Hartelijke groeten,

5.1.2.e

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Project-, Programma- en AdviesCentrum (PPAC)

Noord | Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

5.1.2.e

5.1.2.e @minjenv.nl

<http://www.rijksoverheid.nl/jenv>

Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Aanwezig op 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: woensdag 12 mei 2021 12:05

Onderwerp: stukken tbv klankbordgroep maatwerk in de Awb 18 mei

Beste leden van de Klankbordgroep,

Ten behoeve van de bijeenkomst op dinsdag 18 mei a.s. doen we jullie graag de volgende

stukken toekomen:

- Agenda
- Bijlage 1, de deelnemerslijst Klankbordgroep
- Bijlage 2, de discussienota formele rechtskracht, hoorplicht en beleidsregels.

We hebben voor de bijeenkomst drie inhoudelijke onderwerpen op de agenda staan: de formele rechtskracht, hoorplicht en beleidsregels. Bijlage 2 bevat denkrichtingen en discussievragen bij deze drie onderwerpen. Het doel van de bijeenkomst is niet om instemming te krijgen op voorstellen, maar om te inventariseren welke denkrichtingen we verder kunnen uitwerken.

Aangezien het een volle agenda is, nodigen we jullie uit om de voornaamste inbreng desgewenst alvast op de mail te zetten, zodat die punten in elk geval de aandacht krijgen.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

.....
Afdeling Staatsinrichting en Bestuur
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

.....
T5.1.2.e
E 5.1.2.e [@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Bespiegelingen over maatwerk, t.b.v. UWV-interne meningsvorming en t.b.v. input voor externe klankbordgroep 'maatwerk in de Awb'

UWV JKC, 5.1.2.e

Levend document, versie 5 van 27 mei 2021

Levend document

Het onderwerp maatwerk is volop in beweging.

Document bevat slechts eerste reacties, nog onvoldoende afgestemd en doordacht

Dit document bevat (vanwege de korte periode waarin gereageerd kon worden) slechts de reactie van enkele UWV-ers (m.n. van het Juridisch Kenniscentrum) op de in de klankbordgroep gebrachte suggesties en denkrichtingen. Deze reacties zijn bedoeld als eerste reactie van enkelen in de brainstormsetting van de klankbordgroep, en in het geheel niet als definitieve standpunten van UWV.

Overigens is UWV niet direct bij de klankbordgroep betrokken geraakt.

Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

N.a.v. het rapport 'Ongekend Onrecht' over de kinderopvangtoeslag heeft het kabinet aangekondigd dat de Algemene wet bestuursrecht (Awb) meer mogelijkheden en verplichtingen zal gaan bevatten voor bestuursorganen om bij beslissingen die burgers rechtstreeks in hun belang treffen, maatwerk te leveren. Ook is aangekondigd dat het kabinet stappen zet voor een nadere regeling van de verhouding tussen het evenredigheidsbeginsel en sectorale wetten.

Omdat deze zaken elk bestuursorgaan raken wordt nu in een klankbordgroep afgestemd met een aantal ministeries en bestuursorganen, onder voorzitterschap van JenV en BZK. UWV is hierbij vertegenwoordigd door SBK 5.1.2.e en JKC 5.1.2.e. Het is de bedoeling om in juni de Kamer te informeren en na de zomer een wetgevingstraject te starten. SZW verwacht begin 2022 een conceptwetsvoorstel gereed te hebben.

Het begrip maatwerk

Het begrip maatwerk wordt momenteel veel gebruikt in het publieke domein o.a. als gevolg van de kinderopvangtoeslagfraude. Binnen UWV (en voor zover ik kan zien ook daarbuiten) wordt dit begrip op verschillende manieren ingevuld. Dat kan misverstanden, verkeerde beslissingen en mogelijk negatieve pr opleveren.

Wat is de uitleg die lijkt te bestaan binnen UWV?

De uitleg of frame die lijkt te ontstaan binnen en soms ook buiten UWV over het begrip maatwerk is dat we de meeste beslissingen gestandaardiseerd nemen en soms, als daar aanleiding toe is, maatwerk 'toepassen' in een situatie waarin een klant tekort gedaan dreigt te worden door bureaucratie of strikte regels. Maatwerk wordt dan (alleen) bedoeld als oplossing of uitkomst, of als proces dat alleen wordt toegepast in bepaalde gevallen die als maatwerkgevallen worden bestempeld. (Alleen) in die maatwerkgevallen kan desnoods buiten de regel getreden worden.

Wat is de uitleg die ik graag zou zien?

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Klankbordgroep-thema: evenredigheid in het bestuursrecht

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

Klankbordgroep-thema: formele rechtskracht

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Klankbordgroep-thema: beleidsregels

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Klankbordgroep-thema: motiveringsbeginsel

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

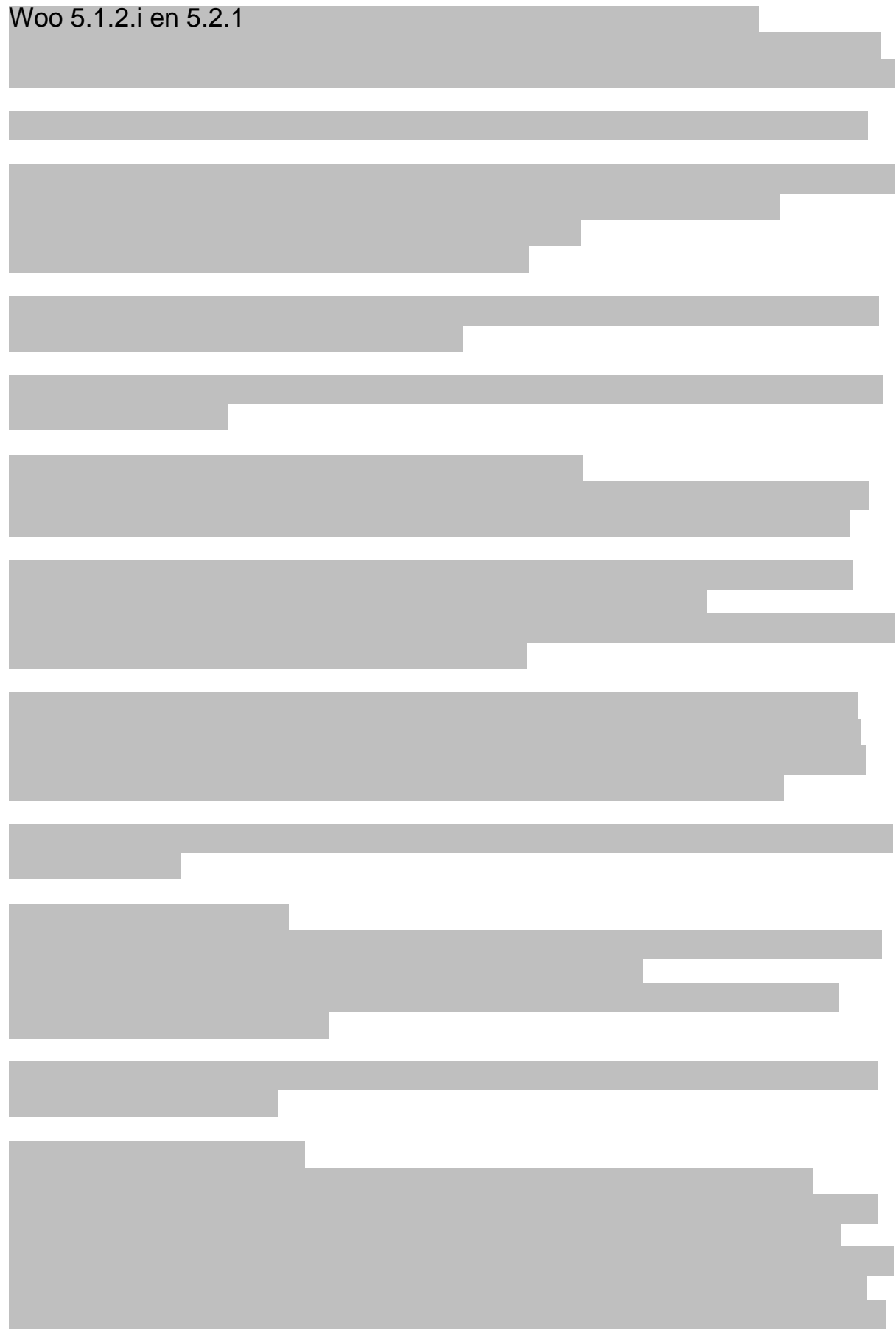

Klankbordgroep-thema: informele geschilbeslechting

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

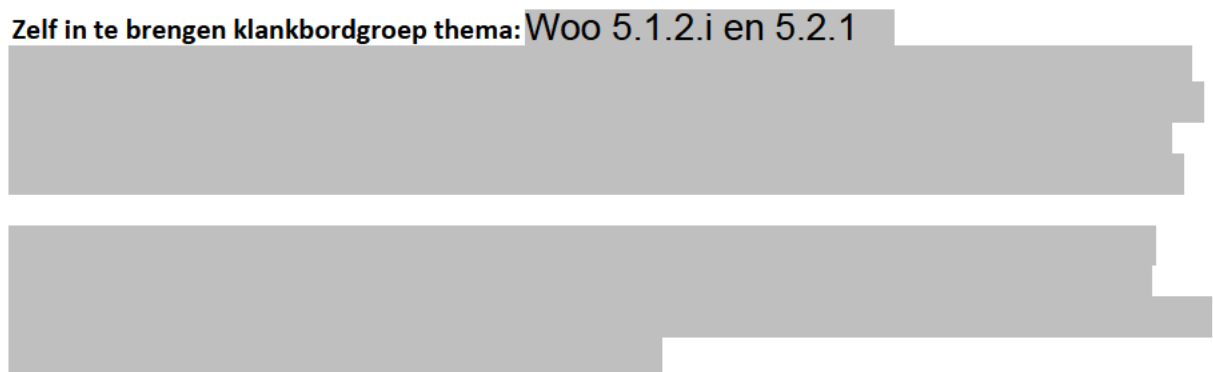
Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Zelf in te brengen klankbordgroep thema: Woo 5.1.2.i en 5.2.1

'REGELS ZIJN REGELS'

verdiepingsnotitie

Versie 2

Notitie ten behoeve van de uitvoering b&b
over de vraag in hoeverre er ruimte is om van de (wettelijke) regel af te wijken.

Dient als verdiepingsnotitie bij de kortere notitie 'Regels zijn regels' van gelijke datum.

UWV JKC

5.1.2.e

1 oktober 2012

INLEIDING

Deze notitie is bedoeld als verdiepingsnotitie bij de kortere notitie 'Regels zijn regels' van gelijke datum. In de kortere notitie 'Regels zijn regels' worden enkele aanknopingspunten gegeven voor de beantwoording van de vraag of en zo ja wanneer we, ten behoeve van een rechtmatige besluitvorming, van de regel mogen afwijken. In deze notitie wordt hetzelfde verhaal verteld, maar dan diepgaander.

Aanleiding voor het schrijven van deze verdiepingsnotitie is om diegenen te bedienen die geïnteresseerd zijn in de (rechts)theoretische achtergrond van deze thema's.

Maar ook om de collega's tegemoet te komen bij wie het concept 'afwijken van regels' een gevoel van onbehagen de kop opsteekt, dat gegrond is in het (diepgewortelde) besef dat UWV als bestuursorgaan de hem gegeven publiekrechtelijke bevoegdheden natuurlijk wel conform de wet, of breder; de regels, moet uitoefenen, en dat illegaal (zonder wettelijke basis) handelen en willekeur voorkomen moeten worden.

In deze verdiepingsnotitie wordt ingegaan op de juridische achtergrond van de (on)mogelijkheden om van de regel af te wijken.

Eerst wordt nagegaan welke ruimte wij *binnen de wet* hebben om soepel met de regel om te gaan. Vervolgens wordt onderzocht of er toch ook ruimte is om in bijzondere gevallen *buiten de wet* te handelen.

Uiteraard is mede onderzocht wat hieromtrent aan de rechtspraak valt te ontleen. Maar bij het ontleen van grenzen aan de rechtspraak moet bedacht worden dat de rechtspraak de ondergrens van het buiten de regel treden aangeeft. De rechter dwingt ons soms om ons minder regeltrouw op te stellen dan we aanvankelijk deden. De rechter bepaalt daarmee de ondergrens. Maar er is geen principiële belemmering om vaker van de regel af te wijken dan alleen wanneer de rechter ons daartoe dwingt.

In deze notitie worden de grenzen verkend, en worden aanknopingspunten gegeven om te bepalen hoe wij de juiste beslissing kunnen vinden in het spanningsveld dat soms bestaat tussen het toepassen van de regel en het streven naar rechtmatigheid.

Die aanknopingspunten zijn noodzakelijkerwijs algemeen geformuleerd. Dit is bij uitstek een onderwerp dat zich niet leent voor een stellige instructie om in specifieke situaties A of B te beslissen.

RUIMTE BINNEN DE WET OM VAN DE REGEL AF TE WIJKEN

Bij het uitoefenen van een bevoegdheid kan UWV vrijwel nooit de betreffende norm machinematig toepassen. UWV heeft de verplichting om zelfstandig zijn bevoegdheden zo goed mogelijk uit te oefenen. Er moeten feiten en omstandigheden onderzocht en gekwalificeerd worden, belangen afgewogen worden, er moet onderzocht worden of er ontsnappingsclausules zijn. Soms biedt de wet zelf daarmee de mogelijkheid om van een (hoofd)regel af te wijken.

Hardheidsclausules

Soms is in de wet bepaald dat het bestuursorgaan in bijzondere gevallen mag afwijken van de wettelijke norm¹. Omdat een dergelijke hardheidsclausule in de wet zelf is opgenomen, en de inbreuk op de wettelijke norm dus bij wet is geregeld, is gebruik maken van zo'n hardheidsclausule geen buitenwettelijk handelen.

Een voorbeeld van zo'n clausule is de bevoegdheid die UWV in artikel 76 WIA heeft gekregen om in geval daarvoor dringende redenen zijn, af te zien van herziening of intrekking van de uitkering. UWV hoeft overigens geen spontaan onderzoek te doen naar het bestaan van dringende redenen, maar alleen als er door betrokkene een beroep op wordt gedaan of indien van omstandigheden blijkt die op de aanwezigheid van een uitzonderlijk geval kunnen duiden (RSV 2002/167, RSV 2002/133).

Experimenteerbepalingen

De wet (bijvoorbeeld artikel 82a SUWI) kan bepalen dat bij wijze van experiment in een lagere regeling van een hogere regeling wordt afgeweken. Dat kan slechts bij algemene maatregel van

¹ Hardheidsclausules dienen ter voorkoming van onbillijkheden van overwegende aard in niet precies te voorziene gevallen of groepen van gevallen, aldus Aanwijzing voor de regelgeving 131 (Regeling van de minister-president, Minister van Algemene Zaken, van 18 november 1992, nr. 92M008 337, houdende vaststelling van de Aanwijzingen voor de regelgeving).

bestuur², en dus niet door middel van een UWV Besluit. De minister zal zo'n amvb moeten vaststellen.

Net als bij hardheidsclausules is de mogelijkheid om van de wet af te wijken in de wet zelf opgenomen, en is het gebruikmaken van een experimenteerbepaling dus geen buitenwettelijk handelen.

Ruimte overgelaten aan het bestuursorgaan om te bepalen of de norm van toepassing is: beoordelingsruimte / beoordelingsvrijheid

Soms is heel exact omschreven in de wet wanneer een bepaalde bevoegdheid gebruikt mag (of moet) worden. Veel vaker echter bedient de wetgever zich bij de omschrijving van normen van vage termen, termen die geïnterpreteerd moeten worden om vast te kunnen stellen of de bevoegdheid gebruikt kan/moet worden. Zo moet UWV een boete opleggen (artikel 91 WIA) indien niet voldaan wordt aan de informatieplicht van artikel 27 WIA. De formulering van die informatieplicht staat bol van de vage termen. In de zinsnede "...verstrekkt... ..zo spoedig mogelijk alle informatie..." moeten de termen "verstrekken", "zo spoedig mogelijk", "alle" en "informatie" geïnterpreteerd worden voordat kan worden vastgesteld of iemand wellicht niet aan deze verplichting heeft voldaan.

Bij deze vage termen heeft de wetgever impliciet *beoordelingsruimte* aan het bestuursorgaan gelaten om te bepalen of de betreffende norm in de betreffende casus van toepassing is.

Het komt ook voor dat de wetgever *uitdrukkelijk* ruimte geeft aan het bestuursorgaan om de feiten te kwalificeren en te beoordelen, oftewel om te beoordelen of de norm van toepassing is. In dat geval is er sprake van *beoordelingsvrijheid*. Beoordelingsvrijheid kan expliciet zijn verleend (bijvoorbeeld door het gebruik van de term "naar het oordeel van"), maar kan ook meer impliciet zijn verleend: wanneer de wetgever bij de clausulering van een bevoegdheid termen gebruikt die niet anders zijn op te vatten dan als omschrijvingen van voorwaarden voor rechtmatige uitoefening (van een bevoegdheid) waarvan de (eventuele) vervulling ter beoordeling staat van het bevoegde orgaan zelf³. Bijvoorbeeld artikel 39 lid 3 WIA: "indien de reïntegratievisie *daartoe aanleiding geeft*... ..laat het UWV... ..een reïntegratieplan opstellen".

Ruimte overgelaten aan het bestuursorgaan om te bepalen wat er beslist moet worden: beleidsvrijheid

Als UWV heeft vastgesteld (al dan niet op basis van beoordelingsruimte of beoordelingsvrijheid) dat aan de wettelijke voorwaarden voor bevoegdheidsuitoefening is voldaan, dan kan in het wettelijk voorschrift dwingend zijn bepaald welk besluit dient te volgen. We spreken dan van een *gebonden beschikking*. Een voorbeeld daarvan is het hierboven al aangehaalde artikel 39 derde lid WIA: "indien de reïntegratievisie *daartoe aanleiding geeft*... ..laat het UWV... ..een reïntegratieplan opstellen". UWV is met deze formulering niet vrij om, als de reïntegratievisie aanleiding geeft om een reïntegratieplan op te stellen, daarvan af te zien.

Het kan ook zijn dat het wettelijk voorschrift het aan UWV overlaat om, als aan de voorwaarden voor de bevoegdheidsuitoefening is voldaan, zelf te bepalen of, en zo ja, hoe het van die bevoegdheid gebruik zal maken. In dat geval heeft UWV *beleidsvrijheid*.

Het is soms lastig om te bepalen of de wet beleidsvrijheid geeft, maar dat is in ieder geval zo als een vervoeging van "kunnen" wordt gebruikt, zie bijvoorbeeld artikel 4:5 Awb: zijn door de aanvrager onvoldoende gegevens verstrekt, dan *kan* het bestuursorgaan de aanvraag buiten behandeling laten.

Wanneer de wetgever het bestuursorgaan beleidsruimte laat, heeft die per definitie het karakter van beleidsvrijheid.

Ging het bij beoordelingsruimte/vrijheid om het interpreteren van de norm en het kwalificeren van de feiten en omstandigheden, bij beleidsvrijheid gaat het vooral om afweging van belangen.

Beleidsregels en afwijken van beleid

Aan UWV kan dus vrijheid zijn gelaten om te bepalen of een norm van toepassing is (beoordelingsvrijheid) en zo ja welke beslissing dan moet volgen (beleidsvrijheid). Een bevoegdheid met beoordelingsvrijheid (dus niet slechts beoordelingsruimte) of beleidsvrijheid is een discretionaire bevoegdheid: het is in hoge mate aan de discretie van het bestuursorgaan overgelaten hoe te beoordelen of te beslissen. Bij ontbreken van beoordelings- of beleidsvrijheid spreken we van een gebonden beschikking: de wettelijke regeling dicteert de beschikking.

² Aldus Aanwijzing voor de regelgeving 10A.

³ Omschrijving ontleend aan Damen, Nicolai e.a. Bestuursrecht, deel 1, 2^e druk, p. 350.

De vaststelling dat er sprake is van een discretionaire bevoegdheid is met name van belang voor de vraag hoe de rechter de bevoegdheidsuitoefening toetst: is er bijvoorbeeld slechts enige beoordelingsruimte dan toetst hij indringend of integraal, is er sprake van beoordelingsvrijheid dan toetst hij terughoudend of marginaal: dan zal hij de beoordeling van het bestuursorgaan alleen diskwalificeren als het bestuursorgaan daartoe "in redelijkheid niet heeft kunnen komen".

Om te voorkomen dat het bestuursorgaan zijn beoordelings- of beleidsvrijheid op een willekeurige wijze invult, is het verstandig (maar niet verplicht⁴) om beleidsregels vast te stellen. Een beleidsregel is een bij besluit vastgestelde algemene regel, niet zijnde een algemeen verbindend voorschrift, omtrent de afweging van belangen, de vaststelling van feiten of de uitleg van wettelijke voorschriften bij het gebruik van een bevoegdheid van een bestuursorgaan (artikel 1:3 lid 4 Awb). Het vaststellen van een beleidsregel heeft ook een praktisch voordeel: als de beleidsregel gepubliceerd is, kan het bestuursorgaan er ter motivering van een besluit eenvoudig naar verwijzen, zonder die hele motivering in de beschikking te hoeven opschrijven (artikel 4:82 Awb).

Het verbod van willekeur (ook wel: eis van stelselmatigheid), het gelijkheidsbeginsel en voor formele beleidsregels artikel 4:84 Awb, vereisen dat als er beleid is, het bestuursorgaan in beginsel dan ook handelt overeenkomstig de beleidsregel. Dat geldt overigens zowel voor een gepubliceerde beleidsregel in de zin van de Awb als voor ongepubliceerd beleid: het bestuursorgaan dient zich ook aan ongepubliceerde vaste bestuurspraktijken⁵ te houden⁶. Dat geldt overigens ook voor instructies waarbij geen beleids- of beoordelingsvrijheid wordt ingevuld, maar 'slechts' werkwijzen worden beschreven of interpretaties van wettelijke begrippen worden gegeven.

De beleidsregel wordt *in beginsel* gevolgd. Het bestuursorgaan dient steeds oog te houden voor de bijzonderheden van het individuele geval. Op grond van dit uitgangspunt (ook wel: 'beginsel van de individualiserende rechtsbedeling'⁷) dient het bestuursorgaan af te wijken van de interpretatie en weging van feiten en/of belangen zoals die 'in abstracto' zijn neergelegd in de beleidsregel, wanneer de billijkheid dat in de concrete situatie vereist.

Deze bevoegdheid (of eigenlijk verplichting) om in individuele gevallen af te wijken van het beleid wordt algemeen gezien als inherent aan de bevoegdheid om algemeen beleid vast te stellen. Men spreekt daarom wel van de 'inherente afwijkingsbevoegdheid' bij beleid. De ratio hiervan is dat het bestuursorgaan regels vaststelt omtrent de eigen bestuursbevoegdheden, en het niet zo kan zijn dat het bestuursorgaan zichzelf bij de uitoefening van zijn eigen bevoegdheid zo sterk bindt dat geen rekening meer kan worden gehouden met bijzondere omstandigheden. Zodanig sterk bindende regels kunnen alleen tot stand worden gebracht door middel van een algemeen verbindend voorschrift⁸.

De bevoegdheid om af te wijken in individuele gevallen geldt ook weer als het niet gaat om een beleidsregel in de zin van de Awb, maar om intern, ongepubliceerd beleid of werkinstructies. De ratio is daarbij dezelfde.

Wanneer moet UWV dan afwijken van de beleidsregel?

In artikel 4:84 Awb is het zo geformuleerd: het bestuursorgaan handelt overeenkomstig de beleidsregel, tenzij dat voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen.

Ten eerste moet er dus sprake zijn van bijzondere omstandigheden. Afwijking in normale gevallen behoort niet mogelijk te zijn, aldus de regering. "Immers, een structurele afwijking in normale, door de beleidsregel voorziene, gevallen betekent materieel een wijziging van de beleidsregel. Dat behoort uit oogpunt van rechtszekerheid niet via een afwijking, maar via een overeenkomstig artikel 3:42 bekend te maken wijziging te geschieden. Een incidentele afwijking in een normaal geval zou snel in strijd komen met het gelijkheidsbeginsel⁹. En: "zouden ook onder normale omstandigheden onevenredige gevolgen optreden, dan zou dit impliceren dat de beleidsregel zelf –

⁴ Handelingen Tweede Kamer 31 januari 1996 over de Derde tranche Awb, 49-3652 e.v..

⁵ De regering gebruikt het begrip "vaste bestuurspraktijk" voor "slechts mondeling naar buiten gebrachte gedragslijn" en "het geleidelijk ontstaan van een bestuurspraktijk" ter onderscheid van de (gepubliceerde) beleidsregel in de zin van de Awb (MvT derde tranche Awb: Tweede Kamer, vergaderjaar 1993-1994, 23 700, nr. 3, p. 107).

⁶ Aldus de regering (MvT derde tranche Awb: Tweede Kamer, vergaderjaar 1993-1994, 23 700, nr. 3, p. 107).

⁷ Damen, Nicolai e.a. Bestuursrecht, paragraaf 1.3.8 en nr. 755.

⁸ Aldus de regering in de toelichting op titel 4.3 van de Awb, Tweede Kamer, vergaderjaar 1993-1994, 23 700, nr. 3, p. 105.

⁹ Tweede Kamer, 1993-1994, 23 700, nr. 3. p. 124.

die immers met het oog op de normale gevallen geschreven is – onevenredig is. In dat geval zou de beleidsregel in strijd zijn met artikel 3:4 tweede lid Awb”.

De Centrale Raad van Beroep heeft het in dit verband over “bijzondere omstandigheden”¹⁰ en “uitzonderlijke gevallen”¹¹ en “individuele omstandigheden met een zeer uitzonderlijk karakter”¹². Hierbij gaat het er om, zoals de regering aangeeft, hoe ‘normaal’ de set feiten en omstandigheden is waarbij je wilt afwijken van de beleidsregel. Hoe vaker die situatie voorkomt, hoe minder je kan zeggen dat je op grond van bijzondere omstandigheden gaat afwijken, en hoe meer je moet zeggen dat de beleidsregel niet voldoet, en dat die dus aangepast moet worden, om recht te doen aan de betreffende omstandigheden.

Er valt geen vast aantalscriterium te bedenken waaraan voldaan moet worden wil de zaak nog bijzonder zijn. Bij bijzondere omstandigheden hoeft het niet per se te gaan om een uniek geval dat zo bijzonder is dat er nooit iets vergelijkbaars meer zal gebeuren. Zelfs bij enkele honderden gevallen zou wellicht nog van bijzondere omstandigheden gesproken kunnen worden, bijvoorbeeld als iets dergelijks daarna niet meer voor kan komen.

Het gaat er overigens niet om hoe veel zaken wij voor hebben liggen waarbij dergelijke omstandigheden spelen, maar om hoe vaak wij inschatten dat dergelijke omstandigheden aan de orde zijn.

Ten tweede moet het handelen conform de beleidsregel voor een of meer belanghebbenden gevolgen hebben die onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen. Dat betekent dat niet alleen moet worden nagegaan wat de gevolgen zijn van toepassing van de regel in de voorliggende casus, maar ook hoe zwaarwegend de belangen zijn die met de regel¹³ worden beschermd. Het zijn twee (of meer) variabelen die tegen elkaar gewogen worden, waarbij slechts in een onderlinge wanverhouding geconcludeerd kan worden dat de regel niet past op de individuele casus.

In de wettekst mag niet gelezen worden dat alleen in geval van zeer nadelige gevolgen voor belanghebbende(n) afgeweken kan worden. Het gaat immers om gevolgen die *wegens bijzondere omstandigheden* onevenredig zijn. Die bijzondere omstandigheden zouden bijvoorbeeld gelegen kunnen zijn in het feit dat er een gerechtvaardigd vertrouwen is gewekt dat niet conform de regel zou worden beslist (vertrouwensbeginsel). Een op zichzelf niet schokkend gevolg van toepassing van de regel kan dan onevenredig worden in het licht van het gewekte vertrouwen. Volgens de (niet in duidelijkheid uitblinkende) Memorie van Toelichting behouden het vertrouwensbeginsel, het rechtszekerheidsbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel hun betekenis in verband met de afwijkingsbevoegdheid¹⁴.

Wij houden het er op dat alle algemene beginselen van behoorlijk bestuur als bijzondere omstandigheden aanleiding kunnen zijn om af te wijken van ons beleid¹⁵.

Meer algemeen houden wij het er op dat van de beleidsregel afgeweken kan en moet worden wanneer gelet op de bijzondere omstandigheden van het geval de beleidsregel niet ‘past’ op de situatie; wanneer de regel niet geacht kan worden geschreven te zijn ook voor deze situatie. Omdat de regelgever niet bedoeld kan hebben dat de regel in het concrete bijzondere geval zo’n schrijnende of onevenredige situatie tot gevolg heeft, of omdat bijzondere omstandigheden, als het aan de orde zijn van algemene beginselen van behoorlijk bestuur, het volgen van de regel onredelijk zou maken. Tenzij de ongewenste gevolgen van het volgen van de regel voor lief genomen moeten worden vanwege de met de regel te dienen doelen.

Bij het bepalen of de regel ‘past’ op de concrete casus is van groot belang of de betreffende situatie is voorzien bij het schrijven van de beleidsregel. Als toepassing van de regel bijvoorbeeld leidt tot schrijnende financiële situaties, maar dat wel is voorzien, dan kan niet gezegd worden dat de regel niet geacht kan worden geschreven te zijn voor deze situatie. Dan moet de beleidsregel worden gevolgd, of worden aangepast wegens voortschrijdend inzicht.

De hier besproken overwegingen op grond waarvan afgeweken kan worden van een beleidsregel lijken op de hieronder nog te bespreken factoren die kunnen meewegen bij het afwijken van een wettelijke norm, maar zijn toch zodanig verschillend dat aparte bespreking gepast is.

¹⁰ CRvB 22 juni 2005, 03/4446 ZW, USZ 2005/311.

¹¹ CRvB 31 maart 2006, 05/2411 WVG e.a., USZ 2006/167, LJN AV8198.

¹² CRvB 5 september 2002, JB 2002, 338.

¹³ We moeten dan niet alleen naar de beleidsregel kijken, maar ook naar de belangen die de achterliggende wettelijke bepaling beoogt te beschermen, aldus de regering, Tweede Kamer, 1993-1994, 23 700, nr. 3. p. 125.

¹⁴ Tweede Kamer, 1993-1994, 23 700, nr. 3. p. 124 e.v.

¹⁵ Wij menen daarvoor ook steun te vinden in de antwoorden van de regering op vragen van verschillende fracties over het meewegen van algemene beginselen van behoorlijk bestuur, 23 700, nr. 5, p. 35 e.v.

In het algemeen is het grootste verschil dat afwijken van ons eigen beleid mogelijk en geboden is binnen het kader van de ons gegeven wettelijke bevoegdheden, en afwijken van de wet natuurlijk niet. Afwijken van beleid als het beleid niet op de casus past kan dus veel vaker aan de orde komen dan afwijken van de wet, ondanks dat het in beide gevallen om bijzondere omstandigheden moet gaan.

RUIMTE OM BUITEN DE WETTELIJKE REGEL TE TREDEN

Uiteraard dient UWV zich aan de wet te houden bij het uitvoeren van zijn taken. Het legaliteitsbeginsel, of wetmatigheidsbeginsel, is een belangrijk fundament van onze rechtsstaat. Dit beginsel houdt in dat de uitvoerende macht uitsluitend die bevoegdheden bezit die haar uitdrukkelijk bij wet zijn toegekend, en dat het bestuurshandelen ook in overeenstemming met de wettelijke voorschriften moet zijn. In Nederland geldt dit beginsel als een regel van ongeschreven recht¹⁶. Daarnaast is er een algemeen belang gelegen in het handhaven van het objectieve recht (met name vanwege de geloofwaardigheid van de overheid).

Het uitgangspunt dat UWV zich aan de wet moet houden betekent niet dat UWV machinematig de wettekst kan volgen. Hierboven werd al opgemerkt dat UWV altijd dient te bezien of er *binnen* de wet aanleiding is (in ontsnappingsclausules, beoordelingsruimte, beleidsvrijheid, inherente afwijkingsbevoegdheid bij beleid) om van de (hoofd)regel af te wijken. Hieronder wordt onderzocht in hoeverre UWV ook mogelijkheden of verplichtingen heeft om zelfs *buiten* de wettelijke regel te treden.

Kan UWV van de wet afwijken?

Feitelijk heeft UWV het in zijn macht om ook te handelen buiten de wettelijke norm. UWV kan bijvoorbeeld een uitkering toekennen in een situatie waarin dat volgens de wettelijke regeling uitgesloten is. Zo'n toekenningsbesluit is dan niet nietig; het is een rechtsgeldig besluit waaraan UWV ook gehouden is (totdat het eventueel herroepen of door een rechter vernietigd wordt).

Mag UWV van de wet afwijken?

In beginsel niet.

Zoals hierboven opgemerkt vereist het legaliteitsbeginsel dat de uitvoerende macht uitsluitend de haar bij wet toegekende bevoegdheden bezit, en overeenkomstig die bevoegdheden handelt. Het gaat dan niet aan om toch anders te handelen of beslissen dan de wet voorschrijft. "Het gaat dan niet aan" is nog zwak uitgedrukt: tegenwettelijk handelen is in feite ondemocratisch en is een inbreuk op de rechtsstaatgedachte. Tegenwettelijk (of 'contra-legem')¹⁷ handelen is dus een zwaar vergrijp, om het zo uit te drukken.

Een vorm van tegen- of buitenwettelijk handelen is het anticiperen op nieuwe wetgeving. De betreffende situatie is dan nog niet wettelijk geregeld, maar de verwachting is dat dat wel gaat gebeuren, of de betreffende situatie is wel geregeld, maar de verwachting is dat daar een wijziging in komt. Anticiperen op nieuwe wetgeving is net zo zeer tegen- of buitenwettelijk als wanneer er geen nieuwe wetgeving verwacht wordt. Het feit dat er een wetsvoorstel ligt of in de maak is, geeft immers nog geen enkele garantie dat het voorstel ook daadwerkelijk wet wordt. Het is slechts een voornemen van de regering (of in het geval van een initiatiefwetsvoorstel een wens van een of meer parlementariërs). Anticiperen op nieuwe wetgeving is dus tegen- of buitenwettelijk handelen en mag in beginsel niet. Maar, naarmate een wetsvoorstel verder is gevorderd in het wetgevingsproces, en nog meer in het geval grote partijen reeds publiekelijk hebben laten doorschemeren achter een dergelijk wetsvoorstel te staan, kan het wel een factor zijn die betrokken kan worden bij het eventueel normafwijkend handelen. Zie verder hieronder bij 'factoren die meewegen bij het al dan niet afwijken van de wet'.

In beginsel is er dus geen ruimte om in afwijking van de wettelijke norm te beslissen. De wet kent geen inherente afwijkingsbevoegdheid zoals die er bij beleidsregels wel is (afgezien van ontsnappingsclausules in de wet zelf).

¹⁶ Het onderdeel van het legaliteitsbeginsel dat inhoudt dat het bestuursorgaan zijn bevoegdheid uitoefent overeenkomstig de bedoeling van de bevoegdheidsverlener, ook wel het specialiteitsbeginsel genoemd, kan wel geacht worden gecodificeerd te zijn, namelijk in artikel 3:3 Awb. (Ook wel; verbod van detournement de pouvoir).

¹⁷ Overigens is buitenwettelijk ('extra-legem') handelen (er wordt een bevoegdheid gebruikt die de wetgever niet heeft geregeld) net zo 'verboden' als tegenwettelijk handelen (de wettelijke bevoegdheid wordt niet juist gebruikt). Uit het niet-regelen van een situatie kan immers niet worden afgeleid dat de wetgever neigt naar het toestaan van bepaald handelen. Bij beide handelingen gaat het bestuursorgaan zijn wettelijke bevoegdheden te buiten.

Maar, er zijn (sinds de jaren '70) voorbeelden in de jurisprudentie te vinden waarin de rechter een strikte wetstoepassing door het bestuursorgaan onrechtmatig achtte^{18,19}.

Het gaat dan om kwesties waarbij een of meer algemene rechtsbeginselen of algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het geding zijn²⁰. Meestal gaat het dan om het vertrouwensbeginsel, soms het gelijkheidsbeginsel, het rechtszekerheidsbeginsel of het (materiele) zorgvuldigheidsbeginsel. De verschillende rechters laten in hun formulering ("een of meer beginselen van behoorlijk bestuur" en "het ongeschreven recht") echter de ruimte over om op andere gronden/beginselen een strikte wetstoepassing te diskwalificeren.

Verder kan als lijn in de diverse jurisprudentie onderkend worden dat contra-legem handelen niet toegestaan wordt als belangen van derden of het algemeen belang in de knel komen. Daaronder worden niet de financiële belangen van de staat of de sv-fondsen begrepen.

Voorts moet het gaan om bijzondere gevallen.

Het is echter ook wel voorgekomen dat beleid (dat dus betrekking had op categorieën gevallen) werd gebillijkt dat in strijd was met de wet²¹. Met contra-legem beleid moet nog terughoudender worden omgegaan dan met contra-legem beslissen in individuele gevallen²². Bij het vaststellen van beleid dat ingaat tegen de wettelijke norm, gaat de uitvoerder eigenlijk zelf regels op het niveau van de formele wet maken, en neemt dus plaats op de stoel van de wetgever. De redenen om dit te doen moeten o.i. dan wel erg zwaar wegen, wil deze inbreuk op het (ook aan de Nederlandse rechtsstaat ten grondslag liggende) uitgangspunt van de machtscheiding²³ geoorloofd zijn²⁴.

¹⁸ Er zijn voorbeelden te vinden in de jurisprudentie van de meeste hoogste rechtscolleges.

De Belastingkamer van de Hoge Raad oordeelde bijvoorbeeld in de zogenoemde "doorbraakarresten" (HR 12 april 1978, AB 1979, 262) dat "onder omstandigheden strikte toepassing van de wet... ..in die mate in strijd kan komen met een of meer beginselen van behoorlijk bestuur, dat die toepassing achterwege dient te blijven". Overigens is in de belastingwetgeving zelf al de bevoegdheid neergelegd om in individuele gevallen van de wet af te wijken: in artikel 63 Algemene wet inzake rijksbelastingen is bepaald: "Onze Minister is bevoegd voor bepaalde gevallen of groepen van gevallen tegemoet te komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van de belastingwet mochten voordoen". De Hoge Raad heeft dit artikel echter niet nodig om contra-legem handelen te billijken; in de doorbraakarresten en ook in latere jurisprudentie werd ook buiten de sfeer van artikel 63 AWR een beroep op algemene beginselen van behoorlijk bestuur gehonoreerd terwijl dat leidde tot een belastingaanslag die in strijd is met de letter van de wet.

De Centrale Raad van Beroep erkent uitdrukkelijk de mogelijkheid dat "bijzondere gevallen denkbaar zijn, waarin strikte toepassing van een wettelijk voorschrift van dwingendrechtelijke aard in die mate in strijd komt met het ongeschreven recht dat zij op grond daarvan geen rechtsplicht meer kan zijn". Zie bijvoorbeeld CRvB 7 december 2005, RSV 2006/34.

De Afdeling Rechtspraak van de Raad van State is minder vaak geneigd om ongeschreven recht boven de wet te stellen, maar ook daar zijn voorbeelden van, zoals AR 6 november 1984, AB 1985/417.

Van het College van Beroep voor het bedrijfsleven zijn geen – duidelijke – voorbeelden bekend.

¹⁹ Een zelfde ontwikkeling deed zich al eerder voor in het privaatrecht, waar sinds het arrest van de Hoge Raad Lindenbaum-Cohen uit 1919 geldt dat rechtmatigheid meer is dan wetmatigheid.

²⁰ In de literatuur wordt de werking van het ongeschreven recht in dit verband verschillend gedeut. Sommigen spreken van derogerende werking van algemene beginselen; de wet wordt opzij gezet door het algemene beginsel. Hirsch Ballin redeneert daarbij zo dat er sprake is van een botsing tussen het 'beginsel' dat de wet moet worden toegepast en bijvoorbeeld het vertrouwensbeginsel, waarbij het vertrouwensbeginsel zwaarder kan wegen. Anderen spreken van interpretatieve werking van deze beginselen: de beginselen bepalen mede hoe een wettelijk voorschrift in een bepaald geval moet worden uitgelegd en toegepast. Het wettelijk voorschrift wordt dan niet opzij gezet. Zie Van Wijk / Konijnenbelt p. 362.

Wij houden het er maar op dat bij contra-legem rechtspraak wordt afgeweken van de wettelijke norm, ongeacht of dat gezien moet worden als een inbreuk op die norm zelf of als een interpretatie die de normale uitleg van de wettekst opzij zet.

²¹ Een voorbeeld was het contra-legem beleid waarbij aan werklozen die een bedrijfje opzetten, WW-uitkering werd verstrekt ondanks het feit dat ze niet langer als werkloze in de zin van de (toenmalige) WW konden worden beschouwd (CRvB 16 februari 1982, AB 1982/340).

²² In 1985 heeft een commissie van de Stichting Centrum voor Onderzoek van het Sociaal Zekerheidsrecht zich ook al gebogen over de toelaatbaarheid van contra-legem handelen in de sociale zekerheid. Het oordeel van deze commissie kwam er op neer dat beleidsmatig contra-legem handelen (hoewel niet als zodanig omschreven) geoorloofd is als daar een dringende noodzaak toe is, en het contra legem beleid geen betrekking heeft op de essentialia van de sociale zekerheidswetgeving, niet eigenmachtig gebeurt, geen duurzaam karakter krijgt, kenbaar is, en de rechtsbescherming gewaarborgd is (F.M. Noordam e.a., *Contra Legem-uitvoering in het sociaal zekerheidsrecht*, Kluwer Deventer 1985, p. 64 e.v.).

²³ Ook wel: de leer van de 'Trias Politica' zoals onderscheiden door Montesquieu (Frans filosoof uit de 18^e eeuw), die inhoudt dat er drie machten zijn, ieder souverain op hun eigen domein, die elkaar in evenwicht houden: de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht.

²⁴ De MvT op Titel 4.3. van de Awb over beleidsregels zegt hierover: "Indien de wetgever het bestuur geen ruimte heeft gegeven tot een belangenafweging, of een bepaalde wijze van feitenvaststelling heeft voorgeschreven, mag het bestuur daarvan niet afwijken, en derhalve ook geen beleidsregels van die strekking maken. Alleen voor zover op grond van het ongeschreven recht in de rechtspraak wordt erkend dat het bestuur

Bovendien moet er spoed bij zijn, anders dient de koninklijke weg van de wetswijziging te worden bewandeld.

Als er een wens tot contra-legem beleid ontstaat, is het aangewezen om het ministerie te vragen om de wet aan te passen, en toestemming te geven om daarop te anticiperen. Neem dan contact op met JKC.

De rechter kan dus het bestuursorgaan in bijzondere gevallen dwingen om te beslissen in strijd met de wet. In feite pleegt hij daarmee een inbreuk op eerder genoemd uitgangspunt van de machtscheiding: hij begeeft zich eigenlijk op het domein van de wetgever²⁵. Hij doet dat echter alleen in uitzonderlijke gevallen, en omdat zijn taak is recht te spreken, en 'recht' niet per se geschreven recht (de wet) hoeft te zijn.

Net zoals de rechter in uitzonderlijke gevallen de wil van de wetgever kan negeren, moet o.i. de uitvoerende macht (het bestuursorgaan) dat ook kunnen (uiteeraard ook in uitzonderlijke gevallen). Ook het bestuursorgaan moet het recht toepassen, en constateren dat 'recht' niet altijd gelijk staat aan 'wet'. Principieel is er geen reden om de uitvoerende macht hier minder mogelijkheden toe te dichten dan de rechterlijke macht. Ook bestuursorganen kunnen tot de conclusie komen dat er sprake is van een geval waarin strikte toepassing van een wettelijk voorschrift van dwingendrechtelijke aard in die mate in strijd komt met het ongeschreven recht dat zij op grond daarvan geen rechtsplicht meer kan zijn.

Geredeneerd zou kunnen worden dat afwijken van de wettelijke norm weliswaar gerechtvaardigd kan zijn bijvoorbeeld omdat een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur als het vertrouwensbeginsel daartoe noopt, maar dat dan wel een ander rechtsbeginsel – het gelijkheidsbeginsel – in het gedrang komt omdat t.a.v. andere personen in die situatie de norm wél wordt gevolgd. Men dient dan echter te bedenken dat het gelijkheidsbeginsel hier niet op gaat, omdat het niet om gelijke gevallen gaat, degene bij wie het vertrouwen was gewekt verkeert namelijk in een wezenlijk andere positie dan degene bij wie dat niet is gebeurd.

Bij normafwijkend begunstigend handelen/beslissen (dat niet ten koste gaat van derden) zal er niet snel een rechter zijn die UWV terugfluit. Degene die begunstigd wordt door het besluit heeft immers geen reden het besluit aan de rechter voor te leggen.

Bij begunstigend beslissen zal UWV dus vooral zichzelf in het gareel moeten houden bij het eventueel normafwijkend handelen. Daarbij moet UWV zich altijd blijven realiseren dat het publiekrechtelijke bevoegdheden uitoefent, en dat dat een verantwoordelijke opstelling vereist. Daarnaast zijn er ook externe factoren die UWV zullen afremmen om al te kwistig normafwijkend op te treden. Formeel toezicht is belegd bij de IWI (alleen signalerend richting de minister van SZW)(artikelen 36, 37, 43 SUWI en 5.23 Regeling SUWI) en bij de minister (artikelen 6, 13 en 78 e.v. Suwi). UWV is als zelfstandig bestuursorgaan overigens formeel niet ondergeschikt aan de minister, de minister kan ook geen bijzondere aanwijzingen geven (hij kan dus niet bepalen hoe in een bepaalde zaak te besluiten) maar hij kan wel algemene aanwijzingen geven (artikel 78 Suwi)²⁶.

Verder kunnen we stellen dat er ook informeel toezicht wordt gehouden door de pers. En misschien maken we ooit nog een nieuwe parlementaire enquête naar de uitvoering van de sociale zekerheid mee.

Overigens gaat het hier telkens om buitenwettelijk *begunstigend* handelen. Buitenwettelijk *belastend* handelen door UWV kan nooit aan de orde zijn. UWV kan bijvoorbeeld niet zonder wettelijke basis een uitkering beëindigen of terugvorderen of een boete opleggen.

Wil UWV van de wet afwijken?

We hebben gezien dat UWV kan en incidenteel ook mag afwijken van de wet. De volgende vraag is of UWV dat ook wíl, en zo ja, wanneer dan.

Idealiter kijkt UWV af van de wet wanneer dat een rechtmatige (in de zin van conform het geschreven en ongeschreven recht) beslissing oplevert. Niet vaker en niet minder vaak. Soms zal

zich in uitzonderlijke gevallen van de wet mag losmaken, ligt dit wellicht anders" (Tweede Kamer, vergaderjaar 1993-1994, 23 700, nr. 3 p. 109).

²⁵ Overigens wordt bij contra-legem rechtspraak niet de wet onverbindend geacht, maar worden een of meer bepalingen (in dat specifieke geval) buiten toepassing gelaten, zie bijvoorbeeld CRvB 11 december 2001, AB 2002/83.

²⁶ De regering wil overigens de publieke controle op overheidsorganen beter en uniformer regelen, namelijk in het wetsvoorstel Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, zie Tweede Kamer vergaderjaar 2000-2001, 27 426, nr. 3, p. 1.

de rechter UWV dwingen om af te wijken. Maar lang niet alle gevallen waarin UWV idealiter afwijkt van de wet, komen voor de rechter. Zoals al in de inleiding aangegeven is het aantal gevallen waarin zou moeten worden afgeweken dus groter dan het aantal gevallen waarin de rechter ons daartoe dwingt. Het is de verantwoordelijkheid van UWV zelf om te bepalen wanneer wordt afgeweken.

In welke gevallen is het dan rechtmatig om van de wet af te wijken?

Hierboven werd opgemerkt dat de rechtstaatsidee met zich meebrengt dat het bestuursorgaan handelt overeenkomstig de wet. Maar dat het de wettelijke norm niet machinematig kan toepassen. Het beginsel van individuele rechtsbedeling (besproken bij de inherente afwijkingsbevoegdheid bij beleid), inhoudende dat de individuele omstandigheden altijd in ogenschouw moeten worden genomen, geldt ook ten aanzien van de toepassing van wettelijke voorschriften. Alle relevante feiten en omstandigheden moeten worden onderzocht, de relevante betrokken belangen moeten worden afgewogen (artikelen 3:2 en 3:4 Awb). Een specifiek aspect is nog dat de nadelige gevolgen van een besluit niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen (artikel 3:4 lid 2 Awb).

Beschouwing van de individuele aspecten kan in uitzonderingsgevallen leiden tot afwijken van de norm. En moet dat dan ook, vanwege het feit dat UWV dient te streven naar een rechtmatige beslissing, niet per se een wetmatige.

Bij de beoordeling van een casus waarbij overwogen wordt om eventueel buitenwettelijk te beslissen, kunnen (onder meer) de volgende factoren een rol spelen.

FACTOREN DIE MEEWEGEN BIJ HET AL DAN NIET AFWIJKEN VAN DE WET

Hieronder wordt een aantal factoren weergegeven die een rol kunnen spelen bij de beoordeling of normafwijkend beslissen aangewezen is.

De meeste factoren zullen op zichzelf bezien in het algemeen onvoldoende bepalend zijn om afwijkend van de wet te beslissen, maar in combinatie met andere factoren wellicht wel. Afwijking van de wet zou bijvoorbeeld kunnen geschieden in een situatie die de wetgever van te voren niet goed had voorzien, en waarbij normconform beslissen leidt tot een financieel schrijnende persoonlijke situatie en bovendien contraproductief werkt met betrekking tot het uitgangspunt 'werk boven inkomen'.

Als er een grote kans bestaat dat het afwijken van de wettelijke norm precedentwerking heeft, of moet hebben in de zin dat er beleid op gemaakt moet worden, of de wet aangepast moet worden, neem dan contact op met de betreffende beleidsafdeling.

- heeft de wetgever de situatie voorzien?

Misschien wel de belangrijkste factor betreft de vraag in hoeverre de wetgever de betreffende casus in algemene zin heeft voorzien: in hoeverre de wetgever al (voldoende) gerekend heeft met de belangen die bij een normconforme beslissing in het gedrang komen. Soms heeft de wetgever sommige belangen eenvoudig over het hoofd gezien, soms heeft de wetgever onvoldoende doorgedacht. Er kan sprake zijn van te ongenueanceerde wetgeving, er kan een echte leemte zijn, en soms is er sprake van veranderde omstandigheden, die de wetgever niet heeft voorzien. Als de wetgever de in het geding zijnde belangen (voldoende) expliciet heeft onderzocht en (in abstracto) heeft meegewogen, dan is er geen plaats voor afwijking door het bestuursorgaan²⁷ van deze norm (in concreto). Afwijking zou dan te zeer in strijd komen met het beginsel van de machtenscheiding.

Als de wetgever onvoldoende (expliciet) blijk heeft gegeven te hebben gedacht aan de betreffende belangen, dan kan een beslissing die afwijkt van de letter van de wet geoorloofd zijn, en juist een uiting zijn van 'loyaal meedenken' door de uitvoerder, namelijk door de regel zo veel mogelijk conform de (mogelijk onbewuste) wens van de wetgever uit te voeren.

- politiek karakter van de norm

In het verlengde van het voorgaande punt: hoe meer de betreffende norm 'politiek gekleurd' is, hoe terughoudender UWV zich op dient te stellen. Gaat het bijvoorbeeld om het opleggen van een

²⁷ En ook niet voor de rechter, zo bleek uit het bekende Harmonisatiewet-arrest (HR 14 april 1989, NJ 1989/469). De Hoge Raad oordeelde dat het in bepaalde (groepen van) gevallen buiten toepassing laten van een wetbepaling omdat anders de daarin niet verdisconteerde omstandigheden in strijd zouden komen met een fundamenteel rechtsbeginsel, niet raakt aan de verbindende kracht van de betrokken bepaling. Maar het buiten toepassing laten van een wetbepaling op grond van omstandigheden die bij haar totstandkomen in de afweging zijn betrokken, dus in gevallen waarvoor zij nu juist is geschreven, ontnemt aan die bepaling zijn verbindende kracht, en is de rechter ingevolge artikel 120 Grondwet verboden.

boete bij het achterhouden van informatie, dan is die norm meer politiek geladen dan bijvoorbeeld een technische, procedurele norm over hoe streng we omgaan met een onvolledig bezwaarschrift. Hoe 'politieker' de norm is, hoe ernstiger de inbreuk op het beginsel van de machtscheiding als het bestuur weigert de door de wetgever vastgestelde norm uit te voeren.

- schrijnende situaties en algemene beginselen van behoorlijk bestuur

Het kan voorkomen dat toepassing van de wettelijke norm in een bijzonder geval zó zeer indruist tegen het rechtsgevoel dat de wettelijke norm in dat geval niet toegepast kan worden. Dat kan aan de orde zijn als de beslissing anders in strijd komt met regels van ongeschreven recht zoals de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Maar het kan ook zo zijn dat toepassing van de regel een extreem schrijnende situatie te weeg zou brengen, zonder dat dat (duidelijk) onder de tot nu toe in jurisprudentie geformuleerde algemene beginselen van ongeschreven recht zou vallen. Afwijken van de norm op basis van het feit dat betrokkene in een financieel schrijnende situatie terecht zou komen zal meestal afstuiten op de hierboven geformuleerde criteria 'heeft de wetgever de situatie voorzien' en 'politiek karakter van de norm'.

De onrechtvaardigheid van wetsconforme toepassing kan overigens ook schrijnend (genoeg) zijn als het materiele belang van betrokkene op zichzelf maar heel klein is. Ook dan kan wetsconforme toepassing onder (bijzondere) omstandigheden in redelijkheid nog als zeer onrechtvaardig en zelfs beledigend worden ervaren. Bijvoorbeeld in het geval dat UWV meerdere malen een (lage) boete heeft opgelegd, die telkens door de rechter vernietigd werd, en nu, na jaren procederen, in theorie nog steeds de ruimte heeft om een vergelijkbaar besluit te nemen, dan kan het gepast en geoorloofd zijn om daar maar van af te zien.

Bij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur dient vooral (maar niet uitsluitend) gedacht te worden aan de volgende beginselen. Het voert hier overigens te ver om de betreffende beginselen (en de daarbij horende criteria) grondig te bespreken, het gaat hier om het presenteren van enkele voorbeelden.

. rechtszekerheidsbeginsel

Voorbeeld: de rechtszekerheid kan meebrengen dat we bij wijziging van gedragslijn niet zonder waarschuwing opeens een boete mogen opleggen waar we dat eerder jaren niet deden ten aanzien van het zelfde vergrijp van betrokkene.

. vertrouwensbeginsel

Voorbeeld: ondanks de duidelijke norm leggen we geen maatregel op, omdat betrokkene er gelet op uitspraken van UWV van uit mocht gaan dat we die maatregel niet zouden opleggen.

. gelijkheidsbeginsel / verbod van willekeur

Voorbeeld: ondanks dat de norm duidelijk aangeeft dat uitkering geweigerd moet worden, heeft UWV feitelijk in de overgrote meerderheid van dergelijke (gelijke) gevallen wel toegekend. Dan moet ook in dit geval worden toegekend.

. zorgvuldigheidsbeginsel

Voorbeeld: een van de elementen van het (materiele) zorgvuldigheidsbeginsel is het evenredigheids- of proportionaliteitsbeginsel. Het kan gebeuren dat een op zich duidelijke norm een boete voorschrijft, die gelet op het doel van de regel en het effect op de overtreder in het betreffende geval onevenredig is. Dit evenredigheidsbeginsel is ook gecodificeerd in artikel 3:4 lid 2 Awb.

- handelen conform de norm druist in tegen andere belangen.

Handelen overeenkomstig de wettelijke norm kan zozeer andere belangen schaden dat daarvan moet worden afgezien.

Het kan daarbij gaan om bijzondere belangen van specifieke derden-belanghebbenden. De Awb schrijft voor (artikel 3:2 en 3:4) dat UWV de relevante belangen onderzoekt en meeweegt bij zijn beslissingen, dus ook die van derden.

Het kan ook gaan om algemene belangen²⁸, die in de betreffende wetgeving zelf of elders zijn vastgelegd (bijvoorbeeld 'werk boven uitkering'²⁹). De belangen die de betreffende wetgeving

²⁸ Artikel 3:4 Awb schrijft voor dat alle "rechtstreeks bij het besluit betrokken belangen" afgewogen moeten worden (voor zover niet uit wet of aard van de bevoegdheid een beperking voortvloeit). Het criterium "rechtstreeks betrokken belang" lijkt echter niet algemene belangen uit te sluiten, als we de wetsgeschiedenis bezien. De regering zegt hierover: "Daarmee wordt bedoeld veilig te stellen dat een bestuursorgaan geen rekening zal behoeven te houden met belangen die slechts in een meer verwijderd verband door de te nemen beslissing kunnen worden getroffen. Gedacht moet worden aan min of meer toevallige effecten die het bestuursorgaan niet zonder zeer vergaande informatie-verzameling zou kunnen kennen. TK 1988-1989, 21 221, nr. 3, p. 68.

²⁹ Dit is een algemeen belang, naast dat het natuurlijk ook een individueel belang van betrokkene is dat hij aan het werk blijft of komt. Doordat het ook een algemeen belang is, weegt het zwaarder dan als we wbu alleen als een eigen belang van betrokkene beschouwen. Als algemeen belang levert het de gemeenschap namelijk geld op als betrokkene aan het werk gaat, en kan daardoor het achterwege laten van bijvoorbeeld een maatregel

beoogt te beschermen zullen over het algemeen expliciet in de wettekst of in de toelichting vermeld staan. Soms echter is het nodig de bedoeling van de wetgever meer indirect af te leiden uit tekst van wet en toelichting. En soms dient het al dan niet bewuste doel nog indirecter uit de wet te worden afgeleid door middel van het beschouwen van het systeem van de wet³⁰.

In dit verband kan als vuistregel worden gesteld dat des te explicieter en concreter het 'andere belang' is vastgelegd, en hoe 'hoger' het type regel is waarin dat is gebeurd, en hoe 'lager' de norm waarvan toepassing ter discussie staat, des te eerder we er toe over kunnen gaan om tegen de betreffende norm in te gaan. Bij regels van gelijke orde (bijvoorbeeld twee wetten) gaat in het algemeen de bijzondere regel voor op de algemene, en de jongere op de oudere.

Het aspect van de andere algemene belangen zal zelden op zichzelf voldoende zijn om van de norm af te wijken. Meestal zijn er dan andere factoren daarnaast nodig. De reden daarvan ligt wederom besloten in het uitgangspunt van de machtenscheiding. Het is de taak van de wetgever om bij het ontwerpen van regels rekening te houden met andere algemene belangen dan die welke met de betreffende norm worden beschermd of gereguleerd. Het gaat dan in beginsel niet aan dat de uitvoerende macht (i.c. het bestuursorgaan UWV) die algemene weging van betrokken belangen nog eens over gaat doen.

Ook hier is weer van groot belang in hoeverre de regelgever bewust rekening heeft gehouden met andere belangen. Heeft de regelgever zich in de toelichting op een bepaalde norm expliciet uitgelaten over het negatieve effect op de kans dat betrokkene weer aan het werk komt, of over het kostenopdrijvende effect voor de betrokken werkgever, en heeft de regelgever die effecten op de koop toe genomen, dan is er geen ruimte om van de betreffende regel af te wijken.

Ook uitvoeringsbelangen van UWV kunnen relevant zijn. We bespreken die belangen bij het volgende punt.

- het volgen van de norm is praktisch onuitvoerbaar

Er zijn instrumenten om te voorkomen dat een regeling wordt vastgesteld die praktisch onuitvoerbaar blijkt te zijn, zoals de uitvoeringstoets die op verzoek van het ministerie van SZW door UWV wordt uitgevoerd bij wetsvoorstellen. Maar het kan natuurlijk voorkomen dat desondanks iets over het hoofd gezien wordt, of dat de omstandigheden veranderen waardoor blijkt dat de regeling praktisch onuitvoerbaar is (geworden). Dat kan dan een overmacht opleveren om aan de wettelijke norm te voldoen.

Als de onuitvoerbaarheid vast staat is het duidelijk dat niet aan de norm voldaan kan worden. Is er sprake van relatieve onuitvoerbaarheid, bijvoorbeeld als een regeling in een specifieke casus of in alle gevallen slechts kan worden uitgevoerd tegen hoge kosten of inspanningen, bijvoorbeeld doordat een en ander in de praktijk erg bewerkelijk blijkt te zijn, dan zal dat niet snel een argument kunnen zijn om de norm terzijde te stellen. Het hoort in beginsel tot de risicosfeer van UWV als een (soort) zaak veel bewerkelijker is dan vooraf ingeschat werd. Relatieve onuitvoerbaarheid kan er wel toe bijdragen dat, mede op basis van andere factoren, normafwijkend wordt besloten.

- anticiperen op nieuwe wetgeving

Als er een voorstel aanhangig is tot invoering of wijziging van de wet, dan kan dat (mede) aanleiding zijn om alvast, anticiperend, conform de voorgestelde wetsbepalingen te beslissen. Beleid waarin categorieën gevallen worden aangewezen waarin wordt geanticipeerd op wetgeving, moeten – net als alle besluiten van algemene strekking van UWV – binnen twee weken na vaststelling ter kennis van de IWI worden gebracht (artikel 5.23 Regeling SUWI). De IWI kan dan desgewenst bij de minister signaleren dat hier contra-legem wordt geanticipeerd, waarop de minister dat kan verbieden³¹.

wegens onvoldoende solliciteren, die contra-productief uitpakt voor de arbeidskansen van betrokkene, meer acceptabel maken.

³⁰ Bijvoorbeeld: als het voor werknemers op een bepaalde manier geregeld is, dan is er geen reden om dat voor werkgevers anders te regelen.

³¹ Minister De Geus zal creatief omgaan met wet- en regelgeving niet snel afstraffen als het gaat om het stimuleren van werkhervatting. "Daar moeten we met een praktisch oog naar kijken, want we kopen niet veel voor een legalistische discussie. Waar het beter is hebben UWV, CWI en gemeenten toestemming vooruit te lopen op eventuele wetswijzigingen. Daarna zullen we nog wel even de wet netjes moeten aanpassen." Aldus De Geus in de Staatscourant van 6 juli 2006.

Versiebeheer

Dit is de tweede versie van een notitie van 25 oktober 2006. In de eerste versie van de notitie was het eventueel afwijken van de regel nog opgehangen aan de thema's klantgerichtheid en 'klant boven regels'. Dat is in de tweede versie niet meer zo omdat er nu wat anders gedacht wordt over deze thema's (zie de notitie Klantgericht heroverwegen van 1 oktober 2012, te vinden op themapagina 'heroverweging in bezwaar'). De uitgangspunten van 'regels zijn regels' blijven echter onverkort overeind staan.

Reactie op concept POK Kamerbrief

UWV JKC, 5.1.2.e 26 mei 2021

Wij waarderen het zeer dat wij in de gelegenheid zijn gesteld om mee te denken in de klankbordgroep. Wij hebben daarin mondeling al enkele reacties gegeven, en zullen binnen enkele dagen nog een meer uitgebreide schriftelijke reactie sturen op de thema's en vragen die in de klankbordgroep aan de orde zijn geweest.

Vanwege de korte reactietermijnen en de impact die nog niet te overzien is in deze fase, maken we wel een voorbehoud bij onze reactie. Dit is nog niet een afgestemde UWV-reactie. Hieronder geven wij alvast een reactie op het onder de leden van de klankbordgroep verspreide concept POK Kamerbrief.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e - BD/PPAC
Onderwerp: Klankbord maatwerk in de Awb - Reactie 5.1.2.e op discussienota's laatste twee bijeenkomsten.docx
Datum: maandag 7 juni 2021 11:54:54
Bijlagen: [Klankbord maatwerk in de Awb - Reactie 5.1.2.e op discussienota's laatste twee bijeenkomsten.docx](#)

Dag 5.1.2.e

Bijgaand nog een schriftelijke reactie op alle discussienota's (m.u.v. die over evenredigheid, daarover is alles wel gewisseld in die twee bijeenkomsten).

Vriendelijke groet,

5.1.2.e

» WJZ werkt actief mee aan effectief OCW-beleid, vanuit de beginselen van de rechtsstaat en juridische kwaliteit «

5.1.2.e | Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap | Directie WJZ / afdeling HBS |

8ste verdieping | Postbus 16375 | 2500 BJ Den Haag |

5.1.2.e | ✉ 5.1.2.e @minocw.nl

NB: op vrijdagen werk ik niet.

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e - BD/PPAC
Onderwerp: FW: deeltekst RWS maatwerk in Awb sessie 18 mei jl.
Datum: maandag 14 juni 2021 12:16:11

Hoi 5.1.2.e

Ik kreeg nog reacties van de uitvoeringsorganisaties van lenW n.a.v. de klankbordgroep (zie hieronder). Zou jij ze net als de andere reacties in de samenwerkingsruimte willen opnemen en willen delen met de rest? Ik vond het heel overzichtelijk hoe je dat had gedaan!

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e - HBJZ

Verzonden: vrijdag 11 juni 2021 10:38

Aan: 5.1.2.e

CC: 5.1.2.e

Onderwerp: FW: deeltekst RWS maatwerk in Awb sessie 18 mei jl.

Dag 5.1.2.e

Nog een nazending van het CBR i.v.m. de klankbordgroep van 18 mei hieronder ingevoegd. 17 juni spreken we over de hardvochtige elementen in de regelgeving. Bij lenW hebben we daar al volgens de uitgezette bandbreedte onderzoek naar gedaan. Vooralsnog zitten die gegevens nog vast. Ik bel je daar graag nog even begin volgende week over. Kan dat?

Groet,

5.1.2.e

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted content]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Van: 5.1.2.e

Verzonden: dinsdag 25 mei 2021 14:49

Aan: 5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>

cc: 5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>

Onderwerp: RE: deeltekst RWS maatwerk in Awb sessie 18 mei jl.

Beste 5.1.2.e (en meelezende collega's),

Zoals afgesproken zou ook voor het CBR schriftelijke input bieden voor de gezamenlijke reactie. Ik heb dit vandaag met 5.1.2.e afgestemd. Dat heeft tot het onderstaande geleid.

Groet en tot donderdag,

5.1.2.e

Schriftelijke reactie CBR tav discussienota Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Van: 5.1.2.e @rws.nl>

Verzonden: dinsdag 25 mei 2021 10:46

Aan: 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>

cc: 5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>

Onderwerp: deeltekst RWS maatwerk in Awb sessie 18 mei jl.

Beste 5.1.2.e

Met wat kleine aanpassingen is de tekst die ik 19 mei jl. al mailde inmiddels intern RWS afgestemd. Direct hieronder in blauw de juiste tekstversie, die jullie dan als onderdeel van de gezamenlijk lenW-reactie richting BZK kunnen mailen.

Bedankt alvast en met vriendelijke groeten,

5.1.2.e

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Van: 5.1.2.e CD)

Verzonden: woensdag 19 mei 2021 09:32

Aan: 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>

Onderwerp: RE: reservering maatwerk in de awb: procedureel

Beste collega's,

Ondanks onze mondelinge inbreng, ook vanuit andere uitvoeringsorganisaties, zou RWS toch wel graag iets schriftelijk op hoofdlijnen willen vastleggen richting BZK. Dit proces loopt met grote vaart en het is op dit moment niet duidelijk of er veel met de inbreng van de uitvoeringsorganisaties wordt gedaan.

Ik heb hieronder, op hoofdlijnen en nog vanuit RWS-perspectief, een kleine eerste voorzet gedaan voor een mail richting BZK. Het tekstje is intern RWS nog niet volledig afgestemd. Het kan altijd gedetailleerder natuurlijk, als we dat nodig vinden.

We spreken elkaar zodadelijk.

Met vriendelijke groeten,

5.1.2.e

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@minienw.nl>

Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 14:02

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@cbr.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@rws.nl>;

5.1.2.e <5.1.2.e@cbr.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e@minienw.nl>

Onderwerp: RE: reservering maatwerk in de awb: procedureel

Hoi 5.1.2.e

De klankbordgroep is met name bedoeld om ideeën/beelden op te halen ten aanzien van mogelijke denkrichtingen om maatwerk/de menselijke maat door middel van aanpassing van de Awb op te halen. Deze sessies leiden tot een passage in voortgangsbrief POK en mogelijk tot

Mijn indruk was dat er weinig algemene oplossingen voor alle uitvoeringsorganisaties zinvol of uitvoerbaar waren. We kunnen morgen e.e.a. nog doorspreken. Jullie kunnen input aan mij aanleveren of zelf doorsturen naar J&V/BZK. Ik spreek in de loop van de week ook nog een aantal juristen hier in de bestuurskern van lenW om te peilen of zij nog input hebben.

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@cbr.nl>

Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 13:39

Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e@minienw.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e@rws.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e@cbr.nl>; 5.1.2.e

<5.1.2.e@minienw.nl>

Onderwerp: RE: reservering maatwerk in de awb: procedureel

Ha 5.1.2.e

Ik wist niet dat jij ook aanwezig was. Maar kans zat er natuurlijk dik in.

Nou, er werd aangegeven dat het commentaar ook schriftelijk kan worden ingediend. Ik vind het denk ik wel verstandig om te bezien of we als het ware kunnen komen tot een gezamenlijk schriftelijk standpunt mbt de discussienota? Dat biedt meestal wat meer invloed en houvast voor de verdere procedure dan mondeling commentaar. Maar ik heb daarentegen niet zo'n geweldig goed beeld van hoe deze procedure verder loopt en misschien kom dat schriftelijke nog wel. Wat vinden jullie?

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minienw.nl>

Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 11:56

Aan: 5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e

@cbr.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e

@cbr.nl>

Onderwerp: RE: reservering maatwerk in de awb: procedureel

Beste 5.1.2.e,

Jullie hebben vanochtend al uitgebreid jullie inbreng geleverd op de procedurele voorstellen inzake maatwerk in de Awb. Vinden jullie het zinvol om hier morgenochtend – als ingepland- nog over door te praten of kunnen we dit overleg beter skippen?

Groet,

5.1.2.e

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1.2.e - HBJZ

Verzonden: maandag 17 mei 2021 10:36

Aan: 5.1.2.e

Onderwerp: reservering maatwerk in de awb: procedureel

Tijd: woensdag 19 mei 2021 10:00-11:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: webex

-- De volgende tekst niet verwijderen of wijzigen. --

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Alle uitgaande en inkomende e-mails worden door het CBR streng gecontroleerd op virussen, ed. CBR wijst aansprakelijkheid voor schade tengevolge van gebruik van e-mail af.

De informatie opgenomen in dit bericht kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien u dit bericht onterecht ontvangt wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender direct te informeren door het bericht te retourneren.

All outgoing and incoming e-mails are checked by the CBR on virus- signatures, etc. CBR denies any responsibility for damages resulting from the use of e-mail.

The information contained in this message may be confidential and is intended to be exclusively for the addressee. Should you receive this message unintentionally, please do not use the contents herein and notify the sender immediately by returning the e-mail.

Alle uitgaande en inkomende e-mails worden door het CBR streng gecontroleerd op virussen, ed. CBR wijst aansprakelijkheid voor schade tengevolge van gebruik van e-mail af.

De informatie opgenomen in dit bericht kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien u dit bericht onterecht ontvangt wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender direct te informeren door het bericht te retourneren.

All outgoing and incoming e-mails are checked by the CBR on virus- signatures, etc. CBR denies any responsibility for damages resulting from the use of e-mail.

The information contained in this message may be confidential and is intended to be exclusively for the addressee. Should you receive this message unintentionally, please do not use the contents herein and notify the sender immediately by returning the e-mail.

JenV/DWJZ

BZK/CZW

Contactpersonen

5.1.2 e

T 5.1.2.e

5.1.2.e

T 5.1.2.e

Datum

11 mei 2021

Aantal bijlagen

2

agenda

Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

Vergaderdatum en -tijd	18 mei 2021, 10.00-11.30 uur
Vergaderplaats	Webex
Aan-/afwezig	Zie deelnemerslijst (bijlage 1)

1. Opening

2. Inhoudelijke thema's (bijlage 2)

- A. Formele rechtskracht
- B. Hoorplicht
- C. Beleidsregels

3. Afsluiting

- Volgende bijeenkomst is 27 mei a.s.

	Organisatie	5.1.2.e
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Binnenlandse Zaken (BZK) / Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
6	Buitenlandse Zaken (BZ)	
7	CAK	
8	CAK	
9	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
10	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
11	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
12	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
13	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
14	Financiën (FIN)	
15	Financiën (FIN)	
16	Financiën (FIN)	
17	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
18	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
19	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
20	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
21	Justitie en Veiligheid (JenV)	
22	Justitie en Veiligheid (JenV)	
23	Justitie en Veiligheid (JenV)	
24	Justitie en Veiligheid (JenV)	
25	Justitie en Veiligheid (JenV)	
26	Justitie en Veiligheid (JenV)	
27	Justitie en Veiligheid (JenV) / Programma Burgergerichte Overheid	
28	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	
29	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)	
30	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	
31	Rijkswaterstaat (RWS)	
32	Sociale Verzekeringsbank (SVB)	
33	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
34	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
35	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
36	Volksgesondheid, Welzijn en Sport (VWS)	
37	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU), Manifestgroep en KleinLef	

*18 mei verhinderd, wordt vervangen door 5.1.2.e

Klankbordgroep 18 mei 2021 10:00 – 11:30
Deelsessie: A) formele rechtskracht, B) hoorplicht, C) beleidsregels

1. Inleiding

PM hier opnemen wat het overkoepelende doel van alle wijzigingen is? Punt SZW
klankbordgroep 8 april: wat is de bredere ambitie van de Awb, in welke richting zou de Awb zich moeten ontwikkelen?

A) De formele rechtskracht in het bestuursrecht en het leveren van maatwerk

1. Wat is formele rechtskracht?

De leer van de formele rechtskracht houdt in dat een besluit rechtens onaantastbaar wordt als de bezwaar- of beroepstermijn van het besluit is verlopen (of het besluit in stand wordt gelaten nadat er rechtsmiddelen tegen zijn aangewend). De belangrijkste functie van formele rechtskracht is gelegen in het beschermen van de rechtszekerheid. Het gaat hier zowel om de rechtszekerheid van de burger (waaronder eventuele derden) als van de overheid. Voor alle betrokken partijen is van belang dat op een zeker moment vaststaat op basis van welk besluit zij kunnen handelen.

2. Wat is het probleem?

De leer van de formele rechtskracht waarborgt de rechtszekerheid en vervult daarmee een belangrijke functie binnen het bestuursrecht. Het leerstuk als zodanig staat in deze notitie dan ook niet ter discussie. Dit neemt niet weg dat toepassing van het leerstuk in individuele gevallen kan leiden tot (evident) onrechtvaardige gevolgen, bijvoorbeeld in situaties waarin achteraf blijkt dat een besluit onjuist is. Met name in geval van zogenaamde ketenbesluitvorming¹ kan een foutief besluit grote gevolgen hebben: zodra een besluit in de keten formele rechtskracht verkrijgt, is het onaantastbaar en zal in opeenvolgende besluiten uitgegaan worden van het eerder genomen, foutieve besluit. Niet zelden komt het voor dat de burger pas in een opeenvolgend besluit geconfronteerd wordt met de gevolgen (denk aan: een vaststellingsbesluit in het kader van een toeslag, dat gevolgd wordt door een invorderingsbesluit). De burger is dan niet meer in staat om rechtsmiddelen aan te wenden tegen het eerdere, incorrecte besluit. Dit kan tot situaties leiden die evident onredelijk of hardvochtig zijn, maar waar vanuit strikt juridisch oogpunt "niets meer aan te doen is". Dit staat haaks op het bieden van maatwerk, waarbij juist van belang is dat de individuele omstandigheden van de betrokken burger worden meegewogen en zoveel als mogelijk gestreefd wordt naar een rechtvaardige uitkomst.

In dit kader past ook een verwijzing naar het zogenaamde "doenvermogen" van de burger. Het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid over dit onderwerp² heeft duidelijk gemaakt dat in wet- en regelgeving nog te vaak wordt uitgegaan van de zelfredzame, rationeel handelende burger, die in actie komt op het moment waarop dat volgens de regels van hem wordt verlangd. Gepleit wordt voor een realistisch burgerperspectief. Deze constatering is van groot belang. Als sprake is van een incorrect besluit, is bijvoorbeeld van belang dat de burger zijn weg in de bezwaar- en beroepsprocedure weet te vinden. Dat dit voor veel burgers niet vanzelfsprekend is kan ertoe leiden dat een bezwaar- of beroepstermijn al dan niet ongemerkt verloopt en een besluit formele rechtskracht verkrijgt. Met de hierna geschetste oplossingsrichtingen wordt gepoogd (meer) rekening te houden met een realistisch burgerperspectief.

3. Wat zijn oplossingsrichtingen?

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

¹ Met ketenbesluitvorming wordt bedoeld op ketens van opeenvolgende zelfstandige besluiten binnen dezelfde rechtsverhouding, waarbij de latere besluiten afhankelijk zijn van de eerdere besluiten. Definitie afkomstig uit: Sanders, "Liever rechtszekerheid dan rechtvaardigheid? De formele rechtskracht bij ketenbesluitvorming in het bestuursrecht", *De toekomst van de formele rechtskracht (VAR preadviezen 162)*, Boom juridisch: Den Haag 2019, p. 79.

² Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, *Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op zelfredzaamheid*, Den Haag: 2017.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

³ Zie in elk geval: Damen, "Op naar 2GST in het bestuursrecht!", *NTB 2020/2*, p. 10-11; Schuurmans, Leijten en Esser 2020, p. 63-65; N. Verheij, Relatief onaantastbaar (oratie), Universiteit Maastricht 2005 (raadpleegbaar via de website van de Universiteit Maastricht), p. 2-4; Scheltema, "Wetgeving in de responsieve rechtsstaat", *Regelmaat 2018 (33)*, p. 124.

⁴ Of dit ook daadwerkelijk het geval zal zijn is uiteraard niet met zekerheid te stellen. De redenen waarom belanghebbenden geen bezwaar- of beroepschrift indienen zijn divers.

⁵ Schuurmans, Leijten en Esser 2020, p. 63.

⁶ Zie voor een dergelijk pleidooi: Koenraad, "De welwillende overheid. Een reactie op de voorstellen van Leo Damen in *NTB 2020/2*", *NTB 2020/52*, p. 122.

⁷ Schuurmans, Leijten en Esser 2020, p. 59-61.

B) De hoorplicht in het bestuursrecht en het leveren van maatwerk

1. De hoorplicht in de Awb

De hoorplichten in de Awb verplichten bestuursorganen om belanghebbenden onder bepaalde omstandigheden in de gelegenheid te stellen een zienswijze in te dienen. De hoorplicht in primo is vooral gericht op de zorgvuldige feitenvaststelling. Het bestuur hoeft alleen te horen wanneer de negatieve beslissing steunt op gegevens over de belanghebbende die niet door de belanghebbende zelf zijn verstrekt of daarvan afwijken. Artikel 4:12 bevat een belangrijke uitzondering: bij financiële beschikkingen hoeft in principe niet gehoord te worden. De hoorplicht in bezwaar heeft zowel een zorgvuldigheids- als een rechtsbeschermingsfunctie. Het bestuursorgaan moet bijna altijd horen voordat op het bezwaar wordt beslist. Daarop bestaan enkele uitzonderingen, onder andere wanneer het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is.

In zaken met een Unierechtelijke component is ook het omvangrijke Europese recht om gehoord te worden van belang. Op grond daarvan moeten belanghebbenden gehoord worden voordat een negatieve beslissing wordt genomen. Het is alleen toegestaan om pas te horen in bezwaar wegens redenen van algemeen belang en als daarnaast een effectief recht op opschorting bestaat.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

⁸ Y.E. Schuurmans, A.E.M. Leijten & J.E. Esser, *Bestuursrecht op Maat* (in opdracht van BZK), Leiden: Universiteit Leiden 2020.

⁹ Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) (2017). *Weten is nog geen doen: een realistisch perspectief op redzaamheid*. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

¹⁰ Schuurmans e.a. 2020, p. 74. Zie ook: K van den Bos & L. van der Velden (2013) *Prettig Contact met de Overheid 4. Legitimiteit van de overheid, aanvaarding van overheidsbesluiten en ervaren procedurele rechtvaardigheid*. Den Haag: Ministerie van BZK.

¹¹ MvT Eerste tranche Awb, p. 103.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

¹² M. Scheltema, 'Wetgeving in de responsieve rechtsstaat', *Regelmaat* 2018(33), afl. 3, p. 130; Schuurmans e.a. 2020, p. 78.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

¹⁴ Kamerstukken II 1993/94, 23700, nr. A, p. 52.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

¹⁵ Kamerstukken II 1993/94, 23700, nr. 3, p. 106, 124-125 en Kamerstukken II 1994/95, 23700, nr. 5, p. 45-46. Zie ook ABRvS 26 oktober 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2840: het bestuursorgaan dient alle relevante omstandigheden te betrekken en te bezien of deze op zichzelf dan wel tezamen met andere omstandigheden, moeten worden aangemerkt als omstandigheden die maken dat van een beleidsregel moet worden afgeweken.

¹⁶ Schuurmans e.a. 2020, p. 46. Zie ook Koenraad 2020, p. 123.

¹⁷ Bijv. ABRvS 16 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:709.

¹⁸ Bijv. A.P. Klap, 'Beleidsregels: een terecht verguisde rechtsfiguur?', in: A.T. Marseille e.a. (red.), 25 jaar Awb.

In eenheid en verscheidenheid, Deventer: Wolters Kluwer 2019.

¹⁹ Schuurmans e.a. 2020, p. 72-73.

JenV/DWJZ
BZK/CZW

Contactpersonen
5.1.2.e
T 5.1.2.e

5.1.2.e
T 5.1.2.e

Datum
21 mei 2021

Aantal bijlagen
4

agenda

Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

Vergaderdatum en -tijd	27 mei 2021, 15.00-16.30 uur
Vergaderplaats	Webex
Aan-/afwezig	Zie deelnemerslijst (bijlage 1)

1. Opening

- Planning kamerbrief

2. Concept verslag 11 mei 2021 (bijlage 2)

3. Inhoudelijke thema's (bijlagen 3 en 4)

- A. Motiveringsbeginsel
- B. Laagdrempelige geschilbeslechting

4. Afsluiting

	Organisatie	Naam
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Binnenlandse Zaken (BZK) / Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
6	Buitenlandse Zaken (BZ)	
7	CAK	
8	CAK	
9	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
10	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
11	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
12	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
13	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
14	Financiën (FIN)	
15	Financiën (FIN)	
16	Financiën (FIN)	
17	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
18	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
19	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
20	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
21	Justitie en Veiligheid (JenV)	
22	Justitie en Veiligheid (JenV)	
23	Justitie en Veiligheid (JenV)	
24	Justitie en Veiligheid (JenV)	
25	Justitie en Veiligheid (JenV)	
26	Justitie en Veiligheid (JenV)	
27	Justitie en Veiligheid (JenV) / Programma Burgergerichte Overheid	
28	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	
29	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)	
30	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	
31	Rijkswaterstaat (RWS)	
32	Sociale Verzekeringsbank (SVB)	
33	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
34	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
35	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
36	Volksgesondheid, Welzijn en Sport (VWS)	
37	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU), Manifestgroep en KleinLef	

* 27 mei verhinderd.

[Redacted text block]

[Redacted section header]

- [Redacted list item]
- [Redacted list item]
- [Redacted list item]

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

Datum

3 juni 2021

verslag

Klankbordgroep Maatwerk in de Awb

Omschrijving	Klankbordgroep Maatwerk in de Awb
Vergaderdatum en -tijd	27 mei 2021, 15.00 – 16.30 uur
Aan-/afwezig	Zie svp deelnemerslijst (bijlage 1)

1. Opening en kennismaking

- Voorzitter heet iedereen welkom en meldt dat de IND het eerste half uur verhinderd is.
- 5.1.2.e neemt namens 5.1.2.e CBR) deel.
- 5.1.2.e Bogt (FIN/DG Belastingdienst) volgt vanaf 1 juli a.s. 5.1.2.e op.
- Planning kamerbrief over de moties en toezeggingen in het kader van de POK.
 - Voorzitter geeft aan dat op 26 mei jl. een concept tekstvoorstel is gestuurd en nodigt de leden van de Klankbordgroep uit om daar vanuit het departement/de organisatie schriftelijk op te reageren.
 - JenV licht het karakter van de kamerbrief volledigheidshalve toe. In alle openheid, de politiek en de POK-discussie neemt geen genoegen met een procedurele brief. Die is reeds in januari en april verstuurd. We ontkomen er niet aan om een inhoudelijk inkijkje te geven in de onderwerpen waar we aan denken. Het karakter van de brief is een stand van zaken; waar wordt aan gedacht en niet meer dan dat. Het is van belang om onszelf genoeg ruimte te laten voor een andere invulling. De passage over de 'vijf punten' is derhalve geen aankondiging van een concrete uitwerking, we zullen daar in de Klankbordgroep nog over verder moeten spreken. De uitkomst kan dan best zijn dat we met bepaalde onderwerpen toch niet verder gaan, bijvoorbeeld omdat draagvlak ontbreekt. Deze insteek is ook bij de betreffende bewindslieden gemarkeerd.
 - Voorzitter geeft aan dat t.a.v. het evenredigheidsbeginsel een globale passage is opgenomen.
 - De bespreking van het definitieve concept van de kamerbrief door de betrokken SG/pSG's staat voor 8 juni a.s. gepland. Voorzitter geeft aan dat het fijn is als we van elkaar weten wat de SG's daar gaan zeggen (bijv. als het veel ruimer of anders moet). Laten we elkaar informeren.
 - 5.1.2.i en 5.2.1

2. Concept verslag van 11 mei 2021

- RWS kon niet bij de vergadering van 11 mei aanwezig zijn, maar heeft vooraf wel schriftelijke input geleverd op de betreffende notities. Voorzitter dankt RWS en geeft aan dat de input wordt betrokken bij de verdere gedachtevorming.
- Tijdens de bijeenkomst van 11 mei is aangekondigd dat er een actiepuntenlijstje wordt gemaakt van de inbreng in de Klankbordgroep. Voorzitter licht toe dat de inbreng op de inhoudelijke thema's in de uitwerking wordt meegenomen. Acties die daar 'buiten' vallen worden apart inzichtelijk gemaakt. Het punt van SZW tijdens de Klankbordgroep van 8 april (wat is de bredere ambitie van de Awb, in welke richting zou de Awb zich moeten ontwikkelen?) zal in de actiepuntenlijst vanaf het verslag van 18 mei worden opgenomen. Het punt van SZW zal worden meegenomen in de kamerbrief die voor het najaar voorzien is.

3. Inhoudelijke thema's

3a) Motiveringsbeginsel

- 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.i en 5.2.1

■

■

■

■

■

■

■

5.1.2.i en 5.2.1

|

|

|

|

|

|

|

|

3b) Laagdrempelige geschilbeslechting

- 5.1.2.i en 5.2.1

|

5.1.2.i en 5.2.1

1

2

3

4

5

6

- 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.i en 5.2.1

4. Rondvraag en afsluiting

- Voorzitter geeft aan dat dit de 5^e Klankbordgroep was en dat in korte tijd over veel onderwerpen is gesproken. Er is een enorme opbrengst.
- We hebben nog een datum voor 3 juni gepland staan, maar er zijn geen onderwerpen die het team BZK/JenV voor dat moment voorzien hebben. De afstemming over de passage voor de kamerbrief vindt nu schriftelijk plaats. Vastgesteld wordt dat de vergadering van 3 juni kan komen te vervallen.
- Na de zomer gaat gewerkt worden aan een conceptwetsvoorstel waar deze Klankbordgroep ook weer belangrijk bij is. Vanaf september/oktober zal weer een aantal bijeenkomsten worden ingepland, met een minder hoge intensiteit dan de afgelopen 1,5 maand. De Klankbordgroep zou 1x per maand of 1x per 6 weken bijeen kunnen komen (**actie JenV/BZK**).
- OCW is benieuwd hoe conclusies getrokken gaan worden, hoe gaat de weging plaatsvinden. Is er een tussenstap voordat er een wetsvoorstel wordt besproken?
- Voorzitter geeft aan dat er heel veel is opgehaald en dat er lijnen/richtingen getrokken moeten worden. Waar gaan we verder mee en wat valt mogelijk af. Het doel is om aan de hand van concrete tekstvoorstellen de uitwerking te bespreken.
- SZW is ook de beleidsdirecties aan het aanhaken om te bespreken wat eventuele wijzigingen concreet kunnen gaan betekenen. Een rode draden notitie over bijv. het evenredigheidsbeginsel aan het einde van de zomer is wat laat. SZW kan zich voorstellen dat een stuk gemaakt wordt om te evalueren wat in de Klankbordgroep gewisseld is. Als dat gedeeld zou kunnen worden zou dat heel fijn zijn.
- Voorzitter zegt een rode draden notitie toe: dit is de koers die we gaan varen en de stappen tussen na de zomer en kerst (**actie JenV/BZK**).
- In de chat WaU: de rode draden notitie kan ook helpen bij het informeren van niet aangesloten uitvoerders. Fijn als dit zou kunnen.
- Voorzitter dankt de leden hartelijk voor de aanwezigheid en inbreng en hoopt iedereen na het zomerreces weer te zien.

Actiepuntenlijst

Nr.	Datum bespreking	Actie	Wie	Wanneer/status
1.	08-04-2021	SZW: wat is de bredere ambitie van de Awb, in welke richting zou de Awb zich moeten ontwikkelen?	Team BZK/JenV	Meenemen in kamerbrief najaar 2021

2.	27-05-2021	Plannen bijeenkomsten voor na het zomerreces	Team BZK/JenV	
3.	27-05-2021	Rode draden notitie	Team BZK/JenV	September

Bijlage 1 Deelnemerslijst Klankbordgroep 'Maatwerk in de Awb'

	Organisatie	Naam
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Binnenlandse Zaken (BZK) / Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
6	Buitenlandse Zaken (BZ)	
7	CAK	
8	CAK	
9	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
10	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
11	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
12	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
13	Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
14	Financiën (FIN)	
15	Financiën (FIN)	
16	Financiën (FIN)	
17	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
18	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
19	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
20	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
21	Justitie en Veiligheid (JenV)	
22	Justitie en Veiligheid (JenV)	
23	Justitie en Veiligheid (JenV)	
24	Justitie en Veiligheid (JenV)	
25	Justitie en Veiligheid (JenV)	
26	Justitie en Veiligheid (JenV)	

27	Justitie en Veiligheid (JenV) / Programma Burgergerichte Overheid	5.1.2.e
28	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	
29	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)	
30	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	
31	Rijkswaterstaat (RWS)	
32	Sociale Verzekeringsbank (SVB)	
33	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
34	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
35	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
36	Volksgesondheid, Welzijn en Sport (VWS)	
37	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU), Manifestgroep en KleinLef	

* 27 mei verhinderd.

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e@minbzk.nl

Datum

28 oktober 2021

agenda

Interdepartementaal overleg maatwerk Awb

Vergaderdatum 22 november 2021

Vergadertijd 9:30 uur-11:30 uur

Locatie Webex

Deelnemers (voorlopig)
aangemeld via save the
date

5.1.2.e

-
- 1. Opening en mededelingen**
 - 2. Voorstelronde**
 - 3. Verslag en actiepuntenlijst bijeenkomst 27 mei 2021**

Ter besluitvorming: vaststellen verslag (graag het vriendelijke verzoek om opmerkingen zoveel als mogelijk schriftelijk vooraf door te geven).

Bijlage: 03. verslag en actiepuntenlijst

- 4. Bespreken kernboodschap wetsvoorstel aanpassing Algemene wet bestuursrecht**

Ter besluitvorming: doelstelling van het agendapunt is gezamenlijk te bepalen wat de hoofdboodschap en "framing" is bij het wetsvoorstel ter uitvoering van de motie Jetten/Marijnissen.

Bijlage: 04. enkele overwegingen van JenV en BZK

5. Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Ter besluitvorming: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de voorgestelde tekst

Bijlage: 05. Tekstvoorstel aanpassing Awb

6. Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Ter besluitvorming: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de voorgestelde tekst.

Bijlage: 06. Tekstvoorstel aanpassing Awb

7. Bespreken verdere proces en planning

Ter bespreking: doelstelling is gezamenlijk inzicht te krijgen in:

- de groslijst aan onderwerpen waar we wel en niet mee doorgaan;
- de door JenV en BZK beoogde stappen en planning.

Verder zijn JenV en BZK benieuwd naar suggesties van de deelnemers voor:

- eventuele aanvulling van de groslijst;
- en manieren waarop we (nog meer) ideeën kunnen binnenhalen die mogelijk bruikbaar zijn in het kader van de motie Jetten/Marijnissen en de kernboodschap van het wetsvoorstel.

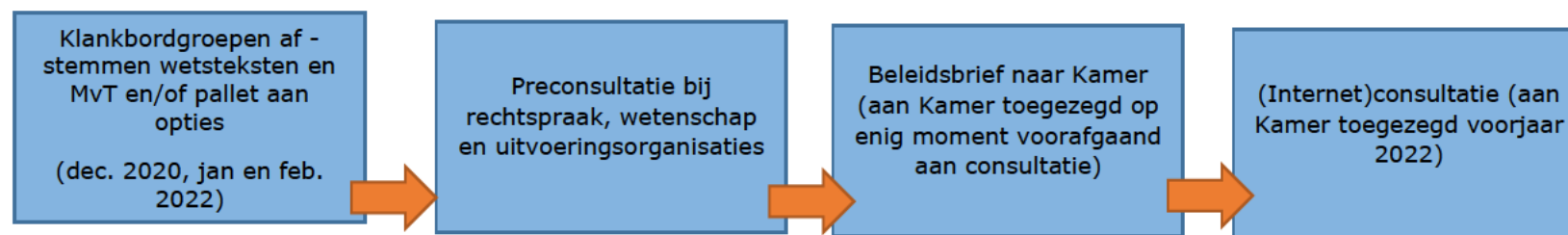
Bijlagen:

07a. Groslijst onderwerpen en hun stand van zaken

07b. Visual processtappen en planning wetsvoorstel tot aan (internet)consultatie toe

8. Rondvraag en sluiting

Schema processtappen wetsvoorstel aanpassing Awb

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e@minbzk.nl

Datum

28 oktober 2021

agenda

Interdepartementaal overleg maatwerk Awb

Vergaderdatum	10 januari 2022
Vergadertijd	9:30 uur-11:30 uur
Locatie	Webex
Deelnemers	Zie lijst vorige bijeenkomst d.d. 22 november

1. Opening en mededelingen

2. Verslag en actiepuntenlijst bijeenkomst 22 november 2021

Ter besluitvorming: vaststellen verslag (graag het vriendelijke verzoek om opmerkingen zoveel als mogelijk vooraf per email door te geven aan 5.1.2.e)

Bijlage: 02. verslag met bijlage

3. Bespreken aanpassing geldschuldentitel

Ter besluitvorming: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de lijn van de voorgestelde tekst.

Bijlagen:

03a. Memo met twee bijlagen (tekstvoorstellen aanpassing Awb)

03b. Evaluatie geldschuldentitel

03c. Verslag pionier traject behoorlijke en effectieve invordering

4. Verdere proces en planning

De volgende data en tijden voor bijeenkomsten van de klankbordgroep zijn op dit moment voorzien:

Datum	Tijdstip	Onderwerp
Maandag 10 januari	9:30 uur -11:00 uur	Geldschulden titel
Maandag 22 januari	9:30 uur -11:30 uur	Verschoonbare termijn overschrijding
Maandag 7 februari	9:30 uur – 11:30 uur	Overgebleven thema's (zie groslijst)

Datum
28 oktober 2021

Maandag 14 februari	9:30 uur – 11:30 uur	Overgebleven thema's (zie groslijst)
---------------------	----------------------	---

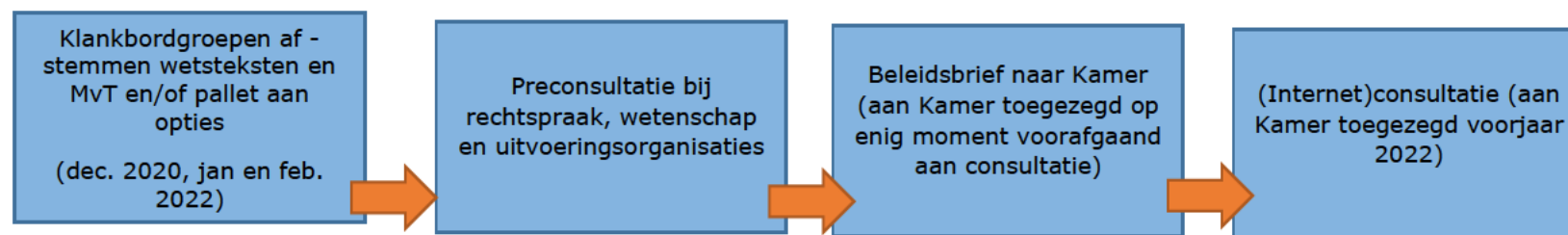
Bijlagen:

04a. Visual processtappen en planning wetsvoorstel tot aan
(internet)consultatie toe

04b. Planning agendering onderwerpen en bijbehorende klankbordgroep
data

5. Rondvraag en sluiting

Schema processtappen wetsvoorstel aanpassing Awb

Van: 5.1.2.e
Aan:
Cc:
Onderwerp: RE: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb (maandag 10 januari 2022 9:30 uur – 11:00 uur).
Datum: zaterdag 8 januari 2022 18:41:16
Bijlagen: [Input bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb maandag 10 januari 2022.docx](#)

Hai 5.1.2.e

Hierbij stuur ik schriftelijk de input van Burgergerichte Overheid voor het maatwerkoverleg van ma as toe.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

.....
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Rechtsbestel
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag | N19
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag T 5.1.2.e

.....
5.1.2.e @minjenv.nl
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ik werk op 5.1.2.e

-
Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>
Verzonden: woensdag 15 december 2021 16:16
Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minezk.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>;
5.1.2.e @nvwa.nl>; 5.1.2.e
@minbuza.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minvws.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e
@hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e
@minsw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e
@minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>;
5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minvws.nl>;
5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e
@uwv.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>;
5.1.2.e @svb.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>;
5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minocw.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>
cc: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Onderwerp: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb
(maandag 10 januari 2022 9:30 uur – 11:00 uur).

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de **vergaderstukken voor de klankbordgroep maatwerk Awb van maandag 10 januari 2022, 9:30 – 11:00 uur**. Deze bijeenkomst staat in het teken van de **geldschuldentitel**.

Mijn collega 5.1.2.e zal een vergaderverzoek met WebEx doen uitgaan aan de deelnemers van de vorige keer (zie bijlage bij het verslag, waarop we nadien enkele updates hebben ontvangen).

Tot in het nieuwe jaar en met vriendelijke groet,

5.1.2.e

namens 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T. 5.1.2.e
5.1.2.e @minbzk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Van: 5.1.2.e (Sociale Verzekeringsbank)
Aan: 5.1.2.e
Cc:
Onderwerp: Vragen ter verduidelijking over maatwerk Awb (maandag 10 januari 2022 9:30 uur – 11:00 uur).
Datum: vrijdag 7 januari 2022 16:10:49

Beste 5.1.2.e,

Naar aanleiding van de toegezonden stukken heb ik twee algemene vragen ter verduidelijking die jullie aan het begin van de bespreking van 'Document 03a. bijlage 1' mogelijk al zouden kunnen aanstippen:

- **Woo 5.1.2.i en 5.2.1**

- [Redacted]

Ik kan me voorstellen dat deze vragen ook bij collega's van andere bestuursorganen leven en daarom leek het me handig om aan het begin van de bespreking van de voorstellen hierop in te gaan.

Daarnaast heb ik nog twee meer technische opmerkingen die ik alleen via deze mail met jullie deel:

- **Woo 5.1.2.i en 5.2.1**

- [Redacted]

Tot maandag!

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Directie Strategie, Recht en Communicatie
Afdeling Juridisch Beleid en Beroep, team Recht en Beleid
T 5.1.2.e M 5.1.2.e

Van: **5.1.2.e** [@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)>

Verzonden: maandag 20 december 2021 11:16

Aan: **5.1.2.e** [@svb.nl](mailto:5.1.2.e@svb.nl)>

cc: **5.1.2.e** [@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)>

Onderwerp: RE: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb
(maandag 10 januari 2022 9:30 uur – 11:00 uur).

Beste **5.1.2.e**

Je hebt helemaal gelijk, het moet zijn: maandag 24 januari. Goed dat je het opmerkt.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: **5.1.2.e** [@svb.nl](mailto:5.1.2.e@svb.nl)>

Verzonden: donderdag 16 december 2021 14:00

Aan: **5.1.2.e** [@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)>

Onderwerp: RE: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb
(maandag 10 januari 2022 9:30 uur – 11:00 uur).

Beste **5.1.2.e**,

Dank voor de stukken. In de agenda stond het volgende overzichtje met data. Alleen valt 22 januari op een zaterdag. Wordt mogelijk maandag 24 januari bedoeld?

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Datum	Tijdstip	Onderwerp
Maandag 10 januari	9:30 uur -11:00 uur	Geldschulden titel
Maandag 22 januari	9:30 uur -11:30 uur	Verschoonbare termijn overschrijding
Maandag 7 februari	9:30 uur – 11:30 uur	Overgebleven thema's (zie groslijst)
Maandag 14 februari	9:30 uur – 11:30 uur	Overgebleven thema's (zie groslijst)

Van: **5.1.2.e** [@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)>

Verzonden: woensdag 15 december 2021 16:16

Aan: **5.1.2.e** [@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)>; **5.1.2.e**

[@minezk.nl](mailto:5.1.2.e@minezk.nl)>; **5.1.2.e** [@rvo.nl](mailto:5.1.2.e@rvo.nl)>;

5.1.2.e [@nvwa.nl](mailto:5.1.2.e@nvwa.nl)>; **5.1.2.e**

[@minbuza.nl](mailto:5.1.2.e@minbuza.nl)>; **5.1.2.e** [@minfin.nl](mailto:5.1.2.e@minfin.nl)>; **5.1.2.e**

5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minvws.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e
@hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e
@minszw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e
@minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>;
5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minvws.nl>;
5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e
@uwv.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>;
5.1.2.e @syb.nl>; 5.1.2.e
@duo.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e
@minocw.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>
cc:5.1.2.e @minbzk.nl>

Onderwerp: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb
(maandag 10 januari 2022 9:30 uur – 11:00 uur).

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de **vergaderstukken voor de klankbordgroep maatwerk Awb van maandag 10 januari 2022, 9:30 – 11:00 uur**. Deze bijeenkomst staat in het teken van de **geldschuldentitel**.

Mijn collega 5.1.2.e zal een vergaderverzoek met WebEx doen uitgaan aan de deelnemers van de vorige keer (zie bijlage bij het verslag, waarop we nadien enkele updates hebben ontvangen).

Tot in het nieuwe jaar en met vriendelijke groet,

5.1.2.e

namens 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T. 5.1.2.e
5.1.2.e @minbzk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die voortvloeit uit het gebruik van elektronisch verzonden berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e@minbzk.nl

Datum

28 oktober 2021

agenda

Interdepartementaal overleg maatwerk Awb

Vergaderdatum	24 januari 2022
Vergadertijd	9:30 uur-11:30 uur
Locatie	Webex
Deelnemers	Zie lijst vorige bijeenkomst d.d. 10 januari

1. Opening en mededelingen

2. Verslag en actiepuntenlijst bijeenkomst 22 november 2021

Ter besluitvorming: vaststellen verslag (graag het vriendelijke verzoek om opmerkingen zoveel als mogelijk vooraf per email door te geven aan 5.1.2.e)

Bijlage:

02a. verslag met bijlage

02b. Kamervragen Van Dijk en Palland

02c. Kamervragen Arib

02d. zie tevens bijgevoegd het verslag van de bijeenkomst van 22 november (aangepast zoals besproken)

3. Bespreken aanpassing artikel 6:11 Awb

Ter besluitvorming: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de lijn van de voorgestelde tekst.

Bijlagen:

03. Tekstvoorstel

4. Verdere proces en planning

De onderstaande data en tijden voor bijeenkomsten van de klankbordgroep zijn op dit moment voorzien. Vz zal tevens ingaan op per mail door collega's van het UWV gestelde vragen over de meer specifieke inrichting van het proces (en bijv. planning uitvoeringstoetsen).

Datum	Tijdstip	Onderwerp
-------	----------	-----------

Datum
28 oktober 2021

Maandag 24 januari	9:30 uur -11:30 uur	Verschoonbare termijn overschrijding
Maandag 7 februari	9:30 uur – 11:30 uur	Overgebleven thema's (zie groslijst)
Maandag 14 februari	9:30 uur – 11:30 uur	Overgebleven thema's (zie groslijst)

Bijlagen:

04a. Visual processtappen en planning wetsvoorstel tot aan (internet)consultatie toe

04b. Planning agendering onderwerpen en bijbehorende klankbordgroep data

5. Rondvraag en sluiting

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e@minbzk.nl

Datum

22 november 2021

verslag

Klankbordgroep maatwerk in de Awb

Omschrijving	Klankbordgroep 'Maatwerk in de Awb'
Vergaderdatum en -tijd	22 november 2021, 09:30 – 11:30
Plaats	Webex
Deelnemers	Zie bijlage

1. Opening en mededelingen

- Voorzitter 5.1.2.e (BZK) heet iedereen welkom en meldt dat OCW zich heeft afgemeld maar schriftelijke opmerkingen heeft doorgestuurd.
- Er vindt een korte terugblik plaats op de vorige klankbordgroep die door 5.1.2.e werd voorgezeten. JenV en CZW zijn verder gegaan met het ontwikkelen van de eerste artikelen en toelichting op het wetsvoorstel.
- De voorzitter vraagt of iemand nog opmerkingen en/of vragen heeft over de overleggen van voor de zomer.
- 5.1.2.e (EZK) heeft een vraag. 5.1.2.e sluit incidenteel voor deze keer aan en is vanuit EZK betrokken bij het hardvochtigheden onderzoek. Zij vraagt zich af hoe het proces omtrent het hardvochtigheden onderzoek verder vorm gaat krijgen.
- 5.1.2.e (BZK) merkt op dat het Awb maatwerk voorstel en het hardvochtigheden onderzoek met elkaar te maken hebben, maar tot nu toe zijn behandeld als twee separate projecten. De stand van zaken op dit moment is dat er een concept Kamerbrief is opgemaakt en de Kamer uiterlijk in het najaar zal worden geïnformeerd. Bijna alle departementen zijn in de fase beland dat ze de resultaten van het onderzoek kunnen gaan analyseren.

2. Voorstelronde

3. Verslag en actiepuntenlijst bijeenkomst 27 mei 2021

- Er zijn geen opmerkingen, het verslag wordt vastgesteld.

4. Bespreken kernboodschap wetsvoorstel aanpassing Algemene wet bestuursrecht

- De voorzitter vraagt of er opmerkingen en/of vragen zijn over bijlage 4 waar de gedachten van JenV en BZK over de kernboodschap van het wetsvoorstel in zijn opgenomen. De hoofdvraag aan de deelnemers is wat de kernboodschap van het wetsvoorstel zou moeten zijn en hoe zou je dit

vervoorden in de toelichting. De voorzitter is benieuwd wat de andere deelnemers hiervan vinden/ hier tegen aan kijken.

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

terwijl de wetgeving democratisch tot stand is gekomen. Dit blijft een ingewikkeld onderwerp.

- 5.1.2.e (DUO) wil daarop aanhaken. In de rechtspraak wordt te pas en onpas het evenredigheidsbeginsel toegepast. De rechters vullen het in zoals zij denken dat het rechtvaardig is. De oorsprong van wetgeving komt steeds meer op losse schroeven te staan en de Awb wordt daar veelvuldig voor 'gebruikt'.
- 5.1.2.e (WaU) wil nog een opmerking maken. Soms wordt het begrip 'ongelijkheidscompensatie' genoemd. Dat komt soms voor in het bewijsrecht, maar soms zie je het ook in het materieel recht. Dat zie je ook bij de toepassing van het evenredigheidsbeginsel. Het is goed om dit in het achterhoofd te houden. De vraag rijst: in hoeverre moet je de burger een extra stap tegemoet komen die een achterstand heeft in kennis?
- De voorzitter vraagt of iemand van het JenV/BZK maatwerk team een korte samenvatting kan geven wat er is besproken op de heidag om de vragen die tot nu toe zijn gesteld te beantwoorden.
- 5.1.2.e (JenV) geeft een reactie. Ze begrijpt de opmerkingen wel, maar stelt ook een tegenvraag aan degenen die hebben gesproken: in hoeverre verwacht je van de Awb dat deze dusdanig leidend is dat de Awb de sectorale wetgeving tot een bepaalde richting dwingt? Wij denken dat dat zo is, maar merken in wetgevingstoetsing of wetgevingstrajecten dat dat minder zo gevoeld wordt. Het is niet duidelijk of de kernboodschap die hier nu wordt gepresenteerd daar verandering in gaat brengen. 5.1.2.e denkt dat dat een breder traject is. Hetzelfde geldt voor het 'verleiden' van bestuursorganen om meer maatwerk te leveren. Dat zit (nog) niet in de kernboodschap die we nu willen verkondigen. Heel veel is al mogelijk en de vraag is: in hoeverre staat de Awb daar nu aan in de weg? Wat helpt onze kernboodschap/dit wetsvoorstel om dat verder te brengen? Het is wel goed om deze punten nu te bespreken. Wat op de heidag besproken is dat we niet voor wonderen moeten gaan met dit wetsvoorstel. De opmerking van 5.1.2.e dat de motie van Jetten/Marijnissen heel duidelijk met een zekere oplossingsrichting komt is waar, maar met dit wetsvoorstel worden niet alle punten in de motie verwerkt. 5.1.2.e denkt niet dat de Awb dusdanig slecht in elkaar zit dat alle problemen die nu spelen, te wijten zijn aan de Awb/ op te lossen zijn met wijzigingen aan de Awb.
- 5.1.2.e (SZW) maakt een opmerking. Eerst moet je definiëren waar je heen wil naar aanleiding van de POK en in het licht van de motie, vervolgens moet je kijken naar bijzondere wetgeving en de verhouding tot de Awb. Dat moet gezamenlijk bekeken worden. Hier moet je over nadenken. Mogelijk moet dit niet te instrumenteel worden aangepakt. Met de Awb aanpassen los je niet alles op.
- De voorzitter vraagt of de BZK-collega's nog een aanvulling hierop hebben.
- 5.1.2.e (BZK) heeft een opmerking. Heeft de wetgever bij POK wel gewild wat er is gebeurd? Je moet erover nadenken of de wetgever bepaalde effecten heeft bedoeld en hier goed naar kijken. De ontwikkelingen die er nu er zijn, zijn een reactie hierop. We moeten kijken of de wetten op alle situaties toegesneden. Een vervolgvraag zou zijn: hoe gaan we hiermee om?
- 5.1.2.e (JenV) maakt een opmerking. Met dit wetgevingstraject zijn we onderdeel van een groter geheel. Er moeten veel verschillende dingen

gebeuren. Het kader waarin dit wetsvoorstel staat en de toelichting die wij hierbij geven, daar moeten we ons niet groter maken dan we zijn. We moeten niet meer problemen 'binnenhalen' dan wij aankunnen.

- 5.1.2.e(BZK) geeft een reactie. Dit wetsvoorstel moet je in samenhang zien met de ontwikkelingen.
- De voorzitter komt nog terug op de reactie dat er een discrepantie is tussen het mensbeeld binnen de Awb en de werkelijkheid. In onze gedachte was het een soort van volgorde: heel veel wetgeving gaat uit van een rationele burger, maar inmiddels zie je dat het in de praktijk niet zo werkt. Het mensbeeld als uitgangspunt nemen bij het wetsvoorstel vonden wij sterk, omdat je hiermee laat zien dat je misschien niet alle problemen met het wetsvoorstel gaat oplossen, maar dat het wetsvoorstel wel een belangrijke bijdrage kan leveren aan een Awb die meer is toegesneden op de werkelijkheid.
- 5.1.2.e(JenV) heeft een aanvulling daarop. Er wordt nu gesproken van een tegenstelling, maar de meeste wetgeving, ook de Awb, kan nog steeds blijven uitgaan van een rationeel mensbeeld in heel veel situaties. Toch zijn er mensen voor wie dat niet zo is, mogelijk moet je daar meer rekening mee moeten houden. In hoofdzaak heeft de Awb een ordende rol. Voor bepaalde mensen kunnen hierop uitzonderingen mogelijk zijn. 5.1.2.e is van mening dat het niet gaat om een tegenstrijdigheid, maar een verfijning die in de praktijk nodig blijkt te zijn.
- De voorzitter geeft aan dat er in de chat nog twee opmerkingen zijn. 5.1.2.e (SVB) wijst op het proefschrift van 5.1.2.e wat gaat over relationeel bestuursrecht. Ook was er een eerdere opmerking dat zag op de relatie overheid/burger in de Awb. 5.1.2.e (RWS) is het helemaal eens met 5.1.2.e reflectie.

5. Bespreken voorgestelde aanpassing artikel 4:84 Awb (afwijken van beleidsregels bij onevenredigheid)

- De voorzitter vraagt of iemand van het JenV-BZK maatwerkteam een inleiding kan geven op het onderwerp. De voorgestelde aanpassing van artikel 4:84 Awb en toelichting hierop is gemaakt door 5.1.2.e die nu een andere functie heeft.
- 5.1.2.e(JenV) geeft een inleiding. In een eerdere bijeenkomst is besproken of dit een aanpassing die te overwegen is. Bij de meeste aanwezigen van de bijeenkomst was het geluid positief en de gedachte aanwezig dat dit in de praktijk zou kunnen leiden tot meer evenredigheid. 5.1.2.e hoort graag de reacties op het voorstel.
- De voorzitter geeft aan dat OCW schriftelijk heeft aangegeven dat zij zich kunnen vinden in de aanpassing van het wetsartikel.
- 5.1.2.e(EZK) vraagt zich af hoe vernieuwend deze aanpassing van het wetsartikel is. Hij vraagt zich af of dit niet de codificatie is van de jurisprudentie sinds 2016.
- 5.1.2.e(JenV) reageert hierop. Het wetsvoorstel is niet dusdanig vernieuwend. In de jurisprudentie is er in ieder geval al een mogelijkheid gevonden door de rechtspraak bij omstandigheden die wel zijn opgenomen in het opstellen van de beleidsregels, toch als zodanig nog bijzondere omstandigheden zijn en aanleiding zijn om van de beleidsregel af te wijken. 5.1.2.e hoort graag van de anderen of zij denken dat de voorwaarde 'bijzondere omstandigheden' bij het wijzigen van beleidsregels in de praktijk zou kunnen leiden tot meer evenredigheid. In hoeverre levert dit een probleem in het kader van het gelijkheidsbeginsel?

Hier moet een evenwicht in worden gevonden. 5.1.2.e vraagt of anderen een voorbeeld hebben.

- 5.1.2.e (IND) heeft een voorbeeld. In het vreemdelingenrecht gaan besluiten vaak over toelating en uitzetting en dit zijn impactvolle besluiten die al gauw als onevenredig worden ervaren door belanghebbenden. Een voorbeeld hiervan is de kinderpardonregeling. Dit is een beleidsregel waarin staat dat alle kinderen die voor een bepaalde datum in Nederland waren en minstens vijf jaar in Nederland zijn verbleven, een pardon krijgen. De termijn van vijf jaar is een harde termijn. In de praktijk wordt hier veelvuldig op geprocedeerd, bijvoorbeeld als een kind vier jaar en 9 maanden in Nederland heeft verbleven. Er wordt hierbij veelvuldig een beroep gedaan op artikel 4:84 Awb. Tot nu toe wordt bij de beoordeling vastgesteld dat de bijzondere omstandigheden die worden aangevoerd, geen verband houden met de ratio van de kinderpardon regeling. Daarom wordt het niet gehonoreerd. 5.1.2.e vraagt zich af wat er gaat gebeuren op het moment dat het niet meer om de bijzondere omstandigheden gaat, maar puur om de evenredigheid? Medewerkers worstelen al langer met deze vraag. 5.1.2.e refereert aan zijn eerdere opmerking dat de Awb mogelijk gebruikt gaat worden als correctiemechanisme op politieke besluitvorming.
- Hierop merkt 5.1.2.e (BZK) op dat de evenredigheidstoets blijft gelden, ook bij het afwijken van beleidsregels. Dit element blijft dus bestaan onder het nieuwe wetsartikel. Bij de evenredigheidstoets wordt altijd gekeken naar de doel van de wet/de regeling.
- 5.1.2.e (JenV) merkt daarnaast op dat wat er nu wegvalt, de bijzondere omstandigheden, in het verleden te vaak is gebruikt. Mogelijk hoeft die afweging niet meer gemaakt te worden met het nieuwe wetsartikel. Natuurlijk moet er een afweging gemaakt of het niet onevenredig is in verhouding tot de te dienen doelen. Het doel moet goed beargumenteerd kunnen worden.
- 5.1.2.e (SZW) merkt op dat een beleidsregel zijn doel niet voorbij moet streven. Beleidsregels staan voor consistentie en kenbaarheid van het beleid extern. In de praktijk blijken de beleidsregels als een soort van pseudo wetgeving te functioneren. 5.1.2.e vraagt zich af op basis van welke bevoegdheid de kinderpardon regeling is gebaseerd?
- 5.1.2.e (IND) antwoordt hierop: de discretionaire bevoegdheid.
- 5.1.2.e (SZW) merkt op dat de bijzondere omstandigheden altijd een lastig criterium is geweest. De ene keer wordt het getoetst, een andere keer niet. Als de burger binnen een situatie van een beleidsregel valt, dan is het duidelijk. Daar kan de burger zijn rechtspositie op baseren, maar dat kan niet als een andersoortig situatie aan de hand is. Dat past binnen het karakter van een beleidsregel.
- 5.1.2.e (UWV) merkt op dat het UWV geen probleem heeft met het afwijken van beleidsregels in gewone gevallen. Kanttekening is wel dat het niet zo moet zijn dat er een gepubliceerde beleidsregel is en achter de schermen regelmatig van die regel afgeweken wordt. Er is dus eigenlijk een waarborg nodig dat als in niet bijzondere gevallen vaker dan tijdelijk wordt afgeweken van beleid, dat zo transparant en consistent mogelijk gebeurt, door consistent te handelen en door zo snel mogelijk het beleid aan te passen. Een dergelijke waarborg is lastig in te richten, misschien kan dit alleen met een instructienorm.
- 5.1.2.e (SVB) wil reageren. Zij wil een aanvulling geven op wat 5.1.2.e eerder heeft verteld over het afwegen van belangen bij beleid. Bij de SVB

is er in wetgeving veelvuldig sprake van open normen. Het gaat dus veel om interpreterend wetgevingsbeleid. Op het eerste gezicht lijkt een inherente afwijkingsbevoegdheid gek, aan de andere kant is dit punt wel goed uitgelegd in de oorspronkelijke uitleg van artikel 4:84 Awb. De inherente afwijkingsbevoegd kan ook van toepassing zijn bij interpreterend wetgevingsbeleid. Het zit er met name in hoe de rechter dit toetst. 5.1.2.e denkt dat dit een element is wat in de praktijk fout zou kunnen gaan.

- De voorzitter vraagt of er nog andere reacties zijn op het voorstel.
- 5.1.2.e (JenV) heeft nog een vraag. 5.1.2.e vraagt zich bij elk artikel af of het geschreven is voor een bestuursorgaan of voor de rechtszekerheid voor de burger? Ze doet een suggestie dat het mogelijk wat duidelijker moet worden in de toelichting op het wetsvoorstel voor wie het is geschreven en wat de bedoeling is van een artikel.
- De voorzitter vraagt: als deze opmerking wordt toegepast op dit artikel, hoe zou deze eruit komen te zien? De voorzitter vraagt of 5.1.2.e (JenV) deze vraag kan beantwoorden.
- 5.1.2.e (JenV) antwoordt hierop dat de inrichting van de Awb in de eerste instantie meer gericht is op het bestuursorgaan, maar het ook wat oplevert voor de burger. In de toelichting kan het burgerperspectief mogelijk sterker tot uitdrukking komen. Dit is een punt dat zal worden meegenomen in een vernieuwde versie.
- De voorzitter vraagt of er verder nog opmerkingen zijn.
- 5.1.2.e (UWV) merkt op dat een lastig aspect van het evenredigheidsbeginsel het specialiteitsbeginsel is. Het evenredigheidsbeginsel is beperkend als je het hebt over de bescherming van de burger. Vaak wordt van alles opgehangen aan het evenredigheidsbeginsel, maar vaak gaat het niet alleen daarover. Je kan toetsen aan meerdere waarden.
- 5.1.2.e (BZK) merkt op dat het specialiteitsbeginsel zich vooral richt op belangen die in positieve zin aan een besluit bij kunnen komen. Dit zou geen probleem moeten zijn. 5.1.2.e is van mening dat het specialiteitsbeginsel een belangrijke waarde is. De bedoeling van de wetgever moet leidend zijn. Vervolgens kunnen er omstandigheden zijn die de uitkomst hiervan veranderen. Die verhouding moet aangepakt worden.
- In de chat verwijst 5.1.2.e (SVB) naar de toelichting van artikel 4:84 Awb.

6. Bespreken voorgestelde aanpassing artikel 3:47 eerste lid Awb (uitbreiding motiveringsplicht)

- De voorzitter gaat over naar punt 6 op de agenda en vraagt of 5.1.2.e (BZK) dit punt wil toelichten.
- 5.1.2.e licht dit punt toe. In de vorige klankbordgroepen is al over dit voorstel gesproken, mogelijke wijzigingen in de motiveringsplicht in de Awb. Er is onder andere gesproken over het opnemen van de beoordelingstap bij de motivering. Daar was toen niet veel animo voor. Dit is een alternatief voorstel en 5.1.2.e is benieuwd wat de reacties zijn op dit voorstel. Dit voorstel geeft geen nieuwe verplichting: dit wordt toegelicht in de motivering.
- De voorzitter vraagt of iemand anders van de BZK collega's nog toevoegingen heeft. Hierop merkt 5.1.2.e op dat in de literatuur dit

onderwerp als belangrijk wordt ervaren bij het leveren van maatwerk en het daarom vanuit BZK een impuls heeft gekregen.

- De andere deelnemers worden in de gelegenheid gesteld om een reactie te geven op het voorstel.
- 5.1.2.e(IenW) heeft twee vragen. De eerste vraag ziet op de reikwijdte van het begrip 'begrijpelijkheid'. Ter onderbouwing van een besluit is er een motivering. De vraag ziet erop of de begrijpelijkheid gaat om de omliggende stukken die motivering behoeven of alleen het besluit zelf. Moeten bijvoorbeeld onderliggende milieukundige rapporten ook begrijpelijk worden gemaakt? De tweede vraag ziet op de 'belanghebbenden': gaat het om de modelburger of zijn er meer specifieke rechten die je hieraan kunt ontleen, bijvoorbeeld als je een visuele handicap hebt of een andere taal spreekt?
- 5.1.2.e (FIN) heeft een vraag. De term begrijpelijkheid wordt gekoppeld aan de belanghebbende. 5.1.2.e vraagt zich af of je moet kijken naar wat voor belanghebbende het is en hoe kan worden ingeschat wie het besluit krijgt. Voor bestuursorganen is dit een behoorlijke klus. Qua idee is 5.1.2.e voorstander.
- 5.1.2.e(EZK) vraagt zich af of je met deze formulering niet de motivering afzwakt. De motivering is belangrijk voor de burger in het gerechtelijk proces. Dat een motivering deugdelijk moet zijn, moet terug komen in het besluit. Als je de motivering nu als het ware 'uitkleedt', schiet je dan niet je doelen voorbij? Kan de tekst van nu niet beter worden aangevuld met 'deugdelijke en begrijpelijke' motivering?
- 5.1.2.e(IND) merkt op dat in de praktijk blijkt dat als je de motiveringsplicht uitbreidt, een ambtenaar in zekere zin gedwongen wordt om na te gaan of een besluit inhoudelijk klopt. Het komt de besluitvorming dus ten goede. 5.1.2.e is voorstander van dit voorstel.
- 5.1.2.e (SZW) geeft een reactie op 5.1.2.e(EZK). Dat een voorschrift een deugdelijke motivering behoeft, blijft. Het wordt aangevuld met een begripelijkheidsvereiste. Dit is een aanpassing van artikel 3:47, eerste lid, Awb.
- 5.1.2.e (JenV) merkt op dat je dit voorstel ook in het vereiste van een bezwaarclausule zou kunnen lezen. Ze vraagt zich af op dit artikel niet bij artikel 3:46 Awb hoort.
- 5.1.2.e (RWS) vraagt zich af of het taalkundig klopt wat er staat: staat er nu niet dat de vermelding begrijpelijk moet zijn? Daarnaast vraagt ze zich af of het niet hoort bij artikel 3:46 Awb.
- 5.1.2.e (UWV) sluit zich aan bij het standpunt van 5.1.2.e Hij merkt op dat informatie gelaagd kan worden aangeboden, bijvoorbeeld met meer verwijzingen naar het internet. In het voorstel staat dat er mag worden uitgegaan van de gemiddelde belanghebbende. 5.1.2.e merkt op dat dit mogelijk wat te hoog is ingeschaald. Je kan je beter richten op een lager niveau dan gemiddeld, anders is het alsnog voor veel mensen niet begrijpelijk.
- 5.1.2.e (SZW) stelt dat vanuit SZW dit voorstel wordt ondersteund. Zij vraagt zich nog het volgende af. In het voorstel wordt uitgegaan van de gemiddelde belanghebbende. Hoe verhoudt de gemiddelde belanghebbende zich tot maatwerk? Daarnaast stelt ze de vraag of begrijpelijke communicatie niet al het uitgangspunt is bij contact tussen de overheid en burger. Kan begrijpelijke communicatie niet een plaats krijgen in hoofdstuk 2 van de Awb? De laatste vraag ziet erop hoe de

belanghebbende betrokken is bij het proces en hoe het bestuursorgaan omgaat met diens inbreng?

- 5.1.2.e (CBR) stelt een vraag die aansluit bij de vraag van 5.1.2.e Is er nog nagedacht of de term 'redelijkerwijs' in de tekst moet voorkomen of niet?
- De voorzitter vraagt of er een reactie kan worden gegeven vanuit het JenV-BZK maatwerk team. Die term werd gebruikt in de memorie van toelichting bij de motiveringsplicht in de Awb.
- 5.1.2.e (BZK) beantwoordt zo veel mogelijk van de vragen die zijn gesteld. 5.1.2.e legt eerst uit wat onder de 'gemiddelde' belanghebbende wordt verstaan. Dit brengt tot uitdrukking dat je niet van elk individueel burger kan weten wat voor hen een begrijpelijke motivering is. In die zin mag je als bestuursorgaan abstraheren wat een gemiddelde burger is. Daarnaast hebben bestuursorganen verschillende doelgroepen waar zij mogelijk hun communicatie op kunnen aanpassen. Dit is een punt dat in de toelichting verduidelijkt zal worden.
Daarnaast is er een vraag gesteld over de plek van de begrijpelijkheidseis. Het JenV-BZK maatwerk team heeft nagedacht over zowel artikel 3:46 als 3:47 Awb. Er kan nog een keer worden gekeken of het in artikel 3:46 zou kunnen. Het is niet de bedoeling om af te doen aan de deugdelijkheid van de motivering. Voor de rechterlijke toetsing is het van belang dat de motivering deugdelijk is, voor de burger is het begrijpelijkheidsvereiste wellicht wat meer van belang.
- 5.1.2.e (BZK) merkt op dat in hoofdstuk 2 al een bepaling komt over communicatie in het wetsvoorstel 'Elektronisch bestuurlijk verkeer'. Volgens 5.1.2.e ligt in artikel 3:46 Awb de opdracht besloten en in artikel 3:47 Awb hoe je deze moet uitvoeren.
- 5.1.2.e (BZK) geeft een reactie op 5.1.2.e (RWS). Bij de motivering gaat het niet alleen om de wijze van vermelding, maar inhoudelijk moet de motivering ook begrijpelijk zijn. In sommige trajecten zou het mogelijk ook goed zijn om het proces en de input van belanghebbenden erbij te vermelden.
- De voorzitter heeft een vraag aan 5.1.2.e (BZK). Klopt het dat uit onderzoek is gebleken dat acceptatie van bijvoorbeeld een beslissing ten nadele van de burger eerder voorkomt als mensen inzicht krijgen in het proces van besluitvorming? 5.1.2.e beantwoordt dit bevestigend. Uit een procedurele rechtvaardigheidsonderzoek blijkt dat dit een van de belangrijkste elementen is. Mensen willen gehoord worden, maar ook betrokken zodat ze beter zicht hebben op wat de gevolgen zijn van een besluit.
- 5.1.2.e (BZK) stelt dat dit niet onder de motivering valt, maar onder de zorgvuldige voorbereiding van een besluit. De motivering is de inhoudelijke redenering die een besluit moet dragen. Dat zegt iets over de zorgvuldige totstandkoming van een besluit, maar niet zozeer over de inhoud. Wat 5.1.2.e zegt is heel belangrijk, maar 5.1.2.e zou dit los willen zien van de motivering.
- 5.1.2.e (RVO) wil daar een aanvulling op geven. De kernwaarde van de Awb is dat het voor de burger is en dit is een essentieel onderdeel ervan. Het gaat om het begrijpen van de motivering wat eerder zal leiden tot acceptatie van een besluit. In de uitvoering kan je hier aan bij dragen, bijvoorbeeld door een telefoonnummer op te nemen zodat de burger zich kan melden als hij het besluit niet begrijpt. 5.1.2.e is voorstander van dit voorstel.
- 5.1.2.e (JenV) vraagt zich, net als 5.1.2.e af of je dit punt niet algemener in hoofdstuk 2 van de Awb moet regelen. 5.1.2.e verwees naar de bepaling in

het wetsvoorstel van elektronisch verkeer, maar 5.1.2.e merkt op dat dit niet helemaal hetzelfde is. 5.1.2.e vraagt zich af hoe anderen over deze suggestie van een algemenere bepaling in hoofdstuk 2 Awb opnemen.

- 5.1.2.e (SZW) lijkt het goed om naar een bredere verplichting te kijken, wat ook enigszins in lijn is met bijvoorbeeld Europees consumentenrecht.
- 5.1.2.e (BZK) merkt op dat op de heidag ook over Europees recht is gesproken. In het Europees recht komt het regelmatig voor dat in verordeningen dergelijke zorgplichten staan of heel expliciet dat iets begrijpelijker moet zijn, wat heel specifiek is.
- 5.1.2.e (IND) heeft het over 'mentaliseren'. Hij bedoelt hiermee dat in de discussies omtrent menselijke maat hij de behoefte voor verandering zo verwoordt dat het bestuursorgaan zich moet verplaatsen in de positie van de burger. Een belangrijke vraag is of je iets van iemand had kunnen verwachten. Het gaat om doen vermogen. De ervaring van 5.1.2.e is dat mensen dan op het spoor komen waar ze zich verplaatsen in een ander. In de motivering zie je dit vaak wel terug (maar dit hoeft niet te leiden tot een andere beslissing). Met deze gedachtegang zou het artikel mogelijk beter in hoofdstuk 2 van de Awb passen.
- 5.1.2.e (JenV) vraagt zich af hoe je in het licht van dit wetsvoorstel omgaat met automatisch primaire beslissingen? Zij vraagt zich af of we bestuursorganen niet kunnen wijzen naar de taalniveaus in Nederland en dat zij hun besluit daarop aanpassen. 5.1.2.e merkt op dat er hier mogelijk al systemen voor zijn. 5.1.2.e (IenW) merkt in de chat op dat taalniveau C1 vaak wordt genoemd.
- De voorzitter kan zich voorstellen dat uitvoeringsinstanties hier al mee bezig zijn. Op deze vraag zal later nog worden teruggekomen. De voorzitter stelt voor om terug te gaan naar 5.1.2.e voor de vraag die vanuit IenW werd gesteld.
- 5.1.2.e (BZK) geeft nog een laatste opmerking over de reikwijdte van het wetsvoorstel. In het voorbeeld van milieukundige rapporten kan de reikwijdte van de verplichting eventueel niet dekken dat alle technische aspecten vertaald moeten worden in 'begrijpelijke' taal. Het hangt er van af wat dit te maken heeft met de onderbouwing van een besluit. Mogelijk kunnen dan de belangrijkste punten eruit worden gehaald. Zij geeft aan dat hier nog over moet worden nagedacht.

7. Bespreken verdere proces en planning

- 5.1.2.e (BZK) geeft aan dat er al een heel traject vooraf is gegaan aan jeenkomst van de klankbordgroep. BZK en JenV zullen een rode draden notitie maken voor dit gezelschap en voor de eigen administratie. Aan de Kamer is beloofd dat in het voorjaar van 2022 een wetsvoorstel in internetconsultatie zal komen. Voorafgaand aan de consultatie wordt een beleidsbrief opgestuurd. Uit een ander wetsvoorstel 'Varkens in nood' is gebleken dat de methodiek van preconsultatie goed werkt. Preconsultatie houdt in dat er een concept wetsvoorstel alvast wordt voorgelegd aan belanghebbenden om op die manier inzicht te krijgen in hoe zij erover denken. JenV en BZK hebben al met verschillende belanghebbenden gesproken.
- Bijlage 7b geeft het proces weer wat JenV en BZK in gedachten hebben voor dit wetsvoorstel. De gedachte is om begin volgend jaar een preconsultatie te houden met een concept wetsvoorstel in enigerlei vorm met mogelijk verschillende opties aan de rechtspraak en uitvoeringsinstanties. Op basis daarvan zal de beleidsbrief worden

- aangepast en op enig moment worden aangeboden voorafgaand aan de internetconsultatie.
- Twee onderwerpen, aanpassing van geldschuldentitel (bijlage 7a, tweede categorie) en de verschoonbare termijnoverschrijding (bijlage 7a, derde categorie) zullen bij het volgend overleg van 10 januari 2022 worden behandeld.
 - 5.1.2.e (UWV) heeft nog een vraag. Waarom is er voor gekozen om de aanpassing van de bezwaar- en beroepstermijn niet verder uit te breiden?
 - 5.1.2.e (BZK) geeft hier een reactie op. Dat punt komt nog aan de orde. We hebben ervoor gekozen om nu het punt van de verschoonbare termijnoverschrijding voor te bereiden. Het idee is dat daarmee de zorgen die er zijn over het doen vermogen van burgers hiermee tegemoet worden gekomen.
 - 5.1.2.e (SZW) heeft nog een vraag in het verlengde hiervan. Er is nog een erp wat mogelijk tussen wal en schip valt: de flexibiliteit in bezwaar- en beroepstermijn om ruimte te bieden voor overleg tussen belanghebbenden.
 - 5.1.2.e (BZK) merkt op hier wel aandacht aan zal worden geschonken: dat zal bij PCMO gecodificeerd worden.
 - 5.1.2.e (SZW) heeft een opmerking. Mogelijk is het van belang om naar verschoonbare termijnoverschrijding en formele rechtskracht te kijken. Hier zijn nog lastige aspecten.
 - 5.1.2.e (IND) maakt hier een opmerking over. Wij zien duidelijke ontwikkeling dat er meer aandacht komt voor herzieningsverzoeken en daarmee de randen van formele rechtskracht worden 'afgezwakt'. In de praktijk dwingt de rechter ons om voorbij te gaan aan de formele rechtskracht.
 - De voorzitter stelt nog een vraag. Kunnen we verder nog ideeën aanboren voor verdere wijzigingen aan de Awb? Ik zou jullie willen vragen om na te denken over eventuele ideeën. In de wetenschap en tijdschriften is heel veel enthousiasme over dit onderwerp en mogelijk kan dit ook worden meegenomen in het wetsvoorstel. We komen hier de volgende keer op terug.

8. Rondvraag en sluiting

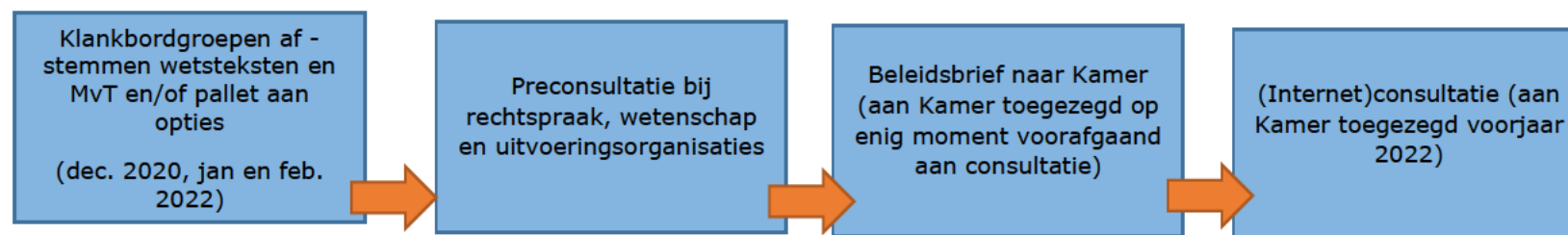
- 5.1.2.e (SVB) vraagt zich af wanneer de schriftelijke stukken voor het volgend overleg van 10 januari 2022 zullen worden verstuurd.
- De voorzitter merkt op dat hier nog goed naar wordt gekeken in verband met de kerstvakantie. Er zal worden gekeken wat mogelijk is zodat iedereen genoeg tijd heeft om de stukken door te lezen en af te stemmen op het departement.
- 5.1.2.e (JenV) heeft nog een vraag. JenV voert ook wetgevingsdialogen met gemeenten. Gemeenten zijn ook bezig met dit onderwerp en er zou goed samen kunnen worden gewerkt met gemeenten. 5.1.2.e vraagt zich af of het een goed idee is om mensen van gemeenten uit te nodigen bij dit overleg.
- 5.1.2.e (BZK) is het hier mee eens.
- De voorzitter zegt dat ze hierop terug zal komen en bedankt iedereen voor de deelname en de waardevolle inbreng.

Deelnemerslijst interdepartementaal overleg maatwerk Awb

	Organisatie	Naam
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Binnenlandse Zaken (BZK)	
6	Binnenlandse Zaken (BZK)/ Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
7	Binnenlandse Zaken (BZK)	
8	CAK	
9	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
10	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
11	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
12	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
13	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
14	Financiën (FIN)	
15	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
16	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
17	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
18	Justitie en Veiligheid (JenV)	
19	Justitie en Veiligheid (JenV)	
20	Justitie en Veiligheid (JenV)	
21	Justitie en Veiligheid (JenV)/ Programma Burgergerichte Overheid	

22	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	5.1.2.e	
23	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)		
24	Rijkswaterstaat (RWS)		
25	Sociale Verzekeringsbank (SVB)		
26	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)		
27	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)		
28	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)		
29	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)		
30	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU)		

Schema processtappen wetsvoorstel aanpassing Awb

Van:

Aan:

Cc:

Onderwerp:

5.1.2.e

RE: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb (maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Datum: donderdag 20 januari 2022 20:40:04

Bijlagen: [03. Voorstel verschoonbare termijnoverschrijding \(versie 17 januari 2022\) GB \(003\).docx](#)
[03. Voorstel verschoonbare termijnoverschrijding \(versie 17 januari 2022\) com. I.K+HK.docx](#)
[ECLT_NL_RBNNE_2021_4418 \(1\).pdf](#)

Dag 5.1.2.e

De EZK/LNV-delegatie (5.1.2.e) hebben vanmiddag jullie voorstel inzake art. 6;11 Awb besproken, daarnaast hebben we allemaal ons commentaar in de tekst geplaatst. Dit commentaar stuur ik jullie vooruitlopend op het overleg maandag alvast toe. Het commentaar is verspreid over 2 documenten (omdat er deels parallel werd gewerkt): in het ene document vind je het commentaar van 5.1.2.e (het 'uitvoerderscommentaar') en in het andere dat van 5.1.2.e en mij (het 'kerndepartementcommentaar'). Tevens bijgevoegd de in een van de commentaren genoemde uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland.

Fijn weekend en tot maandag.

Vriendelijke groeten,
5.1.2.e

5.1.2.e

*Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
directie Wetgeving en Juridische Zaken
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC 's-Gravenhage
Tel.: 5.1.2.e
Mail: 5.1.2.e @minezk.nl*

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: maandag 17 januari 2022 18:30

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minezk.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>; 5.1.2.e

@nvwa.nl>; 5.1.2.e

@minbuza.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e

@hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e

@minszw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e

@minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>;

5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e

@uwv.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>;

5.1.2.e @svb.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>;

5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e
@minocw.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>;
5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>;
5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e
@minezk.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minszw.nl>

Onderwerp: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb
(maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de **vergaderstukken voor de klankbordgroep maatwerk Awb van maandag 24 januari 2022, 9:30 – 11:30 uur**. Deze bijeenkomst staat in het teken van de **verschoonbare termijnoverschrijding**.

Ik zal ook een vergaderverzoek met WebEx doen uitgaan.

Met vriendelijke groet,
mede namens 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

.....
Afdeling Staatsinrichting en Bestuur
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

.....
T 5.1.2.e
E 5.1.2.e @minbzk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the

risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van:
Aan:

5.1.2.e

Onderwerp: FW: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb (maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).
Datum: vrijdag 21 januari 2022 17:57:54
Bijlagen: [03_Voorstel verschoonbare termijnoverschrijding \(versie 17 januari 2022\) JB FvdB.docx](#)

Naast de EZK/LNV inbreng nog een schriftelijke input vooraf. Groet 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T. 5.1.2.e
5.1.2.e @minbzk.nl

Van: 5.1.2.e @minfin.nl>

Datum: vrijdag 21 jan. 2022 3:26 PM

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Kopie: 5.1.2.e @minfin.nl>

Onderwerp: RE: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb (maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Beste 5.1.2.e

Bijgevoegd vind je de voorstellen voor wijzigingen van de Awb die zien verschoonbare termijnoverschrijding voorzien van van onze opmerkingen Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Groet en tot maandag,

5.1.2.e

5.1.2.e

.....
Fiscale en Juridische Zaken

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

.....
M 5.1.2.e

5.1.2.e @minfin.nl

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: maandag 17 januari 2022 18:30

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minezk.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>;

5.1.2.e @nwwa.nl>; 5.1.2.e

@minbuza.nl> 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e
@hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e
@minszw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e
@minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>;
5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e
@uwv.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>;
5.1.2.e @svb.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>;
5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e
@minocw.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>;
5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>;
5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e
@minezk.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minszw.nl>

Onderwerp: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb
(maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de **vergaderstukken voor de klankbordgroep maatwerk Awb van maandag 24 januari 2022, 9:30 – 11:30 uur**. Deze bijeenkomst staat in het teken van de **verschoonbare termijnoverschrijding**.

Ik zal ook een vergaderverzoek met WebEx doen uitgaan.

Met vriendelijke groet,
mede namens 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

.....
Afdeling Staatsinrichting en Bestuur
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

.....
T 5.1.2.e
E 5.1.2.e inbzk.nl

Van:

Aan:

Cc:

Onderwerp:

5.1.2.e

RE: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb (maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Datum:

woensdag 2 februari 2022 08:37:09

Bijlagen:

[03. Voorstel verschoonbare termijnoverschrijding \(versie 17 januari 2022\).docx](#)

Dag 5.1.2.e

Het voorstel over de wijziging van art 6:11 heb ik ook nog voorgelegd aan 5.1.2.e 5.1.2.e bij de NVWA. Zij heeft ook een reactie gegeven op dit voorstel, zie bijgaand.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: maandag 17 januari 2022 18:30

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minezk.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>; 5.1.2.e

@nvwa.nl>; 5.1.2.e

@minbuza.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e

@hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e

@minszw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e

@minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>;

5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e

@uwv.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>;

5.1.2.e @svb.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>;

5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

@minocw.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>;

5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e @rws.nl> 5.1.2.e @minjenv.nl>;

5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e

@minezk.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minszw.nl>

Onderwerp: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb (maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de **vergaderstukken voor de klankbordgroep maatwerk Awb van maandag 24 januari 2022, 9:30 – 11:30 uur**. Deze bijeenkomst staat in het teken van de **verschoonbare termijnoverschrijding**.

Ik zal ook een vergaderverzoek met WebEx doen uitgaan.

Met vriendelijke groet,
mede namens 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

.....
Afdeling Staatsinrichting en Bestuur
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

.....
T 5.1.2.e
E 5.1.2.e [@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van:

Aan:

Onderwerp:

5.1.2.e

RE: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb (maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Datum:

vrijdag 21 januari 2022 18:25:36

Beste 5.1.2.e

Ik weet niet of dit de juiste route is, maar ik wilde graag op voorhand onze input schriftelijk inbrengen.

Vanuit RWS hebben wij de volgende opmerkingen. Ik verwijs waar van toepassing naar de bespreekpunten (Bsp) in het voorstel.

5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted content]

5.1.2.i en 5.2.1

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: maandag 17 januari 2022 18:30

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minezk.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>;

5.1.2.e @nvwa.nl>; 5.1.2.e

@minbuza.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e

@hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e

@minszw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e

@minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>;

5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e

@uwv.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>;

5.1.2.e @svb.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>;

5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

@minocw.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>;

5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>;

5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e

@minezk.nl> 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minszw.nl>

Onderwerp: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb
(maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de **vergaderstukken voor de klankbordgroep maatwerk Awb van maandag 24 januari 2022, 9:30 – 11:30 uur**. Deze bijeenkomst staat in het teken van de **verschoonbare termijnoverschrijding**.

Ik zal ook een vergaderverzoek met WebEx doen uitgaan.

Met vriendelijke groet,
mede namens 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

.....
Afdeling Staatsinrichting en Bestuur
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
.....

T5.1.2.e
E5.1.2.e @minbzk.nl

Van:

Aan:

Cc:

Onderwerp:

5.1.2.e

RE: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb (maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Datum:

donderdag 27 januari 2022 18:22:08

Bijlagen:

[UWV over verschoonbare termijnoverschrijding.docx](#)

Beste 5.1.2.e

Hierbij stuur ik jullie een aantal opmerkingen van UWV bij het onderwerp verschoonbare termijnoverschrijding, deels al naar voren gebracht tijdens de afgelopen bijeenkomst.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

– vakgroep Awb – 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: maandag 17 januari 2022 18:30

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minezk.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>;

5.1.2.e @nvw.nl>; 5.1.2.e

@minbuza.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e

@hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e

@minszw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e

@minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>;

5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e

@uwv.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>;

5.1.2.e @svb.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>;

5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

@minocw.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>;

5.1.2.e @vng.nl; Rietberg, 5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl;

5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e

@minezk.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minszw.nl>

Onderwerp: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb (maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de **vergaderstukken voor de klankbordgroep maatwerk Awb van maandag 24 januari 2022, 9:30 – 11:30 uur**. Deze bijeenkomst staat in het teken van de **verschoonbare termijnoverschrijding**.

Ik zal ook een vergaderverzoek met WebEx doen uitgaan.

Met vriendelijke groet,
mede namens 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

.....
Afdeling Staatsinrichting en Bestuur
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
.....

T 5.1.2.e
E 5.1.2.e [@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1.2.e
Aan:
Onderwerp: Reactie DUO op voorstel tot Wvo 5.1.2.i en 5.2.1 (bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb 24 januari 2022)
Datum: vrijdag 28 januari 2022 13:57:06
Bijlagen: [reactieDUO-voorstel-6-11-awb.docx](#)

Beste 5.1.2.e

Hierbij stuur ik de schriftelijke reactie van DUO Groningen op het voorstel tot Wvo 5.1.2.i en 5.2.1 door.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 50081 | 9702 EA | Groningen

.....
W www.duo.nl www.inburgeren.nl

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>
Verzonden: maandag 17 januari 2022 18:30
Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>; 5.1.2.e nvwa.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>; 5.1.2.e @svb.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @minocw.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @minienv.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>; 5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>;

5.1.2.e @minszw.nl>

Onderwerp: vergaderstukken bijeenkomst interdepartementaal overleg maatwerk Awb
(maandag 24 januari 2022 9:30 uur – 11:30 uur).

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de **vergaderstukken voor de klankbordgroep maatwerk Awb van maandag 24 januari 2022, 9:30 – 11:30 uur**. Deze bijeenkomst staat in het teken van de **verschoonbare termijnoverschrijding**.

Ik zal ook een vergaderverzoek met WebEx doen uitgaan.

Met vriendelijke groet,
mede namens 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

.....
Afdeling Staatsinrichting en Bestuur
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

.....
T 5.1.2.e
E 5.1.2.e @minbzk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e@minbzk.nl

Datum

21 februari 2022

agenda

Interdepartementaal overleg maatwerk Awb

Vergaderdatum	7 maart 2022
Vergadertijd	9:30 uur-11:00 uur
Locatie	Webex
Deelnemers	Zie lijst vorige bijeenkomst d.d. 24 januari (bij verslag)

1. Opening en mededelingen

2. Verslag 24 januari 2022

Ter besluitvorming: vaststellen verslag (graag het vriendelijke verzoek om opmerkingen zoveel als mogelijk vooraf per email door te geven aan 5.1.2.e).

Bijlagen:

- 02a. verslag bijeenkomst 24 januari 2022 met bijlage deelnemerslijst
- 02b. bijlage (beantwoording Kamervragen Van Dijk en Palland)
- 02c. bijlage (beantwoording Kamervragen Arib)

3. Bespreken aangepast voorstel verschoonbare termijnoverschrijding

Ter besluitvorming: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de lijn van de voorgestelde tekst.

Bijlagen:

- 03. Tekstvoorstel verschoonbare termijnoverschrijding

4. Verdere proces en planning

Toelichting door Vz op planning

5. Rondvraag en sluiting

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: FW: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb 7 maart a.s. (aangepast voorstel verschoonbare termijnoverschrijding)
Datum: dinsdag 8 maart 2022 18:08:41

Hoi 5.1.2.e

zie onderstaand wat nagekomen inbreng van 5.1.2.e van het CBR ihkv voorstel termijnoverschrijding.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Groet 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T. 5.1.2.e
5.1.2.e @minbzk.nl

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Datum: dinsdag 08 mrt. 2022 6:04 PM

Aan: 5.1.2.e @cbr.nl>

Onderwerp: RE: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb 7 maart a.s. (aangepast voorstel verschoonbare termijnoverschrijding)

Veel dank ^{5.1.2.e} voor deze inbreng en je idee Woo 5.1.2.i en 5.2.1
Woo 5.1.2.i en 5.2.1. We gaan ernaar kijken! Groet 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T. 5.1.2.e
5.1.2.e @minbzk.nl

Van: 5.1.2.e @cbr.nl>

Datum: dinsdag 08 mrt. 2022 4:01 PM

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Onderwerp: RE: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb 7 maart a.s. (aangepast voorstel verschoonbare termijnoverschrijding)

Beste 5.1.2.e

Ik mail je om twee punten over te brengen waar gisteren bij het interdepartementaal overleg naar werd gevraagd.

Voorbeelden van te laat indienen

Gisteren vroeg je om voorbeelden van te laat indienen van bezwaren. Ik heb daar intern navraag naar gedaan. Daaruit kwamen uiteraard de standaard redenen die bij alle andere besluitvormingen zullen voorkomen zoals vakantie, ziekte, vergeten, etc.

Uit de navraag kwam ook een voorbeeld naar voren waarin de samenloop met het strafrecht een rol speelt. Het CBR houdt zich bij het vorderen van rijbewijzen (wegens alcohol of drugs achter het stuur) namelijk over het algemeen genomen aan de ontvankelijkheidsvereiste van tijdige indiening. Dit vanwege de opvolgende besluitvorming, zoals het opleggen van een

maatregel (cursus) of ongeldig verklaren van een rijbewijs etc. Het is daarom van belang dat termijnen duidelijk zijn. Wel neemt het CBR in voorkomende gevallen de inhoud van een bezwaar mee bij ambtshalve heroverweging van het primaire besluit. Dat gebeurt bijvoorbeeld wanneer er sprake is van onevenredig nadelige gevolgen voor de betrokkene door het te laat indienen. Een voorbeeld daarvan is als de strafrechter tot vrijspraak over gaat van een betrokkene en deze betrokkene dit (te laat) in bezwaar kenbaar maakt. In die gevallen wordt het bezwaar niet-ontvankelijk verklaard maar het primaire besluit ambtshalve alsnog ingetrokken of heroverwogen. Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Verlengde bezwaartermijn en gevolgen beslistermijn

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: woensdag 23 februari 2022 13:23

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minezk.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>;

5.1.2.e @nwwa.nl>; 5.1.2.e

@minbuza.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e

@hetcak.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minsw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e
@minienw.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e
@cbr.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>;
5.1.2.e @uwv.nl>; 5.1.2.e
@svb.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e
@duo.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>;
5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>;
5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minocw.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minsw.nl>;
5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>;
5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e
@minezk.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minsw.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
@duo.nl>; 5.1.2.e @VNG.NL>;
5.1.2.e @vng.nl

Onderwerp: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb 7 maart a.s.
(aangepast voorstel verschoonbare termijnoverschrijding)

Beste collega's,

Bijgaand de **agenda en vergaderstukken voor een bijeenkomst van de klankbordgroep op maandag 7 maart van 9:30 uur-11:00**. Van 5.1.2.e ontvangen jullie morgen nog een WebEx vergaderverzoek en bij 5.1.2.e kun je ook terecht met andere (logistieke) vragen.

Een korte toelichting in de mail: in de klankbordgroep van 24 januari jl. bespraken we een voorstel tot aanpassing van de regeling over verschoonbare termijnoverschrijding (artikel 6:11 van de Awb). Mede naar aanleiding van de verkregen inbreng is gewerkt aan een aangepast voorstel, dat jullie bijgaand aantreffen. Woo 5.1.2.i en 5.2.1

We
kijken uit naar een goede bespreking.

Ook op andere onderwerpen zitten we als JenV/BZK Awb maatwerk team niet stil. Zo wordt gewerkt aan voorstellen over het bevorderen van prettig contact met de overheid en informele geschillenbeslechting, herstel van fouten en het evenredigheidsbeginsel. Zodra deze teksten rijp zijn voor bespreking wordt iets ingepland. Ik zal hier ter vergadering bij agendapunt 4 een toelichting op geven.

Tot maandag 7 maart en mede namens de anderen met vriendelijke groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T. 5.1.2.e
5.1.2.e @minbzk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Alle uitgaande en inkomende e-mails worden door het CBR streng gecontroleerd op virussen, etc. CBR wijst aansprakelijkheid voor schade tengevolge van gebruik van e-mail af.

De informatie opgenomen in dit bericht kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien u dit bericht onterecht ontvangt wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender direct te informeren door het bericht te retourneren.

All outgoing and incoming e-mails are checked by the CBR on virus- signatures, etc. CBR denies any responsibility for damages resulting from the use of e-mail.

The information contained in this message may be confidential and is intended to be exclusively for the addressee. Should you receive this message unintentionally, please do not use the contents herein and notify the sender immediately by returning the e-mail.

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e@minbzk.nl

Datum

19 april 2022

agenda

Interdepartementaal overleg maatwerk Awb

Vergaderdatum	19 april 2022
Vergadertijd	10:30 uur-12:00 uur
Locatie	Webex
Deelnemers	Zie de lijst in Bijlage 01.

1. Opening en mededelingen

2. Verslag 7 maart 2022

Door omstandigheden is het concept verslag nog niet beschikbaar.

3. Bespreken voorstel herstel van fouten

Ter besluitvorming: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de lijn van de voorgestelde tekst.

Bijlagen:

03a. Begeleidend memo met vraag aan leden klankbordgroep

03b. Concept artikelen met toelichting

4. Verdere proces en planning

5. Rondvraag en sluiting

Actuele deelnemerslijst interdepartementaal overleg maatwerk

	Organisatie	Naam
	Ministeries	
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Binnenlandse Zaken (BZK)	
6	Binnenlandse Zaken (BZK)/ Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
7	Binnenlandse Zaken (BZK)	
8	Binnenlandse Zaken (BZK)	
9	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
10	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
11	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
12	Financiën (FIN)	
13	Financiën (FIN)	
14	Financiën (FIN)	
15	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
16	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
17	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
18	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
19	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
20	Justitie en Veiligheid (JenV)	
21	Justitie en Veiligheid (JenV)	
22	Justitie en Veiligheid (JenV)	
23	Justitie en Veiligheid (JenV)	
24	Justitie en Veiligheid (JenV)/ Programma Burgergerichte Overheid	
25	Justitie en Veiligheid (JenV)	
26	Justitie en Veiligheid (JenV)	
27	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	

5.1.2.e

28	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)
29	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
30	Buitenlandse Zaken (BuZa)
31	Volksgezondheid, Wetenschap en Sport (VWS)
	Uitvoeringsorganisaties
32	CAK
33	CAK
34	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
35	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
36	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
37	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
38	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
39	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
40	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)
41	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)
42	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
43	Rijkswaterstaat (RWS)
44	Sociale Verzekeringsbank (SVB)
45	Sociale Verzekeringsbank (SVB)
46	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)
47	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)
	Overig
48	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU)
49	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
50	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
51	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Van:
Aan:

5.1.2.e

Onderwerp:
Datum:

FW: Voorstel maatwerk in de Awb inzake herstel van fouten
dinsdag 3 mei 2022 13:51:09

Nadere reactie op het herstel van fouten voorstel van FIN. Mvg 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T. 5.1.2.e
5.1.2.e @minbzk.nl

Van: 5.1.2.e

@minfin.nl>

Datum: dinsdag 26 apr. 2022 4:32 PM

Aan: 5.1.2.e

@minbzk.nl>

Kopie: 5.1.2.e

@minfin.nl>

Onderwerp: Voorstel maatwerk in de Awb inzake herstel van fouten

Beste 5.1.2.e

Graag reageren wij vanuit de directies DGFZ en DGBD van Financiën nog kort op het voorstel voor herstel van fouten.

Als gebruikelijk maken wij bij de voorstellen een voorbehoud van een uitvoeringstoets. Wij zijn bovendien benieuwd op welke termijn jullie verwachten bij de Belastingdienst een uitvoeringstoets voor alle voorgestelde wijzigingen in de Awb aan te zullen vragen.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Mede namens 5.1.2.e

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Ministerie van Financiën
Directoraat-Generaal Belastingdienst (DGBD)
Concerndirectie Fiscale en Juridische Zaken
Afdeling Formeel recht en Invordering
Korte Voorhout 7 | Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

M 5.1.2.e

E 5.1.2.e

@minfin.nl

Vragen klankbordgroep 19 april 2022

- 1) Is het onderscheid kennelijke/evidente en andersoortige (meer inhoudelijke) fouten in de praktijk te maken?
- 2) Hoe gaat men nu om met fouten en is daar specifiek beleid en/of bijzondere wetgeving voor?
- 3) Wat voor soort fouten zijn dat?
- 4) Waar leidt fout herstel toe?
- 5) In welke fase (aantastbaar besluit, bezwaarfase, onherroepelijk) wordt een fout hersteld?
- 6) Op wiens initiatief?
- 7) Hoe vaak komt herstel van fouten voor, mede in relatie tot het aantal verzoeken hiertoe?
- 8) Komt dit soort kwesties (vaak) voor de rechter?
- 9) Wat bevordert het herstel van fouten en wat weerhoudt bestuursorganen om fouten te herstellen?
- 10) Wat zou bestuursorganen meer in algemene zin helpen?

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.

Beantwoording gestelde vragen

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.A large rectangular area of the document is redacted with a solid grey fill.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e

14 april 2022

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e@minbzk.nl

Datum

12 mei 2022

agenda

Interdepartementaal overleg maatwerk Awb

Vergaderdatum	17 mei 2022
Vergadertijd	10:00 uur - 11:30 uur
Locatie	Webex
Deelnemers	Zie bijlage

1. Opening en mededelingen

2. Verslag 19 april 2022

Bijlage:

02. Conceptverslag bijeenkomst 19 april 2022

3. Bespreken memo opties evenredigheidsbeginsel

Ter besluitvorming: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de gewenste oplossingsrichting.

Bijlagen:

03a. memo opties evenredigheidsbeginsel

03b. proces en planning voorjaarsbrief

03c. bijlage bij optie A, schematische weergave rechtsontwikkeling

03d. bijlage bij optie B, concept-artikel met toelichting

03e. bijlage bij optie C, concept-artikel met toelichting

4. Awb-paragraaf voorjaarsbrief bevorderen menselijke maat

Ter bespreking: doelstelling is deelnemers de gelegenheid te geven te reageren op de voorgestelde tekst en evt. vragen te stellen.

Bijlage:

04. concept passage voor voorjaarsbrief over hoofdlijnen Awb wetsvoorstel

5. Verdere proces en planning

6. Rondvraag en sluiting

Van JenV/BZK Awb-maatwerk team
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
T.a.v.: leden klankbordgroep maatwerk Awb

Datum
11 mei 2022

5.1.2.e

memo

opties evenredigheidsbeginsel Awb

1. Inleiding

Het JenV/BZK Awb-maatwerk team werkt aan de voorjaarsbrief over het bevorderen van de menselijke maat in en bij de toepassing van wetten en regels die voor de zomer naar de Tweede en Eerste Kamer gaat (zie in bijlage 03b. het proces en de planning van de brief).

In deze brief zal onder andere worden ingegaan op het evenredigheidsbeginsel. Naar aanleiding van de kinderopvangtoeslagaffaire heeft het kabinet in juni 2021 aan de Kamer bericht dat onder meer wordt nagedacht over een voorziening in de Awb waarmee bestuursorganen, en daarmee indirect ook de bestuursrechter, van een dwingende bepaling van formeel recht kunnen afwijken in gevallen die de sectorale wetgever niet in haar afweging heeft betrokken, en die afwijking van een dwingende formeel wettelijke bepaling rechtvaardigen ([Bijlage bij Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 60, onderdeel 36](#)). Aanleiding hiervoor was onder meer de motie-Jetten/Marijnissen die vorig jaar in het POK-debat met voltallige meerderheid is aangenomen ([35510, nr. 15](#)). Deze motie roept de regering onder meer op "buiten twijfel te stellen dat de algemene beginselen van behoorlijk bestuur leidend moeten zijn indien strikte toepassing van de wet anders tot materiële onaanvaardbare uitkomsten zou leiden, ook bij wetsbepalingen van dwingend recht".

Om hierover een passage in de brief te kunnen opnemen die op voldoende draagvlak kan rekenen, wordt in dit memo een drietal opties uitgewerkt met betrekking tot het evenredigheidsbeginsel. Wij leggen deze opties graag voor aan de klankbordgroep. Het doel van de bespreking in de klankbordgroep is te komen tot een richting die in de voorjaarsbrief wordt opgenomen. Meer uitgebreide bespreking van onderliggende teksten kan evt. in (een) volgende bijeenkomst(en) plaatsvinden.

2. Huidige situatie

Artikel 3:4 Awb luidt als volgt:

1. Het bestuursorgaan weegt de rechtstreeks bij het besluit betrokken belangen af, voor zover niet uit een wettelijk voorschrift of uit de aard van de uit te oefenen bevoegdheid een beperking voortvloeit.

2. De voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van een besluit mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen.

Volgens het eerste lid wordt de door een bestuursorgaan te maken belangenafweging beperkt, voor zover dit voortvloeit uit een wettelijk voorschrift. Betreft het voorschrift een strikt gebonden bevoegdheid in een wet in formele zin (vastgesteld door regering en Staten-Generaal) dan betekent dit, naar de huidige stand van de jurisprudentie, dat het bestuursorgaan (en dus ook de rechter) dan niet meer toekomt aan toetsing van de uitgeoefende bevoegdheid aan het evenredigheidsbeginsel van lid 2. Indien het gaat om een voorschrift in lagere wetgeving (dus in een algemene maatregel van bestuur of een ministeriële regeling) dan geldt dit volgens de huidige stand van de jurisprudentie niet (zie o.a. de zaak Alcoholslot programma ABRvS 4 maart 2015, [ECLI:NL:RVS:2015:622](#) en de zaak BIG-register, ABRvS 21 oktober 2020, [ECLI:NL:RVS:2020:2493](#)). Indien de wet zelf ruimte laat voor een belangenafweging, zoals het geval is bij een *niet* strikt gebonden bevoegdheid of bij een hardheidsclausule, moet lid 2 uiteraard ook worden toegepast.

Bij hoge uitzondering kan volgens de huidige stand van de jurisprudentie bij strikt gebonden bevoegdheden in formele wetten toch een zodanige afwijking van de wet worden toegestaan, dat in het concrete geval het evenredigheidsbeginsel (of een ander rechtsbeginsel) kan worden toegepast. Sinds de zogeheten Doorbraakarresten van de Hoge Raad uit 1978 is aanvaard dat onder omstandigheden strikte toepassing van de wet zodanig in strijd kan komen met algemene rechtsbeginselen, dat deze toepassing in het concrete geval achterwege moet blijven. De Hoge Raad heeft de mogelijkheid van *contra legem* toepassing van algemene rechtsbeginselen bevestigd in het Harmonisatiewetarrest van 1989 ([ECLI:NL:HR:1989:AD5725](#)) en 25 jaar later in het Zorgverzekeringsarrest ([ECLI:NL:HR:2014:3679](#) (*Bosetron*)).¹ De essentie van deze jurisprudentie is dat indien sprake is van bijzondere omstandigheden, dit aanleiding kan geven tot een andere uitkomst dan waartoe strikte toepassing van de wet leidt. Dat is het geval als die niet-verdisconteerde bijzondere omstandigheden die strikte toepassing zozeer in strijd doen zijn met algemene rechtsbeginselen of (ander) ongeschreven recht dat die toepassing achterwege moet blijven. De afweging van de wetgever is dan leidend. Als helder is dat de formele wetgever een bepaalde uitkomst heeft beoogd, wordt diens afweging niet opnieuw verricht, ook niet als toepassing van de bepaling in het voorliggende geval mogelijk tot een onevenredig resultaat leidt.

Zoals vorig jaar aan de orde gekomen in de klankbordgroep kijken bestuursorganen ter voorkoming van onevenredige uitkomsten van een besluit in het bijzonder naar:

- Ruimte in de wet of regeling zelf;
- Toepassing van een eventuele hardheidsclausule in de desbetreffende wet of regeling;
- Een EVRM-haakje voor het buiten toepassing laten of afwijken van het betreffende voorschrift in de wet of regeling;
- Praktische oplossingen in de uitvoering.

Met het afwijken of buiten toepassing laten van een voorschrift in een wet in formele zin wordt voorzichtig omgegaan en wordt onder meer gekeken naar:

¹ Idem bijv. CRvB 19 juli 2017, [ECLI:NL:CRVB:2017:2622](#); CRvB 22 oktober 2020, [ECLI:NL:CRVB:2020:607](#); CBb 29 maart 2022, [ECLI:NL:CBB:2022:134](#). Zie ook in bijlage 2 vermelde jurisprudentie.

- Heeft de wetgever een situatie bewust voorzien?
- Betreft het een politiek geladen norm?
- Wordt met afwijken geanticipeerd op nieuwe regelgeving?
- Heeft afwijken effect op andere belangen dan die van betrokkenen?
- Is afwijken uitvoerbaar?

Hierbij gelden dikwijls procedurele waarborgen, zoals toestemming vragen aan het departement bij meer dan één geval, speciale adviesrondes binnen het bestuursorgaan en het bijhouden van maatwerkregisters. Tevens is – mede op basis van het programma Werk aan uitvoering – een beweging gaande waarbij op meer structurele basis problematische uitkomsten voor burgers aan de orde komen in gesprekken tussen uitvoeringsinstanties en gemeenten enerzijds en het departement of de departementen waar het beleid wordt bepaald anderzijds (dit wordt een *feedback loop* genoemd).

3. Probleembeschrijving

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

4. Te bespreken opties

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
T.a.v.: leden interdepartementaal hoofdenoverleg

Datum
18 april 2022

memo

planning voorjaarsbrief en wetsvoorstel maatwerk Awb

Voorjaarsbrief bevorderen menselijke maat wetten en regels

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft aan de Tweede en Eerste Kamer toegezegd¹ dat zij uiterlijk voor de zomer de beide Kamers in een gecombineerde brief zal informeren over:

- het vervolg van het hardvochtigheden onderzoek ter uitvoering van de motie Ploumen/Jetten;
- de hoofdlijnen van het wetsvoorstel tot aanpassing van de Algemene wet bestuursrecht om deze meer mensgericht te maken;
- een beleidsvisie op hardheidsclausules en andere manieren om de menselijke maat in en bij de toepassing van wetten en regels te bevorderen (ter uitvoering van de moties Ploumen/Jetten en Brenk en n.a.v. verwijzing naar hardheidsclausules in RA).

Het betreft een brief van MBZK mede namens de minister voor Rechtsbescherming, die in concept wordt opgesteld door BZK/CZW in nauwe afstemming met JenV/DWJZ/SBR en JenV/DWJZ/JZW.

Het concept wordt afgestemd met het interdepartementale overleg hardvochtigheden en de klankbordgroep maatwerk Awb en zal daarna in de Ambtelijke Commissie Uitvoering en de CBJ worden geagendeerd alvorens doorgeleiding naar de ministerraad.

De beoogde planning van deze brief is als volgt:

Bespreking in ACU donderdag 2 juni	Aanleveren stukken ACU uiterlijk maandag 23 mei
Bespreking in CBJ dinsdag 14 juni	Aanleveren stukken uiterlijk vrijdag 3 juni, 12:00 uur
Bespreking in CBJ dinsdag 28 juni	Aanleveren stukken uiterlijk maandag 20 juni, 12:00 uur
Evt. agendering in RBJ van dinsdag 28 juni	Aanleveren stukken uiterlijk maandag 20 juni, 12:00 uur
Agendering in mr van vrijdag 1 juli	Aanleveren stukken uiterlijk vrijdag 24 juni, 9:00 uur
Agendering in mr vrijdag 8 juli	Aanleveren stukken uiterlijk vrijdag 1 juli, 9:00 uur

¹ MBZK heeft dit meermalen aan de TK toegezegd (onder meer in een debat met de vaste Kamercommissie Binnenlandse Zaken en tijdens een vragenuurtje). Aan de EK is deze toezegging gedaan tijdens de stemmingen over de motie van Rooijen (taskforce reparatiewetgeving). Verslag van de plenaire vergadering van dinsdag 15 maart 2022 - Eerste Kamer der Staten-Generaal

Toelichting

- De route voor de brief is als bovenstaand afgesproken tussen JenV en BZK met nog wat onzekerheden. Zo is het niet de verwachting dat de brief langs de RBJ hoeft, maar het is altijd goed daar wel rekening mee te houden.
- Afhankelijk van de voortgang wordt dan te zijner tijd ofwel genavigeerd op de CBJ van 14 juni, ofwel die van 28 juni.
- Met collega's van het programma Werk aan uitvoering is gesproken over de wisselwerking met de beleidsprioriteitenbrief van WAU die naar de TK gaat (ook voor de zomer). Het is de bedoeling in die WAU-brief voor de onderwerpen van de voorjaarsbrief te verwijzen naar die voorjaarsbrief.

Van:
Aan:

5.1.2.e

Onderwerp:

FW: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb dinsdag 17 mei 10-11:30 u
(evenredigheidsbeginsel)

Datum:

dinsdag 17 mei 2022 09:10:20

De input van het programma burgergerichte overheid. Groeten 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T. 5.1.2.e
5.1.2.e @minbzk.nl

Van: 5.1.2.e @minjenv.nl>

Datum: maandag 16 mei 2022 10:58 PM

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Kopie: 5.1.2.e @minjenv.nl>, 5.1.2.e @minjenv.nl>

@minjenv.nl>, 5.1.2.e @minjenv.nl>

Onderwerp: RE: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb dinsdag 17 mei 10-11:30 u (evenredigheidsbeginsel)

Hai 5.1.2.e

In verband met een consultatie morgenvroeg (dat al een stuk eerder stond) kan ik morgen niet bij het interdepartementaal overleg zijn. Namens ons deelprogramma wil ik het volgende meegeven op de concept passage in de brief en de opties.

In de concept passage staat programma Burgergerichte Overheid., dit moet zijn deelprogramma Burgergerichte overheid.

Vanuit het doel van ons deelprogramma, namelijk het voorkomen van onnodige procedures met als resultaat meer vertrouwen van de burger in de overheid, hebben wij ten aanzien van de drie opties de volgende opmerkingen/voor en nadelen.

Wij spreken ons niet uit voor een specifieke optie omdat dit meer voorbehouden is aan de bestuursorganen en aan de departementen die aan de lat staan voor de sectorale wetgeving.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

I [REDACTED]

I [REDACTED]

[REDACTED]

I [REDACTED]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: donderdag 12 mei 2022 10:01

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>;

5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>;
5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>;
5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e
@minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e
@minienw.nl>; 5.1.2.e
@minienw.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>;
5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e
@minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>;
5.1.2.e @minszw.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>;
5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e
@minvws.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>;
5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>;
5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e
@ind.nl>; 5.1.2.e @nvwa.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>; 5.1.2.e
@rws.nl>; 5.1.2.e @svb.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>;
5.1.2.e @uwv.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>;
5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e @VNG.NL>; 5.1.2.e @vng.nl>;
5.1.2.e @wagenaarhoes.nl>; 5.1.2.e @MINSZW.NL>

Onderwerp: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb dinsdag 17 mei 10-11:30 u (evenredigheidsbeginsel)

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de agenda en vergaderstukken voor de bijeenkomst van het interdepartementaal overleg maatwerk Awb op **dinsdag 17 mei van 10.00 - 11.30** over het **evenredigheidsbeginsel**. Onze excuses voor de late aanlevering (i.v.m. met o.a. de planning van de voorjaarsbrief). Het vergaderverzoek met WebEx hebben jullie al ontvangen, we vernemen graag je aanwezigheid. Voor vragen kun je terecht bij de secretaris van de werkgroep, 5.1.2.e @minbzk.nl).

Mede namens de Awb collega's van JenV en BZK, met hartelijke groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

T. 5.1.2.e

5.1.2.e @minbzk.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat

aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

Van:

Aan:

Cc:

Onderwerp:

5.1.2.e

FW: Inbreng interdepartementaal overleg maatwerk Awb dinsdag 17 mei 10-11:30 u
(evenredigheidsbeginsel)

Datum:

maandag 16 mei 2022 18:09:36

Schriftelijke inbreng vooraf RWS.

Tot morgen Grtjs 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

T. 5.1.2.e

5.1.2.e @minbzk.nl

Van: 5.1.2.e

@rws.nl>

Datum: maandag 16 mei 2022 5:50 PM

Aan: 5.1.2.e

@minbzk.nl>

5.1.2.e

@minbzk.nl>

Onderwerp: Inbreng interdepartementaal overleg maatwerk Awb dinsdag 17 mei 10-11:30 u
(evenredigheidsbeginsel)

Beste 5.1.2.e,

Hierbij al op voorhand de inbreng van RWS voor het overleg van morgen.

Het onderwerp evenredigheid is aan de start van het maatwerk Awb project ook al aan bod geweest.

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

.....
BJV Expertise en RWS Advocaten

Rijkswaterstaat Corporate Dienst

Bestuurlijk Juridische Zaken en Vastgoed | Expertise

Griffioenlaan 2 | 3526 LA Utrecht

Postbus 2232 | 3500 GE Utrecht

.....
M 5.1.2.e

5.1.2.e @rws.nl

www.rijkswaterstaat.nl

Volg ons op [Facebook](#), [Twitter](#), [LinkedIn](#), [Instagram](#) en [YouTube](#)

.....
Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

5.1.2.e is mijn vaste vrije dag

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: donderdag 12 mei 2022 10:01

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>;

5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@minbzk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>;

5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>;

5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e

@minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e,

5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e
@minienw.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minjenv.nl;
5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minjenv.nl;
5.1.2.e @minjenv.nl; 5.1.2.e @minszw.nl>; 5.1.2.e
@minszw.nl>; 5.1.2.e @minocw.nl; 5.1.2.e @minbuza.nl; 5.1.2.e
@minvws.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl; 5.1.2.e @hetcak.nl;
5.1.2.e @hetcak.nl; 5.1.2.e @cbr.nl; 5.1.2.e @cbr.nl;
5.1.2.e @cbr.nl; 5.1.2.e @duo.nl; 5.1.2.e @duo.nl;
5.1.2.e @duo.nl; 5.1.2.e @ind.nl; 5.1.2.e @nvwa.nl; 5.1.2.e @rvo.nl;
5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @svb.nl;
5.1.2.e @uwv.nl; 5.1.2.e @uwv.nl; 5.1.2.e
@minszw.nl>; 5.1.2.e @vng.nl; 5.1.2.e @VNG.NL;
5.1.2.e @vng.nl; 5.1.2.e @wagenaarhooes.nl; 5.1.2.e
@MINSZW.NL>

Onderwerp: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb dinsdag 17 mei 10-11:30 u (evenredigheidsbeginsel)

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de agenda en vergaderstukken voor de bijeenkomst van het interdepartementaal overleg maatwerk Awb op **dinsdag 17 mei van 10.00 - 11.30** over het **evenredigheidsbeginsel**. Onze excuses voor de late aanlevering (i.v.m. met o.a. de planning van de voorjaarsbrief). Het vergaderverzoek met WebEx hebben jullie al ontvangen, we vernemen graag je aanwezigheid. Voor vragen kun je terecht bij de secretaris van de werkgroep, 5.1.2.e @minbzk.nl).

Mede namens de Awb collega's van JenV en BZK, met hartelijke groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

T 5.1.2.e
5.1.2.e @minbzk.nl

Van: 5.1.2.e
Aan:
Onderwerp: RE: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb dinsdag 17 mei 10-11:30 u (evenredigheidsbeginsel)
Datum: vrijdag 17 juni 2022 12:10:20

Beste 5.1.2.e,

Bij het overleg van 17 mei jl. moest ik helaas eerder weg vanwege een andere afspraak en heb ik tijdens het overleg niet meer het standpunt van het CBR kunnen delen met betrekking tot de verschillende opties A, B en C. Ik zie nu dat mijn mail hierover aan jou abusievelijk nog niet verzonden was. Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

M 5.1.2.e
E 5.1.2.e cbr.nl
I www.cbr.nl

Denk voor je dit print aan het milieu.
Please consider the environment before printing this email.

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: maandag 16 mei 2022 16:30

Aan: 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>

Onderwerp: RE: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb dinsdag 17 mei 10-11:30 u (evenredigheidsbeginsel)

Dag 5.1.2.e,

Dankjewel voor je mail, dat is natuurlijk geen probleem. Tot morgen bij het overleg.

Hartelijke groet,

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @cbr.nl>

Verzonden: maandag 16 mei 2022 16:28

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>

Onderwerp: RE: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb dinsdag 17 mei 10-11:30 u (evenredigheidsbeginsel)

Goedemiddag 5.1.2.e,

Vanwege een andere afspraak dien ik de vergadering morgen helaas wat eerder (rond 11.00 uur) te verlaten. Hopelijk is dat geen probleem.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

M 5 1 2 e
E 5.1.2.e @cbr.nl
I www.cbr.nl

Denk voor je dit print aan het milieu.
Please consider the environment before printing this email.

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>
Verzonden: donderdag 12 mei 2022 10:01
Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minezk.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @minfin.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e @minienw.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>; 5.1.2.e @minszw.nl>; 5.1.2.e @minocw.nl>; 5.1.2.e @minbuza.nl>; 5.1.2.e @minvws.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e @hetcak.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @cbr.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e @duo.nl>; 5.1.2.e @ind.nl>; 5.1.2.e @nvwa.nl>; 5.1.2.e @rvo.nl>; 5.1.2.e @rws.nl>; 5.1.2.e @svb.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>; 5.1.2.e @uwv.nl>; 5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e @VNG.NL>; 5.1.2.e @vng.nl>; 5.1.2.e @wagenaarhoes.nl>; 5.1.2.e @MINSZW.NL>

Onderwerp: vergaderstukken interdepartementaal overleg maatwerk Awb dinsdag 17 mei 10-11:30 u (evenredigheidsbeginsel)

Beste collega's,

Bijgaand doe ik jullie toekomen de agenda en vergaderstukken voor de bijeenkomst van het interdepartementaal overleg maatwerk Awb op **dinsdag 17 mei van 10.00 - 11.30** over het **evenredigheidsbeginsel**. Onze excuses voor de late aanlevering (i.v.m. met o.a. de planning van de voorjaarsbrief). Het vergaderverzoek met WebEx hebben jullie al ontvangen, we vernemen graag je aanwezigheid. Voor vragen kun je terecht bij de secretaris van de werkgroep **5.1.2.e** [@minbz.nl](mailto:5.1.2.e@minbz.nl)).

Mede namens de Awb collega's van JenV en BZK, met hartelijke groet, 5.1.2.e

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T. 5.1.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Alle uitgaande en inkomende e-mails worden door het CBR streng gecontroleerd op virussen, etc. CBR wijst aansprakelijkheid voor schade tengevolge van gebruik van e-mail af.

De informatie opgenomen in dit bericht kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien u dit bericht onterecht ontvangt wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender direct te informeren door het bericht te retourneren.

All outgoing and incoming e-mails are checked by the CBR on virus- signatures, etc. CBR denies any responsibility for damages resulting from the use of e-mail.

The information contained in this message may be confidential and is intended to be exclusively for the addressee. Should you receive this message unintentionally, please do not use the contents herein and notify the sender immediately by returning the e-mail.

Alle uitgaande en inkomende e-mails worden door het CBR streng gecontroleerd op virussen, etc. CBR wijst aansprakelijkheid voor schade tengevolge van gebruik van e-mail af.

De informatie opgenomen in dit bericht kan vertrouwelijk zijn en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien u dit bericht onterecht ontvangt wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken en de afzender direct te informeren door het bericht te retourneren.

All outgoing and incoming e-mails are checked by the CBR on virus- signatures, etc. CBR denies any responsibility for damages resulting from the use of e-mail.

The information contained in this message may be confidential and is intended to be exclusively for the addressee. Should you receive this message unintentionally, please do not use the contents herein and notify the sender immediately by returning the e-mail.

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e@minbzk.nl

Datum

15 juni 2022

agenda

Interdepartementaal overleg maatwerk Awb

Vergaderdatum	21 juni 2022
Vergadertijd	10:00 uur - 11:30 uur
Locatie	Webex
Deelnemers	Zie Bijlage 01.

1. Opening en mededelingen

2. Verslag 17 mei 2022

Het verslag wordt nog nagezonden.

3. Bespreken voorstel PCMO

Ter besluitvorming: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de lijn van de voorgestelde tekst.

Bijlage:

03a. Voorstel bevorderen informele geschilbeslechting

03b. Overzicht van de fasen waarin het voorstel aanpassingen van de Awb bevat

4. Verdere proces en planning

5. Rondvraag en sluiting

Actuele deelnemerslijst interdepartementaal overleg maatwerk

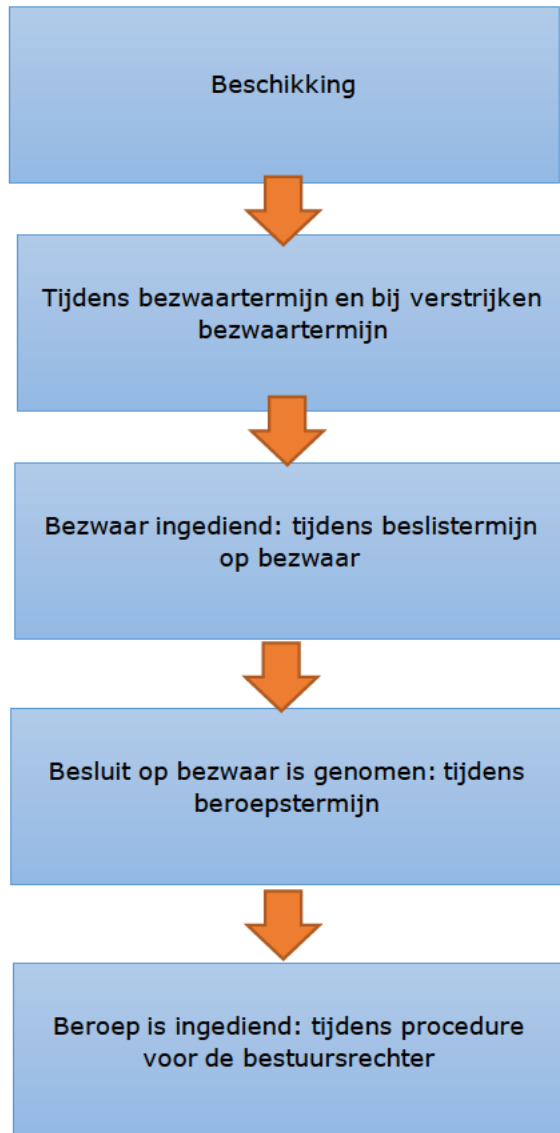
	Organisatie	Naam
	Ministeries	
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Binnenlandse Zaken (BZK)	
6	Binnenlandse Zaken (BZK)/ Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
7	Binnenlandse Zaken (BZK)	
8	Binnenlandse Zaken (BZK)	
9	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
10	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
11	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
12	Financiën (FIN)	
13	Financiën (FIN)	
14	Financiën (FIN)	
15	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
16	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
17	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
18	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
19	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
20	Justitie en Veiligheid (JenV)	
21	Justitie en Veiligheid (JenV)	
22	Justitie en Veiligheid (JenV)	
23	Justitie en Veiligheid (JenV)	
24	Justitie en Veiligheid (JenV)/ Programma Burgergerichte Overheid	
25	Justitie en Veiligheid (JenV)	
26	Justitie en Veiligheid (JenV)	
27	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	

5.1.2.e

28	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)
29	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
30	Buitenlandse Zaken (BuZa)
31	Volksgezondheid, Wetenschap en Sport (VWS)
	Uitvoeringsorganisaties
32	CAK
33	CAK
	CAK
34	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
35	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
36	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
37	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
38	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
39	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
40	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)
41	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)
42	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
43	Rijkswaterstaat (RWS)
44	Sociale Verzekeringsbank (SVB)
45	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)
46	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)
	Overig
47	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU)
48	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
49	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
50	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Overzicht van de fasen waarin het voorstel aanpassingen van de Awb bevat

Fasen

Wijzigingen

- Vermelding contactgegevens bestuursorgaan bij besluit (3:45a)
- Oplossing voor informeel overleg dat nog loopt bij verstrijken bezwaartermijn (6:10a)
- Mogelijkheid om stukken op te vragen (3:45b)
- Onderzoek tot informele afdoening bezwaar (7:1b)
- Onderzoek beschikking tot stukken en toegang verlenen tot stukken (7:4)
- Beslissing op bezwaar wordt genomen mede op basis van wat bij de behandeling is gebleken (7:11)
- Aanpassing geheimhouding (8:29)
- Mededeling toegang verlening stukken (8:42)

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e @minbzk.nl

Datum

22 juni 2022

agenda

Interdepartementaal overleg maatwerk Awb

Vergaderdatum	28 juni 2022
Vergadertijd	10:00 uur - 11:30 uur
Locatie	Webex
Deelnemers	Zie Bijlage 01.

1. Opening en mededelingen

2. Verslag 21 juni 2022

Het verslag wordt nog nagezonden, net als het verslag van 17 mei.

3. Bespreken voorstel naar aanleiding van motie burgerlijke lus

Ter besluitvorming: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de lijn van de voorgestelde tekst.

Bijlage:

03. Voorstel naar aanleiding van motie burgerlijke lus

4. Verdere proces en planning

5. Rondvraag en sluiting

Actuele deelnemerslijst interdepartementaal overleg maatwerk

	Organisatie	Naam
	Ministeries	
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
2	Binnenlandse Zaken (BZK)	
3	Binnenlandse Zaken (BZK)	
4	Binnenlandse Zaken (BZK)	
5	Binnenlandse Zaken (BZK)	
6	Binnenlandse Zaken (BZK)/ Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
7	Binnenlandse Zaken (BZK)	
8	Binnenlandse Zaken (BZK)	
9	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
10	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
11	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
12	Financiën (FIN)	
13	Financiën (FIN)	
14	Financiën (FIN)	
15	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
16	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
17	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
18	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
19	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
20	Justitie en Veiligheid (JenV)	
21	Justitie en Veiligheid (JenV)	
22	Justitie en Veiligheid (JenV)	
23	Justitie en Veiligheid (JenV)	
24	Justitie en Veiligheid (JenV)/ Programma Burgergerichte Overheid	
25	Justitie en Veiligheid (JenV)	
26	Justitie en Veiligheid (JenV)	
27	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	

5.1.2.e

28	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)
29	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)
30	Buitenlandse Zaken (BuZa)
31	Volksgezondheid, Wetenschap en Sport (VWS)
	Uitvoeringsorganisaties
32	CAK
33	CAK
	CAK
34	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
35	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
36	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)
37	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
38	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
39	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
40	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)
41	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)
42	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
43	Rijkswaterstaat (RWS)
44	Sociale Verzekeringsbank (SVB)
45	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)
46	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)
	Overig
47	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU)
48	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
49	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
50	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

1. Probleemstelling

Op 30 november 2021 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin de regering wordt verzocht om 'op korte termijn grondig te onderzoeken welke wettelijke bepalingen in de Awb kunnen worden opgenomen om de positie van de belanghebbende te versterken'. Hierbij moet in ieder geval de mogelijkheid van de burgerlijke lus worden onderzocht, waarbij de burger de mogelijkheid wordt geboden om eigen gemaakte procedurele fouten te herstellen.¹ Dit document bevat een eerste opzet voor dit onderzoek. Op basis van bronnenonderzoek is een probleemstelling geschreven.

5.1.2.i en 5.2.1

¹ *Kamerstukken II 2021/22, 35925 VI, nr. 115 (motie Omtzigt c.s.)*.

² T. Barkhuysen & M.L. van Emmerik, 'Equality of arms en de Algemene wet bestuursrecht', in: Awb, 25 jaar in eenheid en verscheidenheid, p. 246.

³ Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State, ECLI:NL:2014:3547.

⁴ *Kamerstukken II 2007/08, 31352, nr. 6, p. 14*.

⁵ D.A. Verburg, 'Bestuursrechtspraak in balans. Bejegening, beslechting en bewijs', dissertatie 2019, p. 153.

⁶ Zie de *Evaluatie Bestuurlijke lus Awb en internationale rechtsvergelijking* door Ch. W. Backess, E.M.J. Hardy, A.M.L. Jansen, S. Polleunis en R. Timmers met medewerking van M.A. Poortinga en E. Versluit, 2014 WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie. In de evaluatie wordt het volgende gesteld: 'Inderdaad wordt de bestuurlijke lus door (gemachtigden van) burgers wel ervaren als 'bestuurtje helpen'. Waar bestuursorganen mogelijkheden tot herstel krijgen, krijgen burgers die niet. In het verlengde daarvan bestaat het risico, zo sommige geïnterviewden stelden, dat met de lus een inbreuk wordt gemaakt op de 'equality of arms''. p. 101-102.

Op pagina 43 wordt de literatuur besproken die het bezwaar van 'bestuurtje helpen' aankaart.

⁷ J.C.A. de Poorter en K.J. de Graaf, Doel en functie bestuursrechtspraak: een blik op de toekomst. Raad van State, september 2011, p. 24.

5.1.2.i en 5.2.1

⁸ R.J.N. Schlössels, 'Een vrije en kenbare bewijsleer?', in: VAR-reeks 142 Bestuursrechtelijk bewijsrecht: Wetgever of rechter? 2009, p. 54.

⁹ Advies van de Raad voor het openbaar bestuur, 'Een sterkere rechtsstaat: verbinden en beschermen in een pluriforme samenleving', 2020, p. 50.

¹⁰ M.T.A.B. Laemers e.a., 'Awb-procedures vanuit het gezichtspunt van de burger', p. 81, 83, onderdeel van: Derde evaluatie van de Algemene wet bestuursrecht 2004, Boom Juridische uitgevers. Bijlage bij: *Kamerstukken II* 2006/07, 29279, nr. 51.

¹¹ Commissie Evaluatie Awb III, 'Toepassing en effecten van de Algemene wet bestuursrecht 2002-2006', p. 17, bijlage bij *Kamerstukken II* 2006/07, 29279, nr. 51.

¹² B.J. Schueler, 'De Awb-rechter na 25 jaar: een karakterschets', Nederlandse Vereniging voor de rechtspraak 2019.

¹³ Y.E. Schuurmans, 'De eigen aard van het bestuursrechtelijke bewijsrecht', in: VAR-reeks 142, Bestuursrechtelijk bewijsrecht: wetgever of rechter? 2009, p. 144.

¹⁴ L.M. Koenraad, 'Deskundigen in het Nederlandse bestuursrecht. Rechterlijke controle dat op deskundigenadvisering is gebaseerd', preadviezen Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht, Boom Juridisch 2017, p. 105.

¹⁵ A.T. Marseille, B.W.N. de Waard, A. Tollenaar, P. Laskewit & C. Boxum, 'De praktijk van de Nieuwe Zaaksbehandeling in het bestuursrecht', 2015, p. 162.

¹⁶ R.J.N. Schlössels, 'Een vrije en kenbare bewijsleer?', in VAR-reeks 142, Bestuursrechtelijk bewijsrecht: wetgever of rechter? 2009, p. 108.

¹⁷ R.J.N. Schlössels, 'Een vrije en kenbare bewijsleer?', in VAR-reeks 142, Bestuursrechtelijk bewijsrecht: wetgever of rechter? 2009, p. 66.

¹⁸ Artikel 8:28 en 8:45 Awb, zie R.J.N. Schlössels, 'Een vrije en kenbare bewijsleer?', in VAR-reeks 142, Bestuursrechtelijk bewijsrecht: wetgever of rechter? 2009, p. 64.

¹⁹ Artikel 8:69, derde lid Awb, zie R.J.N. Schlössels, 'Een vrije en kenbare bewijsleer?', in VAR-reeks 142, Bestuursrechtelijk bewijsrecht: wetgever of rechter? 2009, p. 35 en 110.

5.1.2.i en 5.2.1

[REDACTED]

[REDACTED]

5.1.2.i en 5.2.1

[REDACTED]

²⁰ De Jong, 'Geen sfinx te zien. Een onderzoek naar de zaaksbehandeling bij de Amsterdamse bestuursrechter', *NTB* 2018/ 16.

²¹ Rechtbank Midden-Nederland, 17 mei 2022, ECLI:NL:RBMNE:2022:1721.

²² ABRvS 20 december 2017, [ECLI:NL:RVS:2017:3488](#), [AB 2018/444](#) (m.nt. W.P. van der Meulen en K.J. de Graaf).

5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

²³ Vgl. Kamerstukken II 2007/08, 31352, nr. 6, p. 6 (memorie van toelichting bij het voorstel van wet van de leden Vermeij, Koopmans en Neppérus tot aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met een regeling voor herstel van gebreken in een besluit hangende beroep bij de bestuursrechter (Wet bestuurlijke lus Awb)).

²⁴ Ibid., p. 8.

²⁵ Ibid., p. 8.

5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

5.1.2.i en 5.2.1

[Redacted text block]

--

Relevante bronnen:

- C. W. Backess, E.M.J. Hardy, A.M.L. Jansen, S. Polleunis en R. Timmers, 'Evaluatie bestuurlijke lus Awb en internationale rechtsvergelijking', WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2014.
- T. Barkhuysen & M.L. van Emmerik, 'Equality of arms en de Algemene wet bestuursrecht', in: Awb, 25 jaar in eenheid en verscheidenheid, 2019.
- Commissie Evaluatie Awb III, 'Toepassing en effecten van de Algemene wet bestuursrecht 2002-2006'.

²⁶ Zie bijvoorbeeld ABRvS 3 juli 2018, [ECLI:NL:RVS:2018:2342](#)), CRvB 8 november 2018, [ECLI:NL:CRVB:2018:3521](#)) en CBb 21 januari 2019, [ECLI:NL:CBB:2019:46](#)). Borman, T&C Algemene wet bestuursrecht, artikel 8:29 Awb (paragraaf 4).

²⁷ Brief d.d. 8 februari 2022 van de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State aan de minister voor Rechtsbescherming (kenmerk 22-00381).

- B.J. van Ettekoven & A.T. Marseille, 'Afscheid van de klassieke procedure in het bestuursrecht?', in: Afscheid van de klassieke procedure? Handelingen Nederlandse Juristen Vereniging, 147^e jaargang/ 2017-I, Kluwers 2017.
- L.E. de Groot-van Leeuwen & M.T.A.B. Laemers, 'De Awb en 'de burger'. Over de goede bedoelingen en de lastige praktijk', in T. Barkhuysen, W. den Ouden, & J. E. M. Polak (editors), Bestuursrecht harmoniseren: 15 jaar Awb (2010), Boom Juridische uitgevers.
- De Jong, 'Geen sfinx te zien. Een onderzoek naar de zaaksbehandeling bij de Amsterdamse bestuursrechter', *NTB* 2018/16.
- L.M. Koenraad, 'Deskundigen in het Nederlandse bestuursrecht. Rechterlijke controle van bestuursoptreden dat op deskundigenadvisering is gebaseerd', preadviezen Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht, Boom Juridisch 2017.
- M.T.A.B. Laemers e.a., 'Awb-procedures vanuit het gezichtspunt van de burger'', onderdeel van: Derde evaluatie van de Algemene wet bestuursrecht 2006.
- A.T. Marseille, B.W.N. de Waard, A. Tollenaar, P. Laskewitz & C. Boxum, 'De praktijk van de Nieuwe Zaaksbehandeling in het bestuursrecht', 2015.
- A.T. Marseille & M. Wever, 'Processuele beslissingen van de bestuursrechter: biased ten gunste van de overheid?', *NJB* 2022/618, afl. 10.
- J.C.A. de Poorter en K.J. de Graaf, 'Doel en functie bestuursrechtspraak: een blik op de toekomst', Raad van State, 2011.
- Raad van State, Algemene Rekenkamer en Nationale ombudsman, 'Zorgvuldig, rechtsstatelijk en met vertrouwen in de burger', 2021.
- Raad voor het openbaar bestuur, 'Een sterkere rechtsstaat: verbinden en beschermen in een pluriforme samenleving', 2020.
- R.J.N. Schlössels, 'Een vrije en kenbare bewijsleer?', in: VAR-reeks 142 Bestuurlijk bewijsrecht: wetgever of rechter? 2009.
- B.J. Schueler, 'De Awb-rechter na 25 jaar: een karakterschets', Nederlandse Vereniging voor rechtspraak, 2019.
- Y.E. Schuurmans, 'De eigen aard van het bestuursrechtelijke bewijsrecht', in VAR-reeks 142, bestuurlijk bewijsrecht: wetgever of rechter? 2009.
- D.A. Verburg, 'Bestuursrechtspraak in balans. Bejegening, beslechting en bewijs', dissertatie 2019.

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e @minbzk.nl

Datum

6 oktober 2022

agenda

Interdepartementaal overleg maatwerk Awb

Vergaderdatum	11 oktober 2022
Vergadertijd	10:00 uur - 11:30 uur
Locatie	Webex
Deelnemers	Zie Bijlage 01.

1. Opening, mededelingen en voorstelronde nieuwe deelnemers

2. Verslagen 17 mei, 21 en 28 juni

Ter besluitvorming: graag het vriendelijke verzoek om opmerkingen zoveel mogelijk vooraf schriftelijk door te geven.

Bijlagen:

- 02a. Verslag bijeenkomst 17 mei;
- 02b. Verslag bijeenkomst 21 juni;
- 02c. Verslag bijeenkomst 28 juni.

3. Kennismaking i.h.k.v. het uniform kader voor (uitvoerings)toetsen

Te gast is het team van Hooghiemstra en Partners i.s.m. Sira Consulting

Bijlage:

- 03. Plan van aanpak Hooghiemstra

4. Stand van zaken wetsvoorstel

Ter bespreking: aan de hand van het bijgevoegde concept (*NB: under construction!*) algemeen deel van de memorie van toelichting nemen we jullie graag mee in de stand van zaken van het wetsvoorstel.

Een volgende klankbordgroep bijeenkomst wordt de complete set aan stukken (wetsvoorstel, aangevuld algemeen deel en artikelsgewijze toelichting) voorgelegd. Er is dan ook meer leestijd vooraf.

Bijlagen:

04. Concept memorie van toelichting (algemeen deel);

5. Pre-consultatie en de Awb onderzoeksagenda

Ter bespreking: zie de al eerder verspreide en iets aangevulde voorlopige opzet voor de pre-consultatie: vragen, suggesties en ideeën zijn welkom, zie specifiek de vraag bij de “burgersessie”.

Verder hebben JenV en BZK met dank aan onder meer middelen uit het programma Werk aan uitvoering een vijftal onderzoeken uitgezet.

Bijlagen:

05a. Voorlopige opzet pre-consultatie

05b. Toelichting op Awb-onderzoeksagenda

Actuele deelnemerslijst interdepartementaal overleg maatwerk

	Organisatie	Naam	Aanwezigheid
	Ministeries		
1	Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e	
	Binnenlandse Zaken (BZK)		
2	Binnenlandse Zaken (BZK)		
3	Binnenlandse Zaken (BZK)		
4	Binnenlandse Zaken (BZK)		
5	Binnenlandse Zaken (BZK)		
6	Binnenlandse Zaken (BZK)/ Passend Contact met de Overheid (PCMO)		
7	Binnenlandse Zaken (BZK)		
8	Binnenlandse Zaken (BZK)		
9	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)		
10	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)		
11	Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)		
12	Financiën (FIN)		
13	Financiën (FIN)		
14	Financiën (FIN)		
15	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst		
16	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst		
17	Financiën (FIN) / DG Belastingdienst		
18	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)		
19	Infrastructuur en Waterstaat (IenW)		
20	Justitie en Veiligheid (JenV)		
21	Justitie en Veiligheid (JenV)		
22	Justitie en Veiligheid (JenV)		

23	Justitie en Veiligheid (JenV)	5.1.2.e	
24	Justitie en Veiligheid (JenV)/ Programma Burgergerichte Overheid		
25	Justitie en Veiligheid (JenV)		
26	Justitie en Veiligheid (JenV)		
27	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)		
28	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)		
29	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)		
30	Buitenlandse Zaken (BuZa)		
31	Volksgezondheid, Wetenschap en Sport (VWS)		
	Uitvoeringsorganisaties		
32	CAK		
33	CAK		
	CAK		
34	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)		
35	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)		
36	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)		
37	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)		
38	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)		
39	Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)		
40	Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)		
41	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)		
42	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)		
43	Rijkswaterstaat (RWS)		
44	Sociale Verzekeringsbank (SVB)		
45	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)		
46	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)		
	Overig		

47	Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU)	5.1.2.e		
48	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)			
49	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)			
50	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)			
51	PMM			
52	PMM			
53	PMM			
54	PMM			

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e minbzk.nl

Datum

23 mei 2022

verslag

Klankbordgroep maatwerk in de Awb

Omschrijving	Klankbordgroep 'Maatwerk in de Awb'
Vergaderdatum en -tijd	17 mei 2022, 10:00 – 11:30
Plaats	Webex
Deelnemers	Zie bijlage

1. Opening en mededelingen

- Voorzitter (5.1.2.e, BZK) heet iedereen welkom.
- Er zijn geen opmerkingen bij het verslag

2. Voorstelronde

- De nieuwe deelnemers stellen zich voor.

3. Eerste ronde bespreking memo evenredigheidsbeginsel

- Voorzitter introduceert het bespreekstuk over het evenredigheidsbeginsel. Er is al eens in de klankbordgroep over dit onderwerp gesproken. Aan de deelnemers is een memo met drie opties voorgelegd die vandaag worden besproken. 5.1.2.e zal reageren op vragen over optie A, 5.1.2.e op vragen over optie B en 5.1.2.e op vragen over optie C
- 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

4. Reactie vragen optie C (door 5.1.2.e (BZK))

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

¹ Opmerking secretaris: de conclusie is uitgebracht op 18 mei 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:1441).

- Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

4. Reactie vragen optie B (door 5.1.2.e (JenV))

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5. Verdere inbreng

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

7. Verdere proces, rondvraag en sluiting

- Voorzitter geeft aan dat het team het op zich laat in werken en er op terug komt. Helaas is er geen tijd geweest om punt 4 van de agenda te behandelen. Graag schriftelijke opmerkingen uiterlijk mogen insturen, want de brief moet maandag naar de ACU.
- 5.1.2.e (SZW) vraagt nog hoe de vrij prominente PM die nog in de brief staat zal worden ingevuld.
- Voorzitter antwoordt dat het inderdaad de bedoeling is om een passage in de brief op te nemen over het evenredigheidsbeginsel en zal daar nog op terugkomen.

Deelnemerslijst interdepartementaal overleg maatwerk 17 mei 2022

Organisatie	Naam
Ministeries	5.1.2.e
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
Financiën (FIN)	
Financiën (FIN)	
Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	
Buitenlandse Zaken (BuZa)	
Volksgezondheid, Wetenschap en Sport (VWS)	
Uitvoeringsorganisaties	
CAK	

Datum
9 mei 2022

CAK	5.1.2.e
Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
Rijkswaterstaat (RWS)	
Sociale Verzekeringsbank (SVB)	
Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
Overig	
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Programma Maatwerk Multiproblematiek (PMM)	

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e@minbzk.nl

Datum

23 mei 2022

verslag

Klankbordgroep maatwerk in de Awb

Omschrijving	Klankbordgroep 'Maatwerk in de Awb'
Vergaderdatum en -tijd	21 juni 2022, 10:00 – 11:30
Plaats	Webex
Deelnemers	Zie bijlage

1. Opening en mededelingen

- Voorzitter 5.1.2.e (BZK) heet iedereen welkom en vraagt of er mededelingen of opmerkingen bij de agenda zijn.
- 5.1.2.e (RVO) stelt zich voor.
- Voorzitter geeft een update over de stand van zaken van de kamerbrief. BZK en JenV hebben er met hun bewindspersonen over gesproken. BZK en JenV hopen dat de brief met de nazending naar de CBJ kan.
- Er zijn Kamervragen gesteld over het hardvochtighedenonderzoek. BZK coördineert de beantwoording. Er wordt zoveel mogelijk doorverwezen naar de kamerbrief.
- Donderdag is de dag van de publieke dienstverlening.
- Het verslag van de vorige bijeenkomst (over het evenredigheidsbeginsel) komt de volgende keer.

2. Reacties voorstel laagdrempelige geschilbeslechting

- 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

- o 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.iWoo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1
5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e ^{Woo 5.1.2.I en 5.2.}

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e zich af hoe het

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

3. Reactie steller (5.1.2.e BZK)

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- [illegible]

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

4. Verdere proces, rondvraag en sluiting

- Voorzitter geeft aan dat de reacties 'food for thought' opleveren, er zal naar alle vragen worden gekeken. Op 28 juni komt het onderwerp burgerlijke lus / tussenuitspraak rechters aan de orde. Dat is vrij kort op deze vergadering, maar dan kan het team in het zomerreces verder.
- 5.1.2.e (EZK) vraagt of de klankbordgroep het gehele voorstel nog te zien krijgt voor de pre-consultatie.
- Voorzitter antwoordt bevestigend.
- 5.1.2.e (EZK) vraagt of de voorzitter een indicatie heeft wanneer de klankbordgroep dat voorstel kan zien? September, oktober?
- Voorzitter antwoordt dat dat inderdaad de planning is.
- Voorzitter bedankt iedereen voor de opmerkingen en vragen. Tot de volgende keer.

Bijlage: Deelnemerslijst interdepartementaal overleg maatwerk 21 juni

Organisatie	Naam
Ministeries	
Binnenlandse Zaken (BZK)	5.1.2.e
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)/ Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
Financiën (FIN)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)/ Programma Burgergerichte Overheid	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	
Buitenlandse Zaken (BuZa)	
Uitvoeringsorganisaties	
CAK	
CAK	
Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	

Datum
24 juni 2022

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	5.1.2.e	
Rijkswaterstaat (RWS)		
Sociale Verzekeringsbank (SVB)		
Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)		
Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)		
Overig		
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)		
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)		

Contactpersoon

5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e @minbzk.nl

Datum

6 juli 2022

verslag

Klankbordgroep maatwerk in de Awb

Omschrijving	Klankbordgroep 'Maatwerk in de Awb'
Vergaderdatum en -tijd	28 juni 2022, 10:00 – 11:30
Plaats	Webex
Deelnemers	Zie bijlage

1. Opening en mededelingen

- Voorzitter 5.1.2.e BZK) heet iedereen welkom en vraagt of er mededelingen of opmerkingen bij de agenda zijn.
- 5.1.2.e (NVWA) stelt zich voor.
- Voorzitter kondigt aan dat de verslagen nog komen, het team heeft het erg druk gehad.

2. Reacties voorstel tussenuitspraak

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

5.1.2.e Woo 5.1.2.i

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

Woo 5.1.2.i en 5.2.1

b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

o b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

3. Reactie stellers 5.1.2.e, JenV en 5.1.2.e , BZK)

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- o b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e
Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e
Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e
- o b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
 - o b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- o 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- b.1.2.e (Woo 5.1.2.i en 5.2.1 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- 5.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1 b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1
- o b.1.2.e Woo 5.1.2.i en 5.2.1

- o 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1
- o 5.1.2.eWoo 5.1.2.i en 5.2.1

4. Verdere proces, rondvraag en sluiting

- Voorzitter geeft aan dat alle vragen en opmerkingen zijn geweest en bedankt iedereen voor de inbreng. We gaan ermee aan de slag. Het voorstel levert mogelijk meer kosten op voor de rechtspraak maar BZK en JenV hebben een aanspraak gedaan op WaU middelen die is gehonoreerd. Dat betekent dat er tot 2030 8 miljoen euro beschikbaar is voor dit wetsvoorstel, waarvan het grootste deel voor de rechtspraak is.
- Een andere mededeling is dat vanmiddag de Kamerbrief over onder andere de Awb in de CBJ wordt behandeld, de deelnemers van deze werkgroep zullen zsm op de hoogte worden gesteld van hoe dat is gegaan.
- Nu is er een zomerstop van deze werkgroep, de meeste mensen gaan ook op vakantie. De bedoeling is nu om de voorstellen te laten landen in een wetsvoorstel met een toelichting en dat komt dan zeker langs in deze werkgroep.
- 5.1.2.e(EZK) vraagt wanneer een integraal wetsvoorstel kan worden verwacht.
- Voorzitter verwacht dat rond september, oktober.
- Voorzitter bedankt iedereen en tot ziens.

Bijlage: Deelnemerslijst interdepartementaal overleg maatwerk 28 juni

Organisatie	Naam
Ministeries	5.1.2.e
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)/ Programma Burgergerichte Overheid	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
Buitenlandse Zaken (BuZa)	
Volksgesondheid, Wetenschap en Sport (VWS)	
Uitvoeringsorganisaties	
CAK	
Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	
Rijkswaterstaat (RWS)	

Datum
6 juli 2022

Sociale Verzekeringsbank (SVB)	5.1.2.e	
Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)		
Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)		
Overig		
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)		

Ontwikkeling Uniform kader uitvoeringstoets Awb

Opdracht

In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken stelt Hooghiemstra & Partners samen met Sira Consulting een uniform kader op voor de uitvoeringstoets op de wijziging van de Algemene wet bestuursrecht in verband met realisering van een meer mensgericht bestuursrecht.

Het kader zal enerzijds overheidsorganisaties ondersteunen bij het in kaart brengen van de impact van dit wetsvoorstel, en anderzijds de mogelijkheid bieden om uitkomsten van verschillende uitvoeringstoetsen met elkaar te vergelijken. Het doenvermogen en effecten voor belanghebbenden, waaronder kleine ondernemingen, worden in het kader meegenomen. Dit leidt tot twee invalshoeken: er wordt primair inzicht gegeven in de uitvoerbaarheid voor overheidsorganisaties, maar ook de werkbaarheid en effectiviteit voor de 'klantenkring' van deze organisaties. Het kader zal ook handvatten bieden voor afbakening van de doelgroepen per onderdeel, de wijze waarop kwantitatieve aspecten in kaart kunnen worden gebracht en welke organisatieonderdelen daarbij kunnen worden betrokken.

Als basis voor de afstemming van het op te stellen kader wordt de bestaande klankbordgroep gebruikt; deze wordt voor dit doel toegespitst op de uitvoeringsorganisaties en de VNG en aangevuld met IPO en Unie van Waterschappen, twee grote uitvoeringsinstanties, een kleinere en enkele gemeenten. Deze samenstelling werkt qua omvang het meest efficiënt en sluit het best aan bij de instanties die in de praktijk de uitvoeringstoets opstellen.

Aanpak

Eerst analyseren we het wetsvoorstel en verzamelen we door de organisaties voor hun uitvoeringstoetsen gebruikte methoden of sjablonen. Het aspect doenvermogen en de effecten voor belanghebbenden worden hierin meegenomen. De inventarisatie ziet op de uitvoeringsorganisaties uit de klankbordgroep: Rijkswaterstaat, NVWA, IND, UWV, SVB, CAK, DUO, RVO, CBR, VNG, aangevuld met Belastingdienst, Dienst Toeslagen, IPO, UvW, het NIWO, een kleine, middelgrote en grote gemeente. Na inventarisatie gaan we over op het convergeren van de gemeenschappelijke aspecten tot één kader. Dit betreft zowel kwalitatieve als kwantitatieve aspecten, die worden gekoppeld aan onderdelen uit het wetsvoorstel. Aanvullende gegevens over verzamelen, genereren of ophalen van informatie over deze aspecten nemen we tevens op. Dit vormt een eerste versie van het generieke toetsingskader, dat wordt voorgelegd aan de afstemgroep.

We valideren in de afstemgroep onder andere de herkenbaarheid en begrijpelijkheid van onderdelen uit het kader, de terminologie, een eenduidige interpretatie van vragen, en aansluiting op de werkprocessen en binnen de organisaties beschikbare informatie. Voordat we valideren met de gehele groep, maken we een voorbeeldinvulling van het kader voor een onderdeel uit het wetsvoorstel, samen met één of twee organisaties van de afstemgroep.

Ten slotte wordt het generieke kader geoptimaliseerd met de input van de afstemgroep zodat dit breed inzetbaar is.

Team

Het team voor deze opdracht wordt gevormd door 5.1.2.e

5.1.2.e . Zij worden ondersteund door

Zij zullen in de komende weken contact opnemen voor inventarisatie van de verschillende sjablonen/formats die bij de betrokken organisaties in gebruik zijn. Voor vragen of opmerkingen over het onderzoek kunt u hen benaderen. Contactgegevens daarvoor zullen worden verspreid zodra de afstemgroep compleet is.

Contactgegevens

5.1.2.e

Voorlopige opzet JenV/BZK Awb-maatwerk team voor pre-consultatie wetsvoorstel meer mensgerichte Awb (20221006)

Passage Kamerbrief pre-consultatie

*"Dit heeft geleid tot een aantal hoofdlijnen voor een wetsvoorstel, dat het kabinet eerst in pre-consultatie zal voorleggen aan belanghebbenden voorafgaand aan de gebruikelijke (internet)consultatie, door middel waarvan eenieder kan reageren op het voorstel. De pre-consultatie biedt aan uitvoeringsorganisaties, gemeenten, de VNG en de rechtspraak de gelegenheid alvast in een eerste impactanalyse de effecten van de beoogde aanpassingen te toetsen. Ook bij een aangepaste Awb geldt dat deze uitvoerbaar moet zijn. Op deze manier kunnen uitvoeringsgevolgen en financiële consequenties, in lijn met het IAK, tijdig in kaart worden gebracht voorafgaand aan aanbidding van het voorstel aan de Afdeling advisering van de Raad van State."*¹

Opzet pre-consultatie

Doelstelling:

- Een informele gelegenheid bieden aan uitvoeringsorganisaties, decentrale overheden en de rechtspraak om alvast in een eerste impactanalyse de effecten van de beoogde aanpassingen te toetsen en een inschatting te maken van de effectiviteit van de voorstellen. Er hoeft nog geen uitgebreide uitvoeringstoets te worden verricht, die vindt naar verwachting plaats tijdens de internetconsultatie (begin 2023). Tijdens de pre-consultatie kan met Hooghiemstra worden gewerkt aan het uniforme kader dat naar verwachting ook aanleiding geeft tot nadenken over de gevolgen.
- Hierbij meteen de wetenschap en het burgerperspectief betrekken zodat verschillende disciplines en expertise vroegtijdig bij elkaar komen (zie hierna bij het onderdeel "burgersessie").
- Draagvlak vergroten door vroegtijdig belanghebbenden mee te laten denken.

Expert sessies

- Het conceptvoorstel wordt voorgelegd aan een selectie van belanghebbenden en we stellen daarbij een aantal specifieke vragen over bepaalde onderdelen.
- De bedoeling is om in november en december 2022 een aantal expert sessies te organiseren in kleiner verband, waarbij per sessie een paar onderwerpen worden besproken (thematisch). Mogelijk kunnen die sessies nog weer verder worden opgesplitst in deelsessies.
- Er wordt daarnaast een aparte burgersessie georganiseerd omdat het voor niet-juristen vaak lastig te volgen is waar allerlei juridische discussies over gaan, zie hierna.
- In de expertsessies ontmoeten mensen elkaar vanuit verschillende disciplines (bijv. uitvoeringsorganisatie, wetenschap, rechtspraak).
- De expertsessies zijn in beginsel live (met hybride/volledig digitaal als plan B, mocht de corona situatie daar aanleiding toe geven of veel genodigden aangeven live niet te zien zitten).
- Er is daarnaast ook de mogelijkheid om een schriftelijke reactie te geven (en dus ook op andere onderdelen dan die waar onze vragen betrekking hebben).
- Wat gebeurt er met de opbrengst: vanwege het informele karakter nemen we alle opgehaalde inzichten waar mogelijk mee, maar er wordt geen specifieke verantwoording over afgelegd. Dat gebeurt in de volgende stap, dus die van de (internet)consultatie, waarna in een paragraaf in de memorie van toelichting een reactie wordt gegeven op de binnengekomen adviezen en reacties.
- Openbaarheid: het voorstel wordt in de pre-consultatiefase openbaar gemaakt via een website, daar wordt verder niet veel richtbaarheid aan gegeven (NB: het zal dus niet op www.internetconsultatie.nl worden geplaatst en er is geen uitnodiging te reageren, de pre-consultatie is iets anders dan de 'echte' (internet)consultatie). Hiermee zijn we eventuele verzoeken tot openbaarmaking voor, ook kan het voorstel zo makkelijker worden gedeeld in het kader van die expert meetings. Er wordt geen verslag gemaakt van de sessies. Wel moet rekening worden gehouden met het goed informeren van deelnemende partijen aan de expert sessies over beslisnota's. Als over het informele overleg aan bewindspersonen wordt gerapporteerd, wordt die informatie als regel openbaar.
- Beoogde deelnemers aan de expert sessies:
 - De uitvoeringsorganisaties die deelnemen aan de klankbordgroep

¹ Kamerbrief acties kabinet bevorderen menselijke maat wetten en regels, 11 juli 2022, Kamerstukken II, 2021/22, 35510, nr. 210, p. 9.

- CAK
- CBR
- DUO
- IND
- NVWA
- RVO
- RWS
- SVB
- UWB
- Belastingdienst
- CJIB
- Belangenorganisaties decentrale overheden
 - VNG
 - IPO
 - UvW
- Rechtspraak
 - Raad voor de Rechtspraak
 - Raad van State
 - Hoge Raad
- Nationale ombudsman
- Wetenschap
 - Een selectie van wetenschappers met relevante expertise, waarbij tevens wordt vermeden alleen de 'usual suspects' uit te nodigen
- De andere deelnemers van de klankbordgroep (departementen en vertegenwoordigers programma's) zullen tijdens een klankbordgroep nog de gelegenheid krijgen om op het hele conceptwetsvoorstel te reageren.

Voorlopige ideeën aparte "burgersessie"

- Een evenement van een dagdeel op een externe locatie in Den Haag in november of eerste helft december.
- De bedoeling hiervan is van "gewone mensen" nou eens te horen waar ze tegen aan lopen als ze met de overheid in aanraking komen voor bijv. een uitkering of een vergunning aanvraag of wanneer zij bijv. procederen tegen de overheid.
- Dit levert mogelijk een bijdrage aan de verdere ontwikkeling van het wetsvoorstel.
- Anders dan bij de juridisch technische expert meetings met de uitvoeringsorganisaties, de rechtspraak etc. lijkt het een goed idee op basis van algemene vragen de discussie aan te gaan en dus niet op basis van de tekst van het wetsvoorstel.
- Alles moet zo uitnodigend en laagdrempelig mogelijk zijn, dus naast plenaire onderdelen vooral discussie in kleine groepjes + ook een ludiek element.
- **Woo 5.1.2.i en 5.2.1** Een uitdaging is nog hoe aan burgers te komen die hier aan mee willen doen en die ook concrete voorbeelden en relevante ervaringen hebben. We denken tentatief in ieder geval aan vertegenwoordigers van de cliëntenraden van uitvoeringsorganisaties, (ambtenaren) Nationale Ombudsman en "losse" burgers of bijv. mensen die bijv. burgers als vrijwilliger helpen bij allerlei problemen met de overheid.
- Verder zouden er daarnaast een aantal vertegenwoordigers van uitvoeringsorganisaties kunnen worden uitgenodigd.

Onderzoeksagenda Awb (onderzoeken die kunnen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het wetsvoorstel om de Awb meer mensgericht te maken)

Planning: deze onderzoeken worden de komende maanden uitgevoerd en zullen begin 2023 zijn afgerond

1. Uniform kader uitvoeringstoetsen

Het opstellen van een uniform kader voor de uit te voeren (uitvoerings)toetsen voor het wetsvoorstel. Het is een omvangrijk wetsvoorstel met gevolgen voor al het overheidshandelen in Nederland. Om de zorgvuldigheid, volledige input van de uitvoering en vergelijkbaarheid van de resultaten te waarborgen zijn Hooghiemstra en Partners i.s.m. Sira Consulting ingeschakeld om een kader op te stellen op basis waarvan de uitvoeringstoetsen kunnen worden verricht.

2. Onderzoek maatwerk en gelijkheidsbeginsel

Het onderzoek betreft de vraag op welke manier bij het leveren van maatwerk moet worden omgegaan met het gelijkheidsbeginsel om rechtsongelijkheid te voorkomen. Is er daadwerkelijk een spanning tussen maatwerk en gelijkheid en zo ja, hoe kan die worden opgelost? Het onderzoek zal uitgevoerd worden door Rolf Ortlep, hoogleraar Bestuursrecht aan de Open Universiteit en universitair hoofddocent Bestuursrecht aan de UVA. Ortlep heeft veel ervaring met onderzoek in het bestuursrecht en is onder meer betrokken bij een project van de VAR dat de werking van het gelijkheidsbeginsel onderzoekt.

3. Onderzoek uitzonderingen hoorplicht bij 'kennelijk ongegrond' of 'kennelijk niet-ontvankelijk bezwaar'

Het gaat om een onderzoek over twee uitzonderingen in de Awb op de hoorplicht in bezwaar: een 'kennelijk niet-ontvankelijk' bezwaar of een 'kennelijk ongegrond' bezwaar. Het betreft een empirisch onderzoek over hoe in de praktijk met deze uitzonderingen wordt omgegaan. Het onderzoek zal worden uitgevoerd door hoogleraar Bestuurskunde Bert Marseille en universitair docent Marc Wever (beiden Rijksuniversiteit Groningen), die veel expertise hebben op het gebied van de empirische bestudering van het bestuursrecht.

4. Overzichtsstudie aanbevelingen Awb afgelopen vijf jaar

Het gaat om een overzichtsstudie van de aanbevelingen die de afgelopen 5 jaar zijn gedaan voor de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Het betreft een literatuurstudie van de gedane aanbevelingen, met de focus op onderwerpen die met het vergroten van de menselijke maat in het bestuursrecht te maken hebben, om overzicht te creëren en als input te gebruiken voor het wetsvoorstel. Het onderzoek zal worden uitgevoerd onder leiding van hoogleraar bestuursrecht Ymre Schuurmans (Universiteit Leiden) die veel expertise heeft op het gebied van het algemeen bestuursrecht.

5. Inventarisatie onderzoek pro-actief identificeren van maatwerkgevallen

Inventarisatiestudie door hoogleraar Public Law & Governance of Artificial Intelligence Anne Meuwese van de Universiteit Leiden i.s.m. onderzoeker Robert Goené naar het pro actief identificeren van maatwerk gevallen. In kaart brengen van randvoorwaarden en beletselen (procesmatig, cultuur en ambtelijk vakmanschap, juridisch, technisch) die uitvoeringsorganisaties en decentrale overheden hierbij ervaren. Anne Meuwese werkt aan onderzoek dat gaat over randvoorwaarden (zowel technisch/juridisch/ambtelijk vakmanschap) voor de menselijke maat en maatwerk. Artificiële intelligentie speelt daar een belangrijke rol in maar de inventarisatie studie is breder dan dat.

Contactpersoon

5.1.2.e

T 5.1.2.e

5.1.2.e @minbzk.nl

Datum

1 december 2022

agenda

Interdepartementaal overleg maatwerk Awb

Vergaderdatum	13 december 2022
Vergadertijd	09:30 uur - 11:00 uur
Locatie	Webex
Deelnemers	Zie Bijlage 01.

1. Opening, mededelingen en evt. voorstellen nieuwe deelnemers

2. Verslag vorige bijeenkomst 11 oktober

Het verslag zal nog nagezonden worden.

3. Bespreken aanpassing hoorplicht artikel 4:12 Awb

Ter bespreking: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de lijn van de voorgestelde tekst.

Bijlagen:

03a. concept wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb

03b. concept MVT bij wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb

4. Bespreken aanpassing evenredigheidsbeginsel artikel 3:4 Awb

Ter bespreking: doelstelling is zoveel als mogelijk overeenstemming te bereiken over de lijn van de voorgestelde tekst.

Bijlagen:

Zie bijlagen bij agendapunt 3.

5. Verdere proces en planning

6. Rondvraag en sluiting

Actuele deelnemerslijst interdepartementaal overleg maatwerk

Organisatie	Naam
Ministeries	5.1.2.e
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)/ Passend Contact met de Overheid (PCMO)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Binnenlandse Zaken (BZK)	
Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
Economische Zaken en Klimaat/ Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV)	
Financiën (FIN)	
Financiën (FIN)	
Financiën (FIN)	
Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
Financiën (FIN) / DG Belastingdienst	
Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)/ Programma Burgergerichte Overheid	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Justitie en Veiligheid (JenV)	
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)	
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)	
Buitenlandse Zaken (BuZa)	
Volksgezondheid, Wetenschap en Sport (VWS)	

Uitvoeringsorganisaties	5.1.2.e
CAK	
CAK	
CAK	
Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR)	
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)	
Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)	
Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)	
Rijkswaterstaat (RWS)	
Sociale Verzekeringsbank (SVB)	
Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV)	
Overig	
Werk aan Uitvoering – Toekomstbestendige wet- en regelgeving (WaU)	
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	
PMM	
PMM	
PMM	
PMM	
PMM	

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: Schadefonds
Datum: dinsdag 9 mei 2023 13:20:06
Bijlagen: [image001.png](#)
[opmerkingen_SGM bij wijziging Awb.docx](#)
[bijlage 4 \(overzicht van vragen\) antwoorden Schadefonds Geweldsmisdrijven.docx](#)

Van: 5.1.2.e @Schadefonds.nl>

Verzonden: maandag 27 maart 2023 14:00

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>

cc: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e

@Schadefonds.nl>

Onderwerp: RE: programma en aanmelden expert sessies pre-consultatie wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb

Hallo 5.1.2.e,

Hierbij stuur ik je nog de antwoorden vanuit het Schadefonds Geweldsmisdrijven op de vragen die in bijlage waren opgenomen. Tevens een kort documentje met wat staccato reacties op de verschillende onderdelen vanuit het perspectief van het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Hopelijk geeft het wat beeld bij de uitvoering. Mocht je nog vragen hebben dan weet je mij (of Hans) te vinden.

Veel succes met de verwerking met alles wat jullie ophalen.

Vriendelijke groeten,

5.1.2.e

5.1.2.e

direct 5.1.2.e | algemeen 5.1.2.e | mobiel 5.1.2.e
e-mail 5.1.2.e @schadefonds.nl | internet www.schadefonds.nl
Kneuterdijk 1 | Postbus 71 | 2501 CB Den Haag

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Verzonden: dinsdag 21 maart 2023 18:06

Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>

cc: 5.1.2.e @minbzk.nl>

Onderwerp: RE: programma en aanmelden expert sessies pre-consultatie wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb

Geachte heer/mevrouw,

Inmiddels hebben 5 van de 8 expert sessies plaatsgevonden. Wat het Awb-team van JenV en BZK betreft plezierige bijeenkomsten met waardevolle inbreng van uw kant, nogmaals dank daarvoor!

Zoals ik ook in de sessies tot nu toe heb aangegeven, stellen wij naast deelname aan de sessies een schriftelijke reactie ook zeker op prijs. Zie bijgaand in de herinnering brengend de aanbiedingsbrief van de pre-consultatiestukken en enkele specifieke vragen die zijn gesteld.

U kunt uw reactie voor 1 april a.s. doen toekomen aan **5.1.2.e** ([@minjenv.nl](mailto:5.1.2.e@minjenv.nl)) en mijzelf **5.1.2.e** ([@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)).

Met vriendelijke groet, **5.1.2.e**

5.1.2.e

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

T **5.1.2.e**

5.1.2.e ([@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl))

Van: **5.1.2.e**

Verzonden: vrijdag 24 februari 2023 12:19

Aan: **5.1.2.e** ([@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl))>

cc: **5.1.2.e** ([@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl))>

Onderwerp: programma en aanmelden expert sessies pre-consultatie wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb

Geachte heer/mevrouw,

Op 19 januari is aan u(w organisatie) aangeboden het wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Algemene wet bestuursrecht (zie bijgaand de stukken nogmaals toegevoegd).

In de aanbiedingsbrief is het verzoek gedaan door te geven of u wenst deel te nemen aan één of meer expertmeetings waarin op informele wijze een mondelinge gedachtewisseling over het wetsvoorstel plaatsvindt. Van sommige van u heb ik reeds uw belangstelling doorgegeven gekregen, waarvoor dank.

- Op basis van de reacties tot nu toe en de beschikbare zalen, is **bijgaand programma met data, tijden en thema's samengesteld**
- We hopen dat degenen die zich al voor bepaalde thema's hebben aangemeld in de gelegenheid zijn deel te nemen op de bijbehorende data.
- Omdat er veel aanmeldingen zijn voor de sessies over het evenredigheidsbeginsel en passend contact met de overheid, hebben we voor beide twee verschillende opties ingeboekt zodat u kunt kiezen.
- De vergaderingen zijn hybride: we hopen zoveel mogelijk van u live te morgen ontvangen, maar via WebEx deelnemen is ook mogelijk.

Graag verzoek ik u aan mijn collega **5.1.2.e ([@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)) en T. **5.1.2.e** voor 1 maart a.s. door te geven:**

- wie van u(w) organisatie deelneemt aan welke expert sessie (N.B. graag met contactgegevens en deelname aan meer sessies is dus mogelijk);
- en of dat live zal zijn of via WebEx.

U kunt bij **5.1.2.e** ook terecht voor praktische vragen. We kijken ernaar uit u te ontmoeten!

Met vriendelijke groet, mede namens het Awb-team, **5.1.2.e**

5.1.2.e

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T. 5.1.2.e
5.1.2.e [@minbzk.nl](mailto:5.1.2.e@minbzk.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw H. Bruins Slot
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Datum: 30 maart 2023

Kenmerk: UIT-ADNLR/2023/164

Geachte mevrouw Bruins Slot,

Met uw brief van 19 januari 2023 (kenmerk 2023-0000044653) heeft u ons ter advisering toegezonden het concept-wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb.

Ons advies treft u aan in de bijlage.

Tot nadere toelichting op dit advies zijn wij graag bereid.

Hoogachtend,

5.1.2.e

G. de Groot
president

5.1.2.e

5.1.2.e W. Bleichrodt
procureur-generaal

Van: [Stijnen, R. \(Rechtbank Rotterdam\)](#)
Aan: [Loop, Marte van der](#)
Onderwerp: RE: preconsultatie wetsvoorstel Herstel waarborgfunctie Awb
Datum: maandag 23 januari 2023 16:48:18
Bijlagen: [image001.png](#)
[bijlage 1 \(wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb\) \(002\).docx](#)
[bijlage 3 \(voorstel evenredigheidsbeginsel\) \(002\).docx](#)

Dag 5.1.2.e, Bijgaand enkele opmerkingen van mij bij bijlage 1 en bijlage 3.

Met vriendelijke groet,

mr. dr. R. (Rogier) Stijnen
Senior juridisch adviseur

5.1.2.e

Van: 5.1.2.e @minbzk.nl>
Verzonden: zaterdag 21 januari 2023 16:57
Aan: Stijnen, R. (Rechtbank Rotterdam) <rogier.stijnen@rechtspraak.nl>
Onderwerp: FW: preconsultatie wetsvoorstel Herstel waarborgfunctie Awb

Beste Rogier, Leuk om kennis met je te maken. Bijgaand de stukken voor de preconsultatie.

Hartelijke groet,
5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: vrijdag 20 januari 2023 15:12
Aan: 5.1.2.e @minbzk.nl>
cc: 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minbzk.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>; 5.1.2.e @minjenv.nl>

Onderwerp: preconsultatie wetsvoorstel Herstel waarborgfunctie Awb

Geachte geadresseerde,

Bijgaand doen wij u toekomen een concept van het wetsvoorstel Wet versterking waarborgfunctie Awb (zie bijlagen 1 en 2). Dit wordt u aangeboden ten behoeve van een pre-consultatie, vooruitlopend op de gebruikelijke (internet)consultatie. Meer informatie over de context kunt u vinden in de brief Acties kabinet bevorderen menselijke maat wetten en regels (Kamerstukken II 2021/22, 35510, nr. 102).

Deze pre-consultatie biedt aan (vertegenwoordigers van) uitvoeringsorganisaties, decentrale overheden en rechtsprekende instanties de gelegenheid alvast in een eerste impactanalyse de effecten van de beoogde aanpassingen te toetsen. Ook wordt de wetenschap betrokken en vindt op donderdag 19 januari een sessie met burgers plaats.

U wordt uitgenodigd om, indien u daar prijs op stelt:

1. Uw schriftelijke reactie door te geven op het wetsvoorstel en de memorie van toelichting, vóór 1 april en/of;
2. Deel te nemen aan één of meer expertmeetings waarin op informele wijze een mondelinge gedachtewisseling plaatsvindt.

Ad 1) U kunt uw schriftelijke reactie sturen naar de 5.1.2.e bij het ministerie van JenV, 5.1.2.e en de 5.1.2.e Awb bij het ministerie van BZK, 5.1.2.e 5.1.2.e @minjenv.nl en 5.1.2.e @minbzk.nl. Deze reactie kan betrekking hebben op het wetsvoorstel als geheel of op onderdelen daarvan.

Wij vragen specifiek uw aandacht voor een in bijlage 3 opgenomen aanpassing van artikel 3:4 Awb. **Het betreft een stuk dat nog in discussie is. We willen de meedenkkraft en reflecties vanuit de belanghebbende organisaties benutten en daarmee het voorstel verder brengen. Vanwege de fundamentele aard van het voorstel wordt u gevraagd om in uw reflectie in ieder geval de gevolgen voor bestuursorganen en de rechterlijke macht te betrekken**

Verder wijzen wij u op enkele overige vragen die wij graag aan u voorleggen (zie bijlage 4)

Ad 2) in bijlage 5 treft u een overzicht aan van de instanties die voor de pre-consultatie zijn benaderd en vindt u een opsomming van de verschillende thema's voor de expert meetings.

U kunt uw belangstelling voor één of meer thema's doorgeven via 5.1.2.e @minbzk.nl. Op basis van de binnengekomen reacties wordt de samenstelling van de bijeenkomsten bepaald en ontvangt u een uitnodiging.

Met vriendelijke groet,

Het Awb-team van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie en Veiligheid

5.1.2.e

.....
directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Afdeling Staats- en Bestuursrecht
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | Den Haag |
Postbus 20011 | 2500 EA | Den Haag
.....

T 5.1.2.e
5.1.2.e @minbzk.nl
5.1.2.e afwezig

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Informatie van de Raad voor de rechtspraak, de rechtbanken, de gerechtshoven en de bijzondere colleges vindt u op www.rechtspraak.nl.

Bijlage 5 overzicht van benaderde instanties en thema's voor de expertsessies

Overzicht van instanties en personen die voor de pre-consultatie zijn benaderd

CAK
CBR
DUO
IND
NVWA
RVO
RWS
SVB
UWV
Belastingdienst
CJIB
Schadefonds geweldsmisdrijven
VNG
IPO
UvW
Raad voor de Rechtspraak
Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
Hoge Raad (president + procureur-generaal)
College van Beroep voor het bedrijfsleven
Centrale Raad van beroep
Nationale ombudsman
Gemeentelijke ombudsman Amsterdam

Overige stakeholders:
Stichting Lezen en Schrijven
Sociaal werk Nederland
Juridisch loket
Vereniging Sociale Advocatuur Nederland
Stichting LSR, landelijk steunpunt (mede)zeggenschap

Wetenschap:
Michiel Scheltema

5.1.2.e

Tom Barkhuysen

5.1.2.e

Joyce Esser
Roel Becker
Pim Huisman
Niels Jak

5.1.2.e

Overzicht van thema's voor de expertsessies

A: Evenredigheidsbeginsel, zie bijlage 3;
B. Uitbreiding van de motiveringsplicht bij besluiten;
C. Mensen krijgen een aanspraak op het herstel van kennelijke schrijffouten, rekenfouten of andere kennelijke fouten die zich voor eenvoudig herstel lenen;
D. Bij ingrijpende beschikkingen die een financiële aanspraak ten nadele van de ontvanger wijzigen, geldt de uitzondering op de hoorplicht niet meer;

- E. Codificatie jurisprudentie dat ook in voorziene gevallen moet worden afgeweken van beleidsregels als het besluit anders onevenredig uitpakt voor betrokkene;
- F. Wijziging geldschulden titel;
- G. Verlenging bezwaar- en beroepstermijn in bepaalde gevallen en meer wettelijke ruimte voor verschoonbare termijnoverschrijding in geval van persoonlijke omstandigheden;
- H. Passend Contact met de Overheid;
- I. Burgerlijke lus en tussenuitspraken;
- J. Algoritmische besluitvorming;